

2025

Zahrada Park Krajina

Speciál

Správa zeleně v kostce

ADAM
ZAHRADNICKÁ A.S.

ZAHRADNICKÝ VELKOOBCHOD

**ALEJOVÉ
STROMY**

JEHLIČNANY

SOLITERY

KEŘE

**TVAROVANÉ
DŘEVINY**

POLOKMENY

ŽIVÉ PLOTY

**DOPLŇKOVÝ
SORTIMENT**

CASH & CARRY, BŘÍSTVÍ

**OSIVA
BARENBRUG**

KOTVENÍ

**TRAVNÍ
KOBERCE**

HNOJIVA

a další

PRAHA

MORAVSKÁ TŘEBOVÁ

Již **27** let se podílíme jako dodavatel na celé řadě výjimečných projektů.

www.adamza.cz

Vážené starostky, vážení starostové,

držíte v rukou speciální číslo časopisu Zahrada Park Krajina, který již 35 let vydává Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu (SZKT). Ta sdružuje odborníky z celého spektra tohoto oboru – krajinářské architektky, projektanty zahradních úprav, realizátory, správce zeleně nebo arboristy.

Mimořádné vydání našeho časopisu je věnováno rozvoji obcí, zejména jejich veřejných prostorů a zeleni v nich rostoucí. V době probíhající klimatické změny jde o jedno z důležitých témat, kterým se ve svých funkcích jistě věnujete. Toto číslo je speciální právě tím, že je určeno vám – lidem, kteří mají v kompetenci správu zeleně jako jednu z mnoha činností, kterou úřad starosty obnáší. Vaše úloha není jednoduchá, protože při správě obce byste měli znát spoustu činností a zákonů, což není silách jednoho člověka. K nejmúspěšnějším ve správě obcí patří ti, kteří se dokážou obklopit odborníky na danou problematiku a nechají si kvalifikovaně poradit – ať už se jedná o otázky urbanismu, řešení dopravních problémů nebo péči o zeleň v obci. A právě proto jsme připravili tuto příručku, ve které najdete základní informace týkající se správy zeleně se spoustou důležitých odkazů. Jednotlivé články připravovali naši kolegové, kteří jsou odborníky na tuto činnost. Speciální číslo časopisu Zahrada Park Krajina obdrží každá obec a zároveň je zdarma ke stažení na webových stránkách SZKT.

Celé číslo je koncipováno tak, aby vás provedlo úskalími správy zeleně v obci a pomohlo uvědomit si celou šíři a komplexnost zahradnického oboru. V úvodu najdete inspiraci z obcí, kde spolupráce s odborníky funguje dlouhodobě, což se odráží na jejich kvalitním a esteticky hodnotném životním prostředí. Další kapitoly obsahují základní informace o procesu projektování, realizace a komplexní péči o zeleň. Výbornou pomůckou jsou grafická schémata, která pomohou utříbit si myšlenky pro kvalitní zadání práce. V článcích věnovaných veřejnosti najdete spoustu užitečných rad, jak dobře komunikovat nové projekty nebo naopak jak dobře „prodat“ ty vydařené. V závěru časopisu pak najdete mnoho důležitých odkazů na zákony, normy a standardy související s problematikou zeleně.

Budeme rádi, když nám dáte vědět, zda vám toto číslo pomohlo. Zároveň chceme ubezpečit, že v otázkách péče o veřejné prostory a jejich zeleň máte kvalifikovaného partnera v naší společnosti, která sdružuje stovky odborníků, připravených vám pomoci. Závěrem nám dovoluňte přidat tip pro ty z vás, kteří se v této oblasti chtějí ještě více rozvíjet. Jednou ze sekcí SZKT je Správa zeleně, která vznikla z dlouhodobé potřeby sdružení odborníků všech úrovní, kteří se jakýmkoliv způsobem podílejí na tvorbě a managementu obecní zeleně. Jde o vzájemnou inspiraci a výměnu odborných, ale i praktických informací z oblastí veřejné zeleně a navazující legislativy na úrovni ochrany přírody a krajiny. Členy naší společnosti i této sekce je již mnoho měst, ale i menších obcí, jejichž pracovníci se vzájemně potkávají, vyměňují si své zkušenosti a inspirují se. Pokud vás tato informace zaujala, můžete se k nám přidat ať už jako členové SZKT, nebo jako účastníci některé z mnoha zajímavých akcí, které pořádáme i pro širokou odbornou veřejnost.

Ondřej Feit – ředitel SZKT

Zuzana Řezníčková – garantka speciálního čísla

6 Jitka Schneiderová

Kvalita prostoru a kvalita života obyvatel

10 Kateřina Čadková

Menší obce mohou být zásadní pro rozvoj regionu

19 Část 1

Plánování

20 Schéma

Chci změnu nebo něco nového

22 Zuzana Štemberová

Krajina pro obce: spolupráce s krajinářskými architekty

26 Martina Havlová

Aby aleje nebyly vaší noční můrou

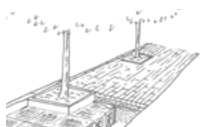
30 E. Jeníková, M. Smetanová, Z. Štemberová

Krajina pro obce

32 Irena Tolarová

Osvícený investor je polovina úspěchu

36 Alena Klimešová

Příprava stanoviště pro stromy

40 Stanislav Flek

Jaké stromy sázet?

43 Část 2

Realizace

44 Dana Céová

Veřejné zakázky nejen za nejnižší cenu

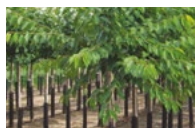
46 Michal Braunč

Proč a jak zadat arboristickou zakázku

48 Alexandra Koutná

Jak vypadá kvalitní dílo?

52 Stanislav Flek

Jak poznat kvalitní sazenice?

56 Ladislav Kejha

Výsadba stromů v sídlech

59 Část 3

Péče

60 Schéma

Chci se umět postarat o to, co už mám

62 Hana Pollertová

Údržba? Raději péče!

66 Jiří Rozsypálek

Vzrostlé stromy v obci benefitem, nikoli hrozbou

68 Dana Céová

Pasporty jako nástroje pro správu veřejné zeleně

70 A. Klimešová, L. Praus, D. Stach, P. Wágner

Řez stromů

74 Rostislav Ivánek

Odborná péče o zeleň z ekonomického pohledu zahradníka

78 Martin Straka

Travnaté plochy v intravilánu a sucho

81 Část 4 Veřejnost

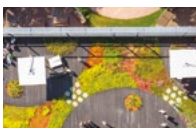
82 Ondřej Feit Zelená stuha jako odrazový můstek k dalšímu rozvoji

84 Dana Diváková Participace s veřejností v oblasti veřejné zeleně

86 Dana Céová Zapojování dětí a mládeže do architektonických projektů obce

88 Zora Kopecká Adaptterra: Inspirace pro zelenější a odolnější krajinu i města

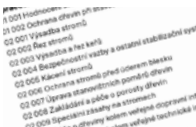
92 Ondřej Kofroň Jak a proč je důležité o své práci na zeleni informovat občany

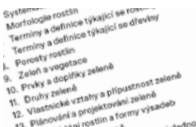
95 Část 5 Užitečné odkazy

96 Jitka Nováková Co dělat, když... aneb péče o dřeviny v pojetí zákona

100 Alena Klimešová Standardy péče o přírodu a krajinu AOPK ČR

101 Alena Klimešová Technické normy ČSN – Sadovnictví a krajinářství

102 Karel Slánský Standardy pomáhají

104 Souhrn odkazů

Zahrada Park Krajina Speciál

Odborný časopis oboru zahradní
a krajinářská tvorba

www.zahrada-park-krajina.cz
www.facebook.com/casopisZPK

Vydavatel

Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, z. s.
Plzeňská 247/59, 150 00 Praha 5,
T: 257 323 953, kancelar@szkt.cz, www.szkt.cz

© 2025. Žádná část tohoto díla nesmí být jakoukoli formou šířena
bez písemného souhlasu vydavatele.

Redakční rada redakcni.rada.zpk@szkt.cz

Ing. Petr Förchtgott (předseda) T: 604 872 403, petrftt@volny.cz,
Ing. Zuzana Řezníčková (místopředsedkyně) T: 603 102 567,
reznickova@kalina.cz, Ing. Kateřina Čadková, Mgr. Alena Klimešová DiS.,
Ing. Ondřej Kofroň, Ing. Helena Růžičková,
Ing. Aleš Steiner, Ing. Jitka Vágenerová

Vydavatelský servis

Mgr. Michal Babor (T: 721 481 579, m.babor@provobis.cz)
Grafická úprava: Petr Bláha (info@petrblaha.cz)

Předplatné a distribuce

Distribuce ČR: SEND Předplatné,
Distribuce SK: Pressmedia, spol. s r.o.

Roční předplatné běžného čtvrtletníku je 784 Kč.
Cena jednoho standardního čísla je 196 Kč.

Toto speciální vydání je zdarma.
Předplatné a příjem inzerce vyřizuje vydavatel
(T: 257 323 953, kancelar@szkt.cz).
Reg. zn. MK ČR 6449, ISSN 1211-1678

Foto na titulní straně:

Obec Ostopovice, vítěz v soutěži Zelená stuha ČR 2018
a laureát stříbrné medaile v evropské soutěži
Entente Florale Europe 2019

Stáhněte si zdarma
toto vydání

Kvalita prostoru a kvalita života obyvatel

VEŘEJNÝ PROSTOR

KVALITNÍ NÁVRH

PŘÍKLADY

Prostředím a jeho kvalitou lze pozitivně rozvíjet mnohostranné potřeby a chování člověka, naopak nevhodné prostředí může vyvolat frustraci člověka i celé společnosti. Utváření pěkného okolí a míst kolem nás je odpovědností každé samosprávy. Je to neustálý proces, jenž je vkladem pro lepší budoucnost země a obydlených míst planety.

T F Jitka Schneiderová

Kvalita prostoru a kvalita života – téma tak obecné až vágní, a přesto hodné k zamyšlení. Odborníci vnímají kvalitu prostředí jako cílový stav směrem k vyšší estetické a funkční hodnotě řešeného prostoru. Kvalita veřejného prostoru a prostředí je velmi důležitým prostředkem vývoje jednotlivce i společnosti. Jak jinak a možná i jednodušeji můžeme ovlivnit hodnoty a společnost než kvalitním prostředím?

K tématu člověka a prostředí je dobré zmínit pojem PERCEPCE (tzn. smyslové vnímání, jehož výsledkem je vjem). Je známo, že percepce ve smyslu člověk a prostředí se utváří v dětství. Proto lze předpokládat, že v jakém prostředí se děti vyvíjejí, takové si budou utvářet v budoucnu. Jednoduše lze tvrzení opsat i tak, že dítě se učí příkladem a „starého psa novým kouskům nenaučíš“. Kvalita prostoru se rovněž odráží na emočním nastavení člověka i společnosti, což lze pozorovat v každodenním životě. Vzhled prostředí se podepisuje na IDENTITĚ míst a sídel, která ukotvuje člověka v daném prostředí a vytváří hluboký vztah k místům života. Tyto pojmy je dobré mít na paměti v rozvoji sídel, zvláště těch nejmenších, protože mohou vést k udržitelnosti a stabilitě sídel a vyzrálé společnosti.

Jak posoudit a definovat kvalitu, pokud si od-

myslíme kvalitu provedeného díla? Domnívám se, že KVALITA pro každé sídlo i prostor je jiná a závisí rovněž na požadavcích společnosti. Základem kvality by měla být především funkčnost prostředí. My krajináři a zahradníci máme prostředí logicky spojené s vegetací, která jednoznačně do venkovního prostředí patří a do životního prostředí člověka vnáší fragment přírodních prvků, které jsou pro život člověka nezbytné.

To, že péče a tvorba prostředí v podmínkách sídel je dlouhodobý, komplexní proces a že cesta směrem ke kvalitě prostředí, ať v intravilánu či krajině, vyžaduje úsilí a týmovou spolupráci, již mnozí starostové a samosprávy vědí. Stejně tak, že je třeba tvůrčí a realizační tým velmi dobře sestavit, i to, že každý záměr vedoucí ke zlepšení prostředí vyžaduje investice. Po realizaci je třeba zajistit adekvátně nastavenou péči, zvláště pokud se jedná o prostor s různými vegetačními prvky. Péče o takové prostory vlastně nikdy nekončí a navíc během vývoje se především vegetace mění a proměňuje prostředí. Téma tvorby prostředí je nelehké a obce na jeho uchopení nemusí být samy. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, z. s., (SZKT) sdružuje odborníky, krajinářské architektky (tj. autorizované osoby s označením A.3

Ing. Jitka Schneiderová

Autorizovaná krajinářská architektka. Vystudovala MZLU, obor ZaKA v Lednici na Moravě, po krátké praxi v Ateliéru obnovy vesnice založila svůj atelier, kde se věnuje v pestré šíři oboru zejména venkovskému prostoru, zčásti i projektovým řízením. Na několik let také pracovala jako manažerka mikroregionu a MAS

▲ Průčelí budovy kulturního domu v Petrovicih před úpravou (2020)

► Průčelí budovy kulturního domu v Petrovicih po realizaci úprav (2023)

sdužené pod Českou komorou architektů), arboristy a zahradnické firmy, kteří samosprávám na úrovni metodické a odborné nabízejí pomocnou ruku.

V očích samospráv i veřejnosti je architekt venkovního prostředí (tedy krajinářský architekt, nesprávně rovněž označovaný jako zahradní architekt) vnímán pouze jako dekorátor, okrášlovač. Dekorace ve smyslu líbivých výsadeb je však konečnou tečkou práce v utváření prostředí a estetika pomyslnou nitkou, která práci v průběhu tvůrčí činnosti architekta doprovází. Smyslem tvorby prostředí je ale především vytvářet funkční prostředí optimálně s vegetací úměrnou danému místu. Dekorace patří do rukou zahradníků či floristů, jejichž kompetence však není pro komplexní řešení prostředí dostatečná.

Starostové se občas ptají, jak vlastně poznat kvalitní návrh či dílo? Na to není jednoznačná odpověď, ale zjednodušeně lze říci, že čas ukáže, zda je dílo schopno přežít užívání a péči a zachovat si myšlenku tvůrce. Kvalitu lze vysledovat i tak, že úprava do prostoru zapadne, nijak nepřevyšuje, nedráždí, nekonfliktně splyne s běžným životem a je na místě jakoby „odjakživa“. Jak ovlivnit kvalitu díla před vlastní realizací? Na to snad odpoví celé toto speciální vydání časopisu Zahrada Park Krajina. Podstatou při plánování je věnovat čas zadání díla ve smyslu nároků na prostředí a věnovat se diskusi nad prostorem, zvažovat variantní řešení. Ačkoliv se jedná o pracnější a finančně náročnější proces, realizovaný výsledek přinese obvykle větší užitnou hodnotu a méně zklamání.

Úpravy prostranství kolem víceúčelové obecní budovy

(Petrovice, realizace 2020–2022, celkové náklady cca 6 mil. Kč, dotace MZe / MMR)

Obec se zhruba 550 obyvateli. Zadání znělo „nějak“ upravit okolí budovy, zásadní byl požadavek řešení bezbariérového přístupu. Koncept byl velice jednoduchý, ač cesta k povolení stavby složitější. Nakonec se k realizaci celého díla přidala oprava fasády a výsledek zlepšil využití prostoru, komunikační vazby, obytnost a mnohem více plochy „zbylo“ pro vegetaci, která v podstatě v okolí budovy chyběla. Vegetaci jsme umístili i podél velké zpevněné plochy sloužící jako víceúčelová plocha a parkoviště. Obslužný vjezd dostal potřebné parametry k průjezdu nákladních a zásahových vozidel. Obytná atraktivita plochy přilákala více hostů i cyklistů do pohostinství. Letní zahrádka byla z nevlídné dlážděné plochy vynesena na dřevěnou terasu v úrovni vchodu do budovy a doplněna vegetací. Na přípravě projektu se podíleli projekční tým čtyř specialistů řízený krajinářským architektem.

Obnova interakčního prvku IP2 (aleje) se zapojením obyvatel

(Sivice, 2021–2022, celkové náklady cca 350 tis. Kč, dotace SFŽP)

Komunitní výsadby ve smyslu koordinace prací, přípravy akce a kvalitního provedení jsou vždy výzvou a vyžadují pro odborný dozor mnohem více energie. Obnova aleje s přípravou místa pro výsadbu mladých stromů se chystala téměř rok. Proběhla v několika fázích – odstranění náletu, arboristické ošetření ponechaných dřevin, terénní úpravy, výsev trávniku, vytyčení výsadeb, výsadba s účastí dětí a obyvatel obce, kontrola výsadeb a dokončovací práce. Benefitem akce je nejen obnova vegetačního doprovodu. Díky výsadbě „svého“ stromu si lidé i celé rodiny našli cestu do míst, kam by jinak nepřišli. K atraktivitě místa přispívá i postupná realizace dalších ploch, které dohromady tvoří mozaiku přírodních biotopů a prvků kulturní krajiny – biocentrum s mokřady, obecní genofondový sad, alej podél polní cesty. Současně se zvedla poptávka lidí po dalších komunitních výsadbách.

▶▶▶ Původní stav odumírající aleje ovocných stromů zarostlý nálety keřů. Přidanou hodnotou nově vysazené aleje bylo zapojení obyvatel do celé akce a tím i vytvoření citové vazby na vysazené stromy

Založení interakčního prvku (aleje)

(Sivice, 2019–2023, náklady cca 1 mil. Kč, dotace OP ŽP prostřednictvím MAS)

▲ Původní stav v roce 2019

▲ Stav aleje čtyři roky po výsadbě

Obecní sad s genofondem ovocných dřevin

(Sivice, 2021–2023, dotace POPFK, JMK)

Realizace proběhla ve dvou etapách. Sad o rozloze 1,18 ha je členěn pomocí diagonálních linií keřů a starých odrůd hrušní na části s genofondem jableň, peckovin a doplňkových ovocných a listnatých dřevin. Sad nedaleko zástavby obce nahrazuje park, kam si postupně nachází cestu děti mateřské a základní školy a obyvatelé Sivice. Záhy po založení se stal útočištěm drobné zvěře. Součástí konceptu sadu bylo i umístění sedacích a lehacích dřevěných prvků, které by měly umožňovat využití prostoru pro relaxaci. Naopak kromě nabídky ovoce násobí produkční funkci sadu i dohodnuté umístění včelínu. Tento prvek, stejně jako alej, je pro obec výzvou ve smyslu péče o přírodě blízké biotopy. Činnosti se dosud sladují a hledají se optimální cesty personálního, technického a odborného zajištění managementu.

▲ Původní stav v roce 2021

◀ Stav v roce 2024, tzn. tři roky po dokončení

Zjistěte víc

ČAKA
www.caka.cz

SZKT, sekce Správa zeleně
www.szkt.cz/sprava-zelene

Seznam krajinářských architektů
www.cka.cz

Ve zkratce

- Spolupracujte s někým, kdo dokáže vnímat prostor s nadhledem.
- Prostředí a jeho kvality utvářejí společnost a společnost utváří prostředí.
- Tvorba prostoru je proces, má svůj vývoj a je nutné osvojit si zavedené postupy.
- K řešení konkrétních úprav a plánovaných změn přizvěte odborníka, v počátku i jako supervizi.
- Tvorba daného prostoru je především dialog, který má svá kompetenční pravidla.
- Správná posloupnost kroků je zárukou kvalitně provedeného díla.

Menší obce mohou být zásadní pro rozvoj regionu

VEŘEJNÝ PROSTOR

ZKUŠENOSTI

INSPIRACE

Vybrali jsme pro vás několik starostů menších obcí, kteří významným způsobem přispěli ke zlepšení prostředí a zkvalitnění života obyvatel. Nebáli se riskovat a pod jejich vedením vznikly projekty daleko přesahující jejich územní hranice. Není náhodou, že dlouhodobě spolupracují s odborníky z různých oborů včetně toho našeho krajinářského. Věříme, že i vás mohou inspirovat, a proto jsme jim položili několik společných otázek.

T Kateřina Čadková

▲ Zámecká zahrada a koupací biotop Oslavany. Foto archiv města

Ing. Kateřina Čadková, DiS.

Vystudovala zahradní a krajinářskou architekturu v Lednici (2013). Společně se svým životním partnerem projektuje a realizuje soukromé zahrady, o kterých ráda píše a publikuje v časopisech pro širokou veřejnost. Působí v redakční radě časopisu ZPK.

Miroslav Kovářík

Modrá, 220 m n. m., okres Uherské Hradiště, Zlínský kraj, 716 obyvatel (2024)

Co předcházelo tomu, než jste se dostal k funkci starosty či starostky?

Počátkem roku 1990 jsme v Modré obnovili skauting a stal jsem se vedoucím oddílu, posléze střediska. V létě přišla výzva od ostatních nestranických organizací k utvoření společné kandidátky, která byla nakonec složena z hasičů, Svazu žen, Českého zahrádkářského svazu a nás skautů. Z losování jsem vzešel jako kandidát za nestraníky, kteří uspěli, a při volbě starosty jsem byl většinou zvolen.

Jmenujte prosím některé projekty, na kterých jste se podílel a které vás těší.

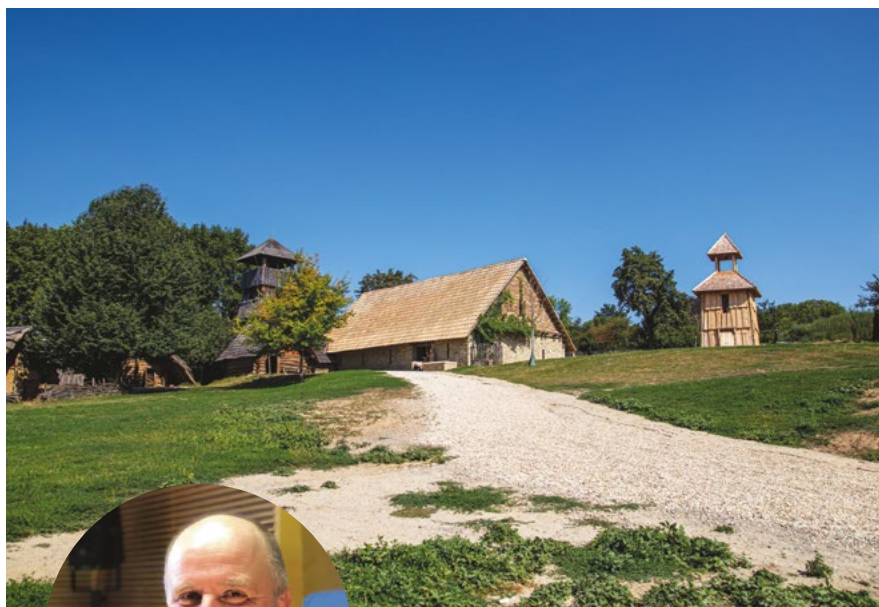
Mezi nejznámější patří projekt Archeoskanzenu Modrá a nový mezinárodní projekt Klenotnice Velké Moravy a velmi oblíbená expozice Živá voda. První složitý schvalovací proces byl při prosazování záměru vystavět repliku kostelíku z 9. století, který se v obci nacházel a zanikl na počátku 20. století. Pro přesvědčení veřejnosti jsme spolu se zastupitelstvem připravili místní referendum, na základě kterého jsme tuto akci spustili a následně úspěšně dokončili.

Můžete zmínit nejčastější legislativní potíže, které byste rád změnil?

Úřední byrokracie při stavebních výběrových řízeních i kontrolách. Často dorazí „kontroly kontrol zkontrolovaného díla“. Systém výběrových řízení dost často způsobuje dodávky nekvalitních služeb a zboží – nejlacinější neznamena nejlepší a s nejnižšími budoucími náklady. Při výběrových řízeních by se mělo hledět i na objektivní reference dodavatele, nejen na cenu. Legislativní žádostí na různé granty je často zbytečně komplikovaná s nadbytečnými přílohami.

Jakým způsobem udržujete kontakt s veřejností? Jsou vaši občané spíše aktivní, či nikoliv?

Snažím se osobně účastnit schůzí a různých posezení se všemi spolky, kde se většinou neformálně projednávají jejich provozní problémy nebo návrhy na zlepšení vzhledu či života v obci. Stejně tak se zúčastňuji i společenských akcí, kde dost často padnou zvědavé dotazy nebo informace. Díky průběžné spolupráci a zapojení zastupitelstva do všech spolkových aktivit se dá říci, že komunita funguje výborně a i pospolitost „Modřanů“ je výborná. Velmi se osvědčil společný chat na WhatsAppu, který výborně funguje a napomáhá i ke společné pomoci jak mezi obcí a občany, tak mezi občany samotnými.

▲ Archeoskanzen v Modré. Foto archiv obce

Těší mě, že se většina našich občanů dokáže neformálně sejít, vychází spolu a jsou rádi a hrdi, že v Modré žijí.

Velmi pozitivně hodnotím zapojení mladých, dokonce i přistěhovaných rodin, kteří nezaostávají stranou, ale naopak se aktivně zúčastňují a zapojují do společenského dění. Po desetiletích starostování můžu s klidným srdcem říct, že s mým případným odchodem bude Modrá určitě žít dál.

Jaké jsou vaše nejbližší plány do budoucna?

Připravujeme výstavbu kulturně-sportovního zařízení ve sportovním areálu pod názvem „Stodola“. Jedná se v podstatě o stylové nadstřešení pódia a parketu s využitím jak pro kulturní akce, tak pro sportovní aktivity. Další důležitý projekt, který připravujeme už velmi dlouho, je výstavba větší vodní nádrže jak pro zachycení vody v krajině, tak i k rekreaci. Posledním rozpracovaným projektem, který už má stavební povolení, je nové parkoviště s točnou pro autobusy u areálu Archeoskanzenu. Těším se na výzvy, které mi ještě starostování přinese. A co mě nejvíce těší? Že se většina našich občanů dokáže neformálně sejít třeba u pohárku vína nebo dobré slivovice, vychází spolu a jsou rádi a hrdi, že v Modré žijí.

Ing. Jiří Lukášek

Rousínov, 241 m n. m., okres Vyškov, Jihomoravský kraj, 5 962 obyvatel (2024)

Co předcházelo tomu, než jste se dostal k funkci starosty?

Před 14 lety, kdy jsem byl osloven, abych o názorech na politiku a především fungování města nemluvil jen u piva a něco dělal, jsem se rozhodl kandidovat, a to jako nezávislý, nezatížený žádnou stranickou doktrínou. Spolu s několika podobně smýšlejícími občany jsme vytvořili nezávislé volební uskupení. Poté, co jsme se dostali do zastupitelstva, nás tehdejší politické vedení města odsunulo do opozice. Zjistili jsme, že princip „více hlav více ví“ zde vůbec nefunguje a naše připomínky či návrhy jsou již předem brány za laické, kontraproduktivní a nezdravé. V takové atmosféře jsme nemohli nic prosadit a práce vycházela vniveč. Nakonec jsme došli k rozhodnutí pokusit se převzít vedení města, což se nakonec podařilo.

Jmenujte prosím některé projekty, na kterých jste se podílel a které vás těší.

Mám radost především z projektů revitalizace zeleně v okolí města, zaměřené na udržení vody v krajině (tůň, mokřady). Jsem rád také za modernizaci infrastruktury a občanského vybavení města, konkrétně přestavbu bývalého učiliště na základní školu, bezbariérovou knihovnu a prostory pro zájmovou činnost dětí, rekonstrukci mateřské školy. Rozšířili jsme sportovní zařízení – atletický stadion včetně fotbalového hřiště s umělým trávníkem, otevřeli jsme veřejné kluziště, zrekonstruovali jsme dvě školní tělocvičny, podpořili jsme neziskové organizace (vybudování nových tenisových kurtů, volejbalových hřišť). V obci máme kolem deseti dětských hřišť, z toho tři nová, stávající hřiště trvale modernizujeme a rozšiřujeme. Z projektů dopravní infrastruktury je to především parkoviště u mateřské školy, rozšíření parkování u základní školy, kompletní rekonstrukce většiny komunikací ve Vítovicích a Královopolských Vážanech.

Můžete zmínit nejčastější legislativní potíže, které byste rád změnil?

Je to především systém dotací, které neumožňují investovat pravidelně podle dlouhodobého plánu. Je to v podstatě „ruská ruleta“. Není možné získat soukromé pozemky na systém zeleně v rámci ÚSES, který je zapracován v územním plánu. Preferoval bych dlouhodobý plán dotací na konkrétní páteřní projekty

▲ Centrální tůň v povodňovém parku Hrubé Kusy u Rousínova. Foto Jitka Vágnerová

Mám radost především z projektů revitalizace zeleně v okolí města, zaměřené na udržení vody v krajině.

(například zeleň, komunikace, školy atd.). Pokud by dotace byly plošně navrženy podle velikosti sídla a mohly by se čerpat v delším časovém horizontu, ukázalo by se, kdo a jak s nimi umí hospodařit. Pokud Evropa a ČR berou opravdu vážně své proklamace o adaptaci na klimatickou změnu, posílení a rozšíření zeleně, zadržování vody v krajině, tak se bez legislativních nástrojů (například vyvlastňování) pro získávání nutných pozemků nikam neposuneme. Také si myslím, že legislativa okolo památkově chráněných budov je již zastaralá. Doporučoval bych podrobnější kategorizaci památek (nikoliv pouze dva stupně – UNESCO a ostatní) a popřípadě i revizi seznamu památkově chráněných objektů. Nelze nedělat rozdíl mezi zámek, palácem a pouze užitkovou budovou, která je jen slepencem různého časového flikování a její hodnotou je pouze stáří. Úředníci památkové péče by měli mít své požadavky podložené finanční zodpovědností. To znamená, že se budou finančně podílet na opravách a jejich rozhodnutí budou zohledněna v tomto spolufinancování.

Jakým způsobem udržujete kontakt s veřejností? Jsou vaši občané spíše aktivní, či nikoliv?

Jelikož Rousínov není velké město, je kontakt s částí občanů téměř každodenní (rozhovory na ulici, v restauraci, na společenských či sportovních akcích). Jednou ročně pořádáme setkání s občany v každé místní části. Mám rád aktivní občany, ale bohužel nyní se často setkávám stále více s těmi, kteří jednostranně prosazují své osobní či zájmové skupinové cíle bez ohledu na ostatní. Nechtou nebo nevěří informacím, které předkládáme v našem zpravodaji či jinak šíříme. Při jakémkoliv diskuzi trvají na svém a naše argumenty nepřijímají a berou je jako výmluvu. Říkám tomu jednosměrná demokracie, kdy se většina má přizpůsobit menšině, a to je špatně.

Jaké jsou vaše nejbližší plány do budoucna?

Nyní u nás probíhá revitalizace zchátralé památkově chráněné budovy staré pošty na náměstí na ubytovací a restaurační zařízení. V letošním roce by se měla začít realizovat přestavba objektu města na hasičskou zbrojnici a služebnu městské policie. Je připravena přestavba bývalé obecní školy v místní části Čechyně na prostory pro dětské skupiny k posílení míst pro předškoláky. Také doufám, že budeme pokračovat v obnově krajiny. Jedná se o další etapu povodňového parku Hrubé Kusy, mokřady a tůň v lokalitě Kolébky a mokřady, tůň a polosuché poldry v nivě vodního toku Rakovec ve Slavíkovcích. Pro tyto lokality jsme po mnoholetém úsilí získali dřívou většinu nutných pozemků.

MgA. Jan Symon

Ostopovice, 245 m n. m., okres Brno-venkov, Jihomoravský kraj, 1737 obyvatel (2024)

Co předcházelo tomu, než jste se dostal k funkci starosty?

Původně jsem působil jako fotožurnalista a byl jsem aktivní i v různých nevládních organizacích. I přes intenzivní zájem o věci veřejné jsem však na roli starosty neaspiroval a původně jsem se funkce ujal necelý rok před koncem volebního období poté, co má předchůdkyně skončila kvůli odchodu na mateřskou dovolenou. Jenže z původně dočasného angažmá se, asi hlavně díky spoustě běžících smysluplných projektů, které by bylo škoda nedokončit, stala dlouhodobá veřejná služba. Musím se ale přiznat, že mi nějakou dobu trvalo, než jsem se s rolí starosty vnitřně sžil a zpočátku mi bylo i žinantní na otázku na mou profesi odpovídat, že jsem starosta. Ta proměna z pozorovatele a komentátora veřejného dění do role ústředního aktéra byla přece jen velmi rychlá a nečekaná.

Jmenujte prosím některé projekty, na kterých jste se podílel a které vás těší.

Jmenoval bych určitě dostavbu mateřské a základní školy, novou knihovnu a obecní sál nebo rekonstrukci návsi a řady dalších veřejných prostranství. Těší mě,

Důraz klademe na kvalitní architekturu veřejných budov a veřejného prostoru, všechny tyto projekty se staly živoucími místy, kde kvete společenský život a lidé zde rádi tráví svůj čas.

že na všech těchto projektech jsme spolupracovali s renomovanými architekty, a to včetně návrhů zeleně, které jsou vždy integrální a plnohodnotnou součástí projektů. Nejde však přitom jen o samotné stavby. Ještě důležitější je jejich následný život, a proto mě nejvíc těší, že všechny tyto projekty se staly živoucími místy, kde kvete společenský život a lidé zde rádi tráví čas. Zavedli jsme také systém odpadového hospodářství s řadou motivačních prvků k vyšší míře separace a vybudovali sběrný dvůr včetně kompostárny. Veškerý vytríděný biologicky rozložitelný odpad tak zůstává v místě svého vzniku. Neméně důležitá je pro mě i krajina v okolí obce. Oživilí jsme těleso nedokončeného mostu na tzv. Hitlerově dálnici a pořádáme zde kulturní akce, průběžně se věnujeme kultivaci krajiny v extravilánu, úpravám vyhlídek, odpočinkových míst, obnovujeme nebo budujeme nové stezky a zvyšujeme tak prostupnost krajiny v okolí obce, to vše s cílem vytvoření příjemného zázemí. Ostopovice jsou vítězem celostátní Zelené stuhy 2018 a následně reprezentovaly republiku v EFE, kde získaly stříbrnou medaili. Poslední dokončená realizace – nová knihovna s obecním sálem – byla zahrnuta do prestižní ročenky Česká architektura 2022–23.

Můžete zmínit nejčastější legislativní potíže, které byste rád změnil?

Zmínil bych často až absurdně komplikovanou a rigidní administrativu většiny dotačních programů. Čest výjimkám! Nevidím skutečně žádný smysluplný důvod, proč by měl mít každý resort a každý region svůj vlastní dotační program pro rozdělování prostředků z fondů Evropské unie. A opravdu zajímavé to začne být ve chvíli, kdy spojíte dohromady podmínky různých dotačních programů se zákonem o veřejných zakázkách. To už se komplikovaností skutečně blížíme raketové vědě. Chuť posouvat věci k lepšímu a občas k tomu hledat i nové cesty bere často také přepjatý resortismus. Bohužel stále dokola narážíme na neschopnost různých složek státní správy či samospráv úplně normálně komunikovat a spolupracovat při hledání řešení, které směřuje ke konkrétnímu cíli. Bohužel má náš stávající systém tendenci utápět se spíš v procesních záležitostech než dosahovat vytyčených cílů. Propadám se do deprese, když si pomyslím, kolik skvělých nápadů

a pozitivní lidské energie přišlo vniveč jen kvůli tomu, že si někdo postavil hlavu a procesně to takzvaně ustál. A velkou bolestí je také neschopnost státní správy účinně a dostatečně rychle vymáhat dodržování pravidel, ať už v souvislosti s černými stavbami nebo třeba jen nebezpečným parkováním.

Jakým způsobem udržujete kontakt s veřejností? Jsou vaši občané spíše aktivní, či nikoliv?

Snažím se k občanům i jejich námětům přistupovat tak, jak bych já sám jako občan očekával. Rád s lidmi diskutuji o tom, co a proč na obci děláme. To samozřejmě neznamená, že se vždy a na všem shodneme, ale jsem přesvědčen, že veřejnost zkrátka ocení, když samospráva vysvětluje, co a proč dělá a proč to nedělá třeba nějak jinak. S nadsázkou někdy říkám, že je mi milejší setkání s notorickým stěžovatelem než to úmorné a nekonečné papírování. Samozřejmě jsou u nás veřejná projednávání záměrů ve fázi studie s následným zohledněním relevantních připomínek občanů. A inspirován dalšími kolegy se chystám zavést i občasná neformální setkání s občany bez předem dané agendy, kam se může každý přijít zeptat úplně na cokoliv.

Jaké jsou vaše nejbližší plány do budoucna?

Těším se, že příští rok na podzim dokončíme dostavbu školního areálu a poprvé v historii obce tak bude mít naše škola i školka kapacitní rezervu. Příští rok na jaře už budou zapojeny všechny nové výsadby v zahradě u naší nové knihovny a ta se tak konečně zaskví v plné kráse. Snad se konečně podaří dotáhnout i bezpečné spojení cyklostezkami s okolními obcemi. V souvislosti s přípravou vysokorychlostní trati bych rád ve spolupráci se Správou železnic, městem Brnem i Jihomoravským krajem dosáhl dohody na přípravě velkého příměstského parku mezi naší obcí a sousedními městskými částmi. Chtěli bychom také konečně zahájit komplexní pozemkové úpravy, ale stále nevím, zda se nám to kvůli velmi rozdrobené vlastnické struktuře na našem katastru podaří. A máme také ambici změnit hospodaření na zemědělské půdě směrem k regenerativnímu zemědělství. Jsou to vesměs věci s dlouhodobým dopadem na kvalitu života nejen v obci, ale i v jejím širším okolí, takže doufám, že se nám podaří uskutečnit alespoň většinu těchto záměrů.

Ivana Zelenková

Čejetice, 377 m n. m., okres Strakonice,
Jihočeský kraj, cca 950 obyvatel (leden 2025)

Co předcházelo tomu, než jste se dostala k funkci starostky?

Mé práci starostky předcházela práce v obecním zastupitelstvu, díky které jsem se seznámila s problematikou fungování obecní samosprávy. Byla to dobrá příprava pro funkci starostky.

Jmenujte prosím některé projekty, na kterých jste se podílela a které vás těší.

Určitě jedním z nejnáročnějších projektů byla výstavba nového sportovně-rekreačního areálu v Čejeticích a pak rekonstrukce hlavní silnice vedoucí přes Čejetice, která probíhala ve spolupráci s Jihočeským krajem a Správou a údržbou silnic Jihočeského kraje, s následnými terénními úpravami – chodníky, okrasné záhony. Velkou radost mi udělala i celková rekonstrukce kostela sv. Havla, kterou jsme dokončili loni, a kompletní oprava pohostinství U Balounů v Mladějovicích. Také mě těší veřejná zeleň. Každoročně nakupujeme letničky a vysazujeme je do okrasných nádob na veřejných prostranstvích, pravidelně zvelebujeme trvalou výsadbu. V roce 2019 získala obec titul Vesnice roku Jihočeského kraje.

Můžete zmínit nejčastější legislativní potíže, které byste ráda změnila?

Často narážím na zbytečně složitou administrativu v rámci stavebního řízení, v žádostech o dotace, v systému výběrových řízení na veřejné zakázky. Jsem zřejmě ještě ze „staré školy“ a pamatuji, že na vesnici stačilo slovo a podání ruky a co se domluvilo, to platilo. Bohužel to nelze aplikovat všude a chápu, že kontrola a transparentnost musí být, ale někdy by jednodušší pravidla prospěla celému procesu. Zejména malé obce může administrativní náročnost odradit od realizace jinak potřebného projektu. Nemají zkrátka dostatek lidí ani kapacitu.

Jakým způsobem udržujete kontakt s veřejností? Jsou vaši občané spíše aktivní, či nikoliv?

Účastním se většiny akcí, které se u nás konají a na které mě zvou naše spolky – hasiči, myslivci, ochotníci apod. I při běžných pracovních povinnostech se co nejčastěji pohybuji v terénu. Dohlížím na probíhající stavební nebo jiné akce a snažím se řešit potřebné záležitosti ihned. Vydáváme zpravodaj, shrnující dění v našich obcích. Snažím se věnovat stejnou pozornost všem částem naší obce a reagovat na podněty občanů kterékoliv z nich, být stmelujícím prvkem. Máme skoro 950 obyvatel a musím říci, že naši občané jsou opravdu aktivní, spoustu zajímavých akcí si dokáží vymyslet a realizovat sami. Ať už jde o program na čejetické a mladějovické pouti, tvorba vánočních a velikonočních dekorací na veřej-

K úkolům starosty patří i určitá diplomacie, tlumení nežádoucích rivalit, včasné řešení problematických situací a snaha vyjít občanům vstříc, pokud je to možné a proveditelné.

ných prostranstvích, charitativní akce, svatomartinské lampionové průvody, novoroční výšlapy na vrch Čihadlo a Virotín atd. Dalo by se toho vyjmenovat ještě hodně.

Jaké jsou vaše nejbližší plány do budoucna?

V příštím roce plánujeme vybudování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu v našem sportovně rekreačním areálu. Jedná se o vybudování nového sociálního zázemí a skladovacích prostor. Nyní tu máme upravenou plochu pro stanování, ubytovací chatky, kvalitní sportoviště včetně hřiště pro beachvolejbal, které je v blízkosti řeky Otavy. Areál využívají nejen naši občané, ale navštěvují jej i lidé z okolí, v hlavní sezóně zejména vodáci, kteří k nám mají díky nově vybudovaným schůdkům se šupnou lepší přístup. Navštěvnost areálu se tak citelně zvýšila. Je to pro nás skvělá vizitka a snažíme se, abychom zabezpečili i kapacitně dostačující sociální zázemí. Také bychom chtěli v této části řeku vyčistit a zajistit vhodný přístup do vody i pro plavce. Dále nás čeká výstavba nové hasičské zbrojnice, stávající objekt je po všech stránkách nevyhovující a vzhledem k současným nárokům na vybavení zásahových jednotek je třeba, aby hasiči měli i odpovídající zázemí.

Vít Aldorf, starosta; Ing. Svatopluk Staněk, místostarosta

Oslavany, 230 m n. m., okres Brno-venkov, Jiho-
moravský kraj, 4 871 obyvatel (2024)

Co předcházelo tomu, než jste se dostal k funkci starosty?

VA: U nás městu ještě v roce 1998 vládli komunisté a náš junácký vedoucí, Tonda Šalát, tehdy říkal: „Musí se něco stát, takhle to dál nejde!“ Nejen z pohledu politického, ale že se tu vůbec nic nedělá. A tak jsme s Junáky a dalšími lidmi, kteří měli stejný názor, šli do voleb a následně z 21 míst v zastupitelstvu obsadili 11. Mě zvolili starostou a místostarostou se stal kamarád Miloš Musil.

SS: Byl jsem tenkrát mezi těmi 11 v zastupitelstvu, ale neměl jsem žádné vysoké ambice. Když v roce 2008 vážně onemocněl tehdejší místostarosta Miloš Musil, můj přítel a kdysi můj první třídní učitel na základní škole, přišel za mnou s návrhem, abych po něm vzal funkci. Nastoupil jsem do rozjetého vlaku a upřímně řečeno i po 15 letech stále trvá pocit, jestli vůbec něco vím...

Jmenujte prosím některé projekty, na kterých jste se podílel a které vás těší.

VA: Asi nejobtížnější bylo, když se přebudovávalo centrální zásobování teplem – tehdejší majitelé oslavanské elektrárny přestali v únoru ze dne na den vytápět byty pro 1 500 lidí. Ale společnými silami jsme i tento velmi obtížný úkol zvládli.

SS: Když jsem nastoupil do funkce, už běžel obrovský projekt „velká špinavá voda“ – přebudování kanalizace za tři čtvrtě miliardy. To bylo hodně náročné, ale raději bych přešel k tomu, co mě nejvíc hřeje – dokončení rekonstrukce první školní budovy v Padochově. Dnes už máme všechna školská zařízení opravená.

Můžete zmínit nejčastější legislativní potíže, které byste rád změnil?

VA: Obecně totální byrokracie. Nedá se říct, jaká přesně, ale ČR má suverénně nejvíc opravných opatření v rámci veškerých řízení. U nás například sedm let vyřizujeme sněti kolejí, z toho dva roky to leží na vládě. Jako katastrofu osobně vnímám zřízení krajů, protože dochází ke střetu dvou samospráv. Je to bitva o rozpočtové určení daní, o peníze, je to celé nastavené špatně.

Jakým způsobem udržujete kontakt s veřejností? Jsou vaši občané spíše aktivní, či nikoliv?

VA: Nežijeme ve společenské bublině... Chodíme po hospodách, po čundrech, Svaťa jezdí po fotbalech. Máme besedy s občany, formální i neformální setká-

▲ Zámecká zahrada
v Oslavanech. Foto
Jitka Vágnerová

Všem dáváme průběžné informace a podklady, aby ostatní byli v obraze. Je to týmová práce.

ní, využíváme sociální sítě... Je prostě potřeba být s lidmi v kontaktu.

SS: A je tady spousta spolků, se kterými komunikujeme, případně jsme jejich členy. Na různých akcích se pak potkávají rybáři, myslivci, sportovci, divadelníci, havíři atd.

Jaké jsou vaše nejbližší plány do budoucna?

VA: V nejbližší době nás čekají projekty, které mají vazbu na výstavbu Dukovan, aby byly vidět a dostaly prioritu. Také budeme stavět obchodní centrum, v bývalé elektrárně budou vznikat další provozy, kancelářské prostory, nádraží. Příští rok nás čeká velká rekonstrukce ulice Letkovská, staví se nová čtvrť Stará hora, dostavba školy, znovu budeme mít sportovní halu v Oslavanech. Nyní řešíme projektovou přípravu na ČOV, kde klademe trochu jiné požadavky na výběr projektanta, protože chceme optimální provoz, energetickou soběstačnost, zahrnujeme hospodaření s kaly. A co je hlavní, jsme v projektu geotermálního využití důlních vod.

Jan Vitula

**Židlochovice, 190 m n. m., okres Brno-venkov,
Jihomoravský kraj; 3 673 obyvatel (2024)**

Co předcházelo tomu, než jste se dostal k funkci starosty?

Jsem v komunální politice od svých třiceti let. Cesta ke starostování byla docela složitá. Napřed normální zastupitel, pak místostarosta, pak přes řízení strukturálních fondů EU na ministerstvu školství až ke starostování. Mezitím odskoky do krajské politiky na pozici náměstka hejtmána a podobně. Ale komunální politika mě bavila vždy. Vyhovuje mi rychlost, s jakou jsou v ní vidět výsledky, když opravdu pracujete.

Jmenujte prosím některé projekty, na kterých jste se podílel a které vás těší.

Třeba přivedení vlaku do Židlochovic, nové pavilony ZŠ nebo práce s bezdomovci. Z poslední doby bych zmínil povodňový park na Svatce, skutečná rarita v rámci ČR. Jeho výsledkem je kromě proměny kusu krajiny i rozhodnutí dalších asi dvaceti obcí, které se chtějí pustit do podobných projektů na svých katastrech s námi jako koordinátory. Pokud se to opravdu povede, mohla by krajina pod Brnem vypadat za pár let úplně jinak než dnes.

Můžete zmínit nejčastější legislativní potíže, které byste rád změnil?

Toho je opravdu hodně. Bohužel stát vůbec nepřemýšlí, jak práci ulehčit. Naopak. Příkladem je nepovedená digitalizace stavebních úřadů. Místo aby razítek ubylo, je jich pořád stejně, jen si je posíláme po internetu. Mohl bych také popisovat některé absurdní požadavky institucí a organizací zřizovaných státem. Běžně vydávají pokyny, které jiné státní instituce odmítají. Uvedu příklad – chceme vybudovat cyklostezku, kolem níž jedna instituce požaduje zábradlí, ale druhá ho odmítá. A vy musíte najít řešení. Naprostý bláznec.

**Všechno jde, když se chce.
Vyhovuje mi rychlost, s jakou
jsou v komunální politice
vidět výsledky, když opravdu
pracujete.**

Jakým způsobem udržujete kontakt s veřejnos- tí? Jsou vaši občané spíše aktivní, či nikoliv?

Doufám, že jsem otevřen jakýmkoliv rozumným námětům. Na běžnou údržbu města máme jedno-
duchou aplikaci, kam mohou občané psát svoje postřehy. Navíc mám každý měsíc setkání s občany u čaje, kde probíráme novinky z obce a současně mi lidé sdělují své náměty, které většinou hned na místě probereme. Za mě je to dobrý způsob, jak dostávat zpětnou vazbu. A co se týče aktivity občanů, tak pokud já mohu soudit, tak se lidé zajímají o svou obec docela dost.

Jaké jsou vaše nejbližší plány do budoucna?

Příští rok bychom se měli pustit do několika projektů. Měla by se pohnout příprava chytré čtvrti Líchy, výstavba nové polikliniky, sítě cyklostezek a třeba také založení sociálního podniku. Tak uvidíme, co všechno se povede.

JUB Holland určuje nové trendy v cibulovinách

Cibuloviny na jaře nemají konkurenci. V době, kdy se radujeme z prvních pěkných dní, rozkvetou zářivými barvami a vyvolávají nadšení z přicházejícího jara. Dnes se však cibuloviny neomezují pouze na klasické tulipánové či narcisové záhony; výsadbám vévodí sofistikované směsi s vlastnostmi vybranými na míru lokalitě.

JUB HOLLAND je stabilní firma, dodavatel nizozemského královského dvora, s více než stoletou tradicí a mnoha realizacemi po celé Evropě. Spolupracujeme se samosprávou, významnými realizačními firmami, developmentem i krajinářskými organizacemi. Nabízíme možnost strojní výsadby.

NAŠÍ SPECIALITOU jsou dlouhokvetoucí směsi, při jejichž tvorbě dbáme na potřeby údržby lokality i ekologický aspekt. Nejen kvůli stále suššímu klimatu se prosazují výsadby na extenzivně sečených plochách, které lépe odolávají suchu. Speciální směsi rozkvétají postupně až několik měsíců bez nutnosti seče. Toto řešení zároveň otevírá širší uplatnění výsadeb, jako například krajnice podél cest a silnic nebo přírodní parky. Myslíme ale i na intenzivně sečené plochy; vybereme vám tu pravou směs, která pokvete déle než jednodruhová výsadba, a přitom zanechá možnost dostatečné údržby. A konečně pro městské záhony můžete vybrat některou z mnoha oslnivých kombinací.

Poskytujeme **poradenství v češtině**, abychom vám pomohli vybrat to pravé řešení na míru vašim potřebám.

Kontakt:
www.jubholland.nl
fukala@jubholland.com

Část 1:

Plánování

NAVRHOVÁNÍ

KRAJINÁŘSKÁ ARCHITEKTURA

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

ALEJE

STROMOŘADÍ

ZELEŇ

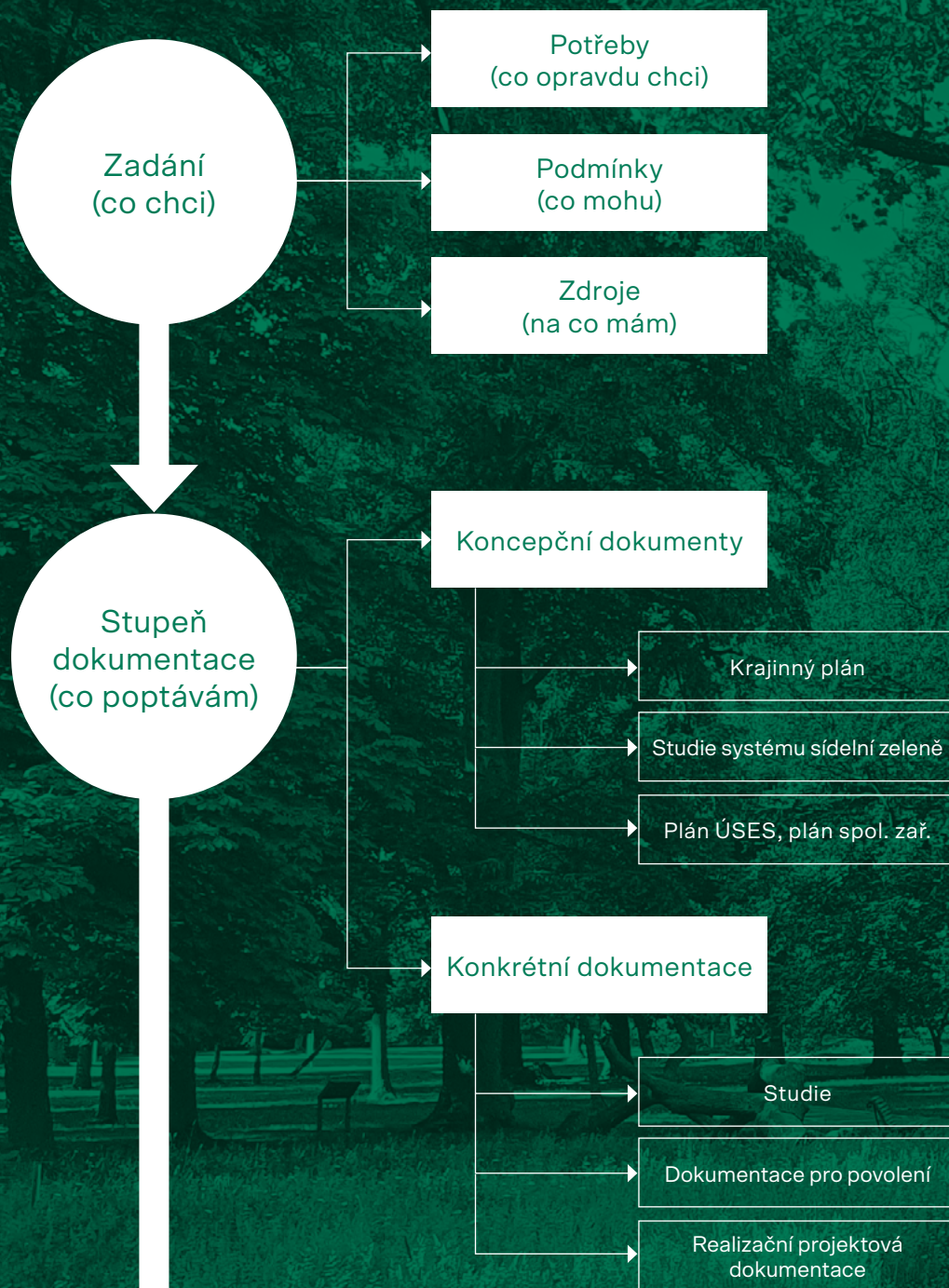
INVESTOR

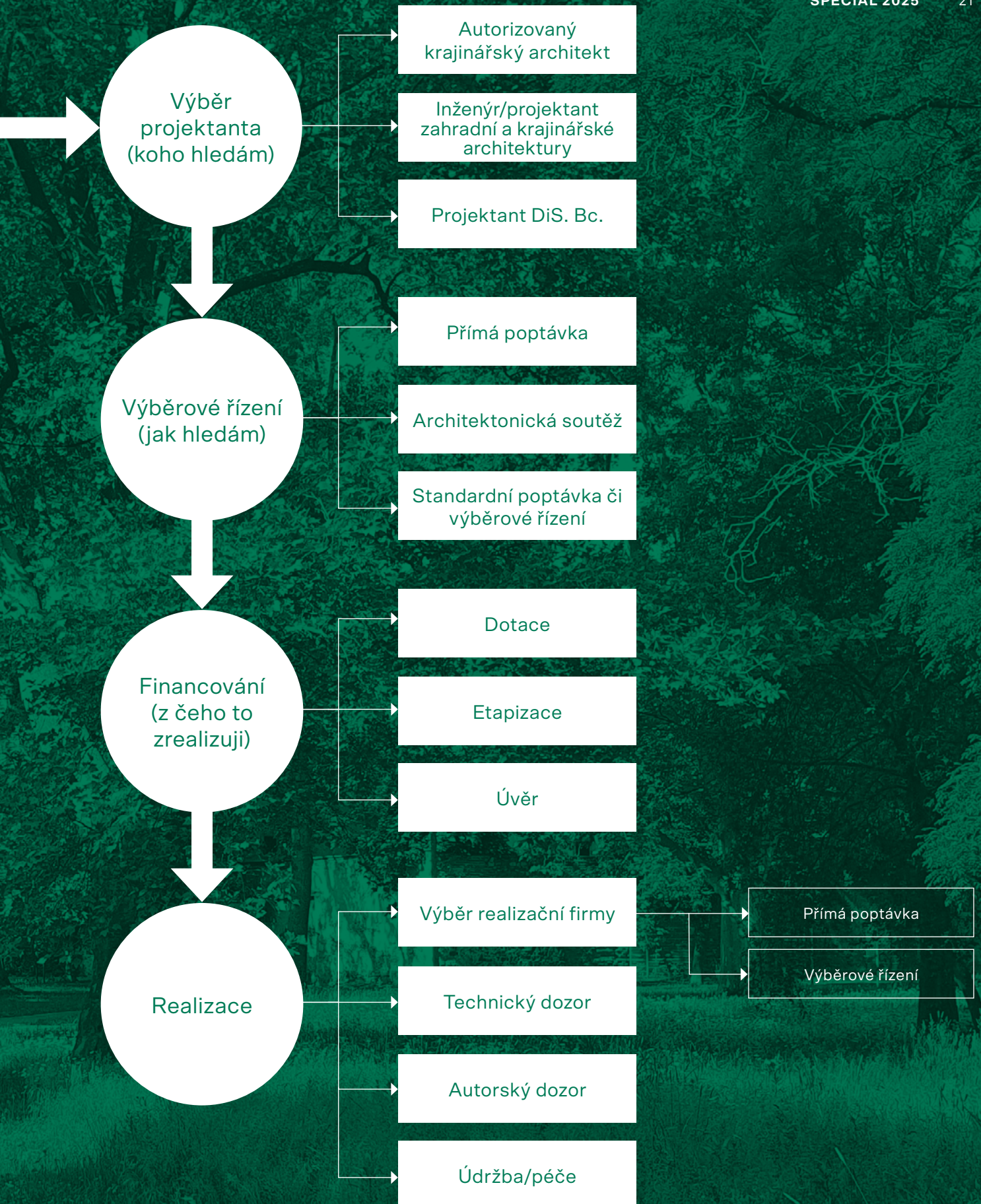
STANOVIŠTĚ

PROKOŘENITELNÝ PROSTOR

Chci změnu

T Jitka Vágnerová

Krajina pro obce: spolupráce s krajinářskými architekty

PLÁNOVÁNÍ

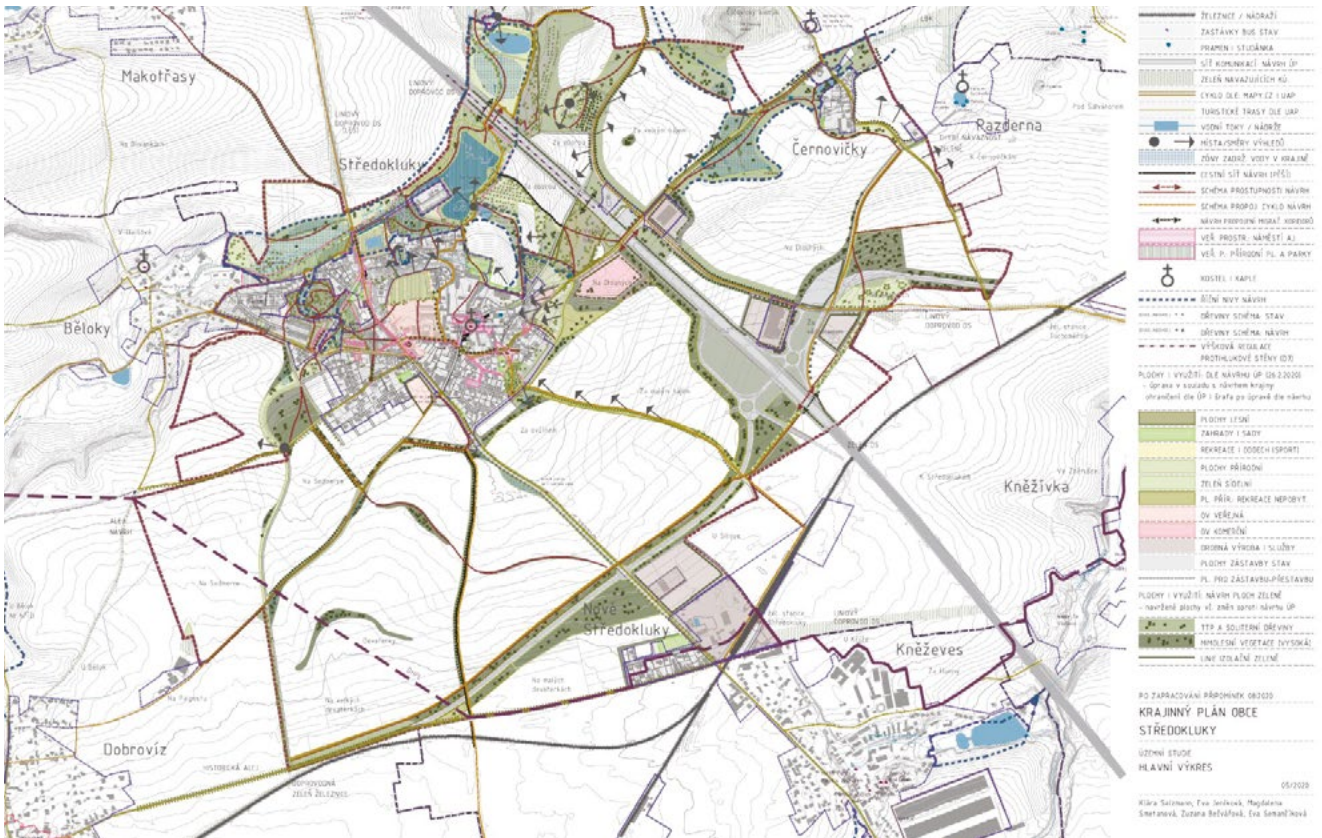
KRAJINÁŘSKÁ ARCHITEKTURA

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Krajinářská architektura se věnuje plánování krajiny a veřejných prostranství obcí a měst. Zlepšuje životní prostředí, podporuje udržitelnost, obnovuje kulturní a historické hodnoty a snižuje náklady na údržbu. Zapojuje místní obyvatele do návrhů a pomáhá rozvíjet veřejné prostory s ohledem na budoucnost.

T F Zuzana Štemberová

▲ Oslavice – citlivá obnova návsi s rybníkem (2017). Autoři Markéta a Petr Veličkovi, M&P architekti

▲▲ Krajinný plán jako komplexní dokument o krajině obce – Středokluky. Autor ateliér In-site

Proč krajinářská architektura?

Krajinářští architekti dokážou porozumět celkovému stavu krajiny jak uvnitř obce, tak v souvislostech širšího území. Pro obce tvoří projekty nebo územně plánovací dokumentaci, koordinují další odborníky, a vytváří tak ucelený systém zelené infrastruktury a veřejných prostranství ve vazbě na volnou krajinu obce. Věnují se plánování funkčních, estetických a zajímavých prostranství a míst, jako jsou parky, návsi, komunitní zahrady, nábřeží a pěší stezky, okolí vodních toků a ploch, stromořadí v obci i v krajině, zklidněné ulice i herní plácky. Vytvářejí místa, která zahrnují potřeby obyvatel, nabízejí prostor pro rekreaci, kulturu a setkávání. Zohledňují nároky na ochranu a rozvoj přírodních hodnot a požadavky na udržitelnost, například v práci s dešťovou vodou v systému modrozelené infrastruktury. Pracují s historickými hodnotami míst a vazbami, s charakterem krajiny i se současnými potřebami a výhledem do budoucnosti – s ohledem na změnu klimatu, vývoj populace, rozvoj obcí a technické a dopravní infrastruktury.

▲ Komunitní spolupráce na rozvoji lokality – park na rozhraní obce Vědomice, zapojení občanů od participace po sázení (2023). Autor ateliér Terra Florida

Jaké jsou nástroje krajinářské architektury?

Základem jsou vždy **kvalitní analýzy území**, od větších celků (například územní studie krajiny pro ORP), po zhodnocení stavu krajiny v katastrech nebo částech obcí. Krajina tvoří propojený celek, proto i při rozhodování v zastavěném území je důležité dobře znát celkový stav krajiny. Významným dokumentem, sloužícím například jako podklad pro změnu územního plánu nebo komplexní pozemkové úpravy, je **krajinový plán**. Dokumentem zabývajícím se vegetací v rozsahu celé obce je **studie systémů sídelní zeleně**.

Dokumentace – **od strategických plánů po konkrétní projekty** – mohou být podkladem pro **financování z dotačních programů**, financovat lze i pořízení dokumentace (například územní studie veřejných prostranství). Vlastní dokumentace projektů jsou zpracovávány **podle stavebního zákona** od přípravy záměru přes studii a povolení po podrobnou dokumentaci výběru zhotovitele a autorský dozor.

Role krajinářské architektury

Plánování, návrhy a odborné konzultace mohou být zadány prostřednictvím architektonických soutěží nebo výběrových řízení, spolupráce často vznikají i na základě osobních doporučení. Krajinářští architekti a architektky mohou působit jako součást týmu městského architekta (například v Liberci) nebo mohou funkci zastávat samostatně (Lanškroun).

Jaké jsou přínosy pro obce?

Krajinářská architektura především vytváří dlouhodobou vizi území, tvořenou lidmi s respektem k přírodě. Při dobře nastavené spolupráci s krajinářskými architektky bývá výsledkem zlepšení kvality veřejných prostranství i smysluplný rozvoj volné krajiny. Kvalitní plánování dokáže koordinovat různé záměry, a tak snížit náklady na založení a péči, dokáže ochránit hodnoty v území, vyvážit různé funkce i potřeby a reagovat na současné změny klimatu. Kvalitně řešená místa, často jen citlivě opravená, s ohledem na místní charakter a vazby v krajině přispívají k pozitivnímu vztahu obyvatel k vlastní obci.

Kam pro další informace?

Seznam autorizovaných architektů je na stránkách ČKA. Řada krajinářských architektů a architektek je součástí ČAKA (České asociace pro krajinářskou architekturu), ta je součástí Mezinárodní asociace krajinářských architektů (IFLA EU). ČAKA je iniciátorem mezinárodního projektu Krajiny pro obce – Landscape in Focus. Výsledky kvalitní spolupráce naleznete v soutěžích Česká cena za architekturu, Grand Prix architektů, Stavba roku, Park roku nebo v databázi Adaptterra Awards.

▲ Malá veřejná prostranství – oživení prostoru ve Vědomicích. Autor Pavel Šulc a ateliér Terra Florida. Foto Martin Micka

▲ Obnova sadu a štěp-
nice v Radči. Autor
a foto Land05

**Ing. Zuzana
Štemberová**

Krajinářská architektka v ateliéru TERRA FLORIDA, pedagožka a vedoucí Ústavu krajinářské architektury FA ČVUT a externí pedagožka na AVU. Členka Rady České asociace pro krajinářskou architekturu.

Zjistěte víc

ČAKA
www.caka.cz

LIF-T
<https://lif-t.eu/>

Seznam krajinářských architektů
www.caka.cz

Ve zkratce

- Krajinářští architekti a architektky pojmají krajinu v širších souvislostech a vytvářejí ucelené systémy zelené infrastruktury a veřejných prostranství.
- Navrhují funkční a estetická místa, jako parky, komunitní zahrady, pěší stezky nebo stromořadí.
- Jejich projekty zohledňují udržitelnost, přírodní hodnoty a potřeby obyvatel, přičemž reagují na změnu klimatu.
- Kvalitní analýzy území slouží jako základ pro návrhy a územní plánování, včetně kompenzací při infrastrukturních projektech.
- Spolupráce s krajinářskými architektky zlepšuje kvalitu veřejných prostranství a podporuje udržitelný rozvoj obcí.

Aby aleje nebyly vaší noční můrou

PLÁNOVÁNÍ

ALEJE

STROMOŘADÍ

Obnova alejí a stromořadí v krajině je záměrem, který vypadá velice jednoduše, ale jeho výsledek závisí na následné péči o založenou výsadbu. Přesto je to typ projektů, které se vyplatí realizovat, jelikož je obyvatelé obvykle hodnotí velice pozitivně a po realizaci první aleje u jedné nezůstane.

📍 Martina Havlová

▲ Obnova Umrličí cesty v Souticích – zvonička zaujme malé i velké a stane se cílem vycházek v obnovených alejích (zastavení – Martina Havlová, Radek Prokeš, polní cesta s výsadbami Martina Havlová, Martina Forejtová).
Foto Tomáš Fiala

Realizace nebo obnova zeleně v krajině je opravdu zásadním krokem, který vede ke zlepšení životního prostředí obyvatel venkovských obcí. A to nejen z pohledu ochrany přírody. Specifickým typem zeleně jsou aleje nebo stromořadí podél cest. Krajina se díky těmto opatřením stává prostupnou a obytnou. Je kam chodit na procházky, s kočárkem, s dětmi nebo se psem, kam na třešně nebo švestky. Krajina se obnovuje často taková, jak si ji pamatují pamětníci. Vedle toho získává benefity jako je zejména ochrana zemědělské půdy před větrnou erozí, zadržování vody v krajině nebo pestrá nabídka biotopů pro volně žijící druhy živočichů i rostlin a mnoho dalších.

Uvažujete o realizaci? Prvním krokem je „inventura“ – posouzení reálného stavu zeleně v krajině, abychom věděli, kolik jí máme, v jakém je stavu, jak je zajištěna péče o zeď a její obnova, např. zda průběžně dosazujeme stromy. S tím může pomoci krajinový architekt. Druhým krokem je analýza pozemků v majetku obce. Při pohledu na mapu obecních pozemků velice často zjišťujeme, že se v katastrech nacházejí pozemky zaniklých polních cest, které byly sice rozorány, ale pozemkově stále náležejí obci. Na takových pozemcích, pokud to jejich šířka umožňuje, je vhodné polní cesty s doprovodnými výsadbami obnovit. Šíře pozemku musí umožnit průjezd techniky na závluku stromů (min. 2,5–3 m) a výsadbu zeleně. V případě proměnlivé šířky pozemků lze pás pro výsadbu přizpůsobit – výsadby tak nemusejí být

souvislé. Pokud dimenze pozemků průjezd techniky neumožňují, lze zvažovat zpřístupnění sousedních pozemků (zemědělsky nebo lesnický obhospodařovaných). K tomu slouží komplexní pozemkové úpravy, které nově uspořádají pozemky tak, aby došlo k naplnění těchto potřeb. Současně musí být řešeny otázky spojené s vodním režimem krajiny nebo s realizací územního systému ekologické stability (ÚSES). Tento proces trvá zpravidla 3–4 roky a musí pro něj dát souhlas vlastníci pozemků nadpoloviční výměry zemědělské půdy v dotčeném katastrálním území. Polní cesty s výsadbami jako součást plánu společných zařízení se pak nejčastěji realizují z Programu rozvoje venkova a Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) v rámci specifického cíle 1.3 Adaptace na změnu klimatu.

Obnovu alejí nevyžadující pozemkovou úpravu může obec realizovat z vlastních zdrojů nebo s podporou některého z dotačních titulů. K nim patří zejména OPŽP (hradí i následnou péči o výsadby po dobu tří let) nebo Program péče o krajinu. V projektech lze kombinovat ošetření stávajících alejí, zatravnění pozemků v místě zaniklých cest a výsadbu nových stromů.

V praxi se stává, že právě ve chvíli, kdy realizace polní cesty s alejí započne, zemědělec hospodařící na sousedním pozemku začne protestovat a odkáže na Občanský zákoník. Podle § 1017 „*Má-li pro to vlastník pozemku rozumný důvod, může požadovat,*

▲ Obnova polní cesty v Chotči u Jičína – ochrana dřevin proti vytloukání zvěří a okusu, výsadby jsou doplněny o zavlažovací vaky (Martina Havlová, Martina Forejtová, Ondřej Valigura, Martin Horký). Foto Martina Havlová

Ing. Martina Havlová, Ph.D.

Autorizovaná krajinářská architektka, která se zabývá návrhy veřejných prostranství měst a obcí a revitalizacemi v krajině.

aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků, a vysadil-li je nebo nechal-li je vzrůst, aby je odstranil. Nestanoví-li jiný právní předpis nebo neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m.“

Této situaci je nutné předejít projednáním záměru s uživateli i vlastníky půdy. Objektivně je třeba říci, že pokud by měla být 3 m vzdálenost alejového stromu od hranice sousedního pozemku striktně uplatněna, k obnově většiny alejí by u nás nedošlo. Podstatné je v této souvislosti ve veřejném zájmu respektovat místní zvyklosti týkající se alejí a stromořadí v konkrétní obci, kde je obvyklá vzdálenost menší.

Při výběru sazenic alejových stromů je nutné zohlednit schopnost obce o dřeviny následně pečovat a správně je zapěstovat. Je pravda, že výpěstky menších velikostí se lépe ujímají, ovšem po výsadbě je třeba zajistit delší odbornou péči a zejména výchovný řez. Proto je někdy vhodnější volit již větší

výpěstky, například s obvodem kmene 10–12 cm (v intravilánu min. 12–16 cm), jejichž základ koruny je již zapěstován a s dřevinou se snáze pracuje. Vysazené stromy je vždy nutné ochránit proti korní spále a proti poškození vyvrácením nebo okusu zvěří; v některých oblastech jsou stromky poškozovány vytloukáním zvěří. V této souvislosti je třeba zvážit vhodné prostředky ochrany a kotvení stromků (tři kůly, nátěr, pletivo nebo oplocenku). Nejvíce stromků v alejích ale po výsadbě uhynie vinou nedostatečné záливky. Při současném počasí se za základní dávku považuje 100 l vody na strom 12× za sezonu. Pokud není k dispozici zavlažovací technika, míra úhynu vám zaručeně způsobí noční můry. Proto je rozumné buď vysazovat jen tolik stromů, kolik obec zvládne buď sama do ujmoutí uzalévat, nebo odbornou povýsadbou péčí, k níž vedle záливky patří pletí či obžínání, výchovný řez a mulčování, zajistit dodavatelsky. To vám dopřeje čas pořídit si techniku vhodnou na záливku a načerpat potřebné zkušenosti s péčí o výsadby.

▲ Obnova historických alejí v Oskořínku, výsadby jsou doplněny berličkami pro sedání dravců – ochrana proti lámání terminálů výpěstků (Martina Havlová, Martina Forejtová, Ondřej Valigura, Lenka Fejrlíková). Foto Martina Havlová

▲ Obnova polní cesty se stromořadím v Chorušicích, cesta je založena technologií šterkového trávniku s únosností pro zemědělskou techniku (Martina Havlová, Martina Forejtová, Ondřej Valigura).
Foto Martin Bauer

Zjistěte víc

Operační program Životní prostředí pro období 2021–2027

www.opzp.cz/specificky-cil/klima

Dotační programy Péče o krajinu www.dotace.nature.cz/ppk

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník www.e-sbirka.cz

Ve zkratce

- Obnovy polních cest je možné spolufinancovat z Operačního programu životního prostředí (OPŽP)
- Největší úhyn dřevin způsobí nedostatečná zálivka a špatná ochrana před zvěří.
- Neopomenutelný je výchovný řez koruny a včasné odstranění úvazků.
- Při plánování alejí se držte místních zvyklostí a odstup menší než tři metry od hranice pozemku projednejte s vlastníkem vedlejší parcely.

Krajina pro obce

PLÁNOVÁNÍ

MALÉ OBCE

KRAJINÁŘSKÁ ARCHITEKTURA

V Česku je asi 6 250 obcí. Přibližně 90 % z toho jsou obce do 2000 obyvatel, které spravují skoro 74 % rozlohy české krajiny. Tyto obce se zároveň potýkají s řadou socioekonomických a environmentálních problémů, přitom jejich role je velice významná s ohledem na udržování kulturních hodnot, charakteru a ekologického zdraví rozsáhlých částí krajiny.

📍 Eva Jeníková, Magdalena Smetanová, Zuzana Štemberová

▲ Komunitní centrum Židlochovice, autoři Pavel Jura, Pavel Stauer (JURA ET CONSORTES), návrh zeleně GRUPETO – zahradní architekti

▶▲ Dvě parkové plochy vnesly do centra obce Vlčany (Slovensko) prvky modrozelené infrastruktury a přírodě blízkými opatřeními na zadržování dešťové vody. Foto Atilla Tóth

Problematikou správy krajiny v malých a středně velkých obcích se zabývá mezinárodní projekt *Landscape in Focus / Krajina pro obce*. Zaměřuje se na malé a střední obce do 5 000 obyvatel, které jsou zodpovědné za správu skutečně rozsáhlých částí naší krajiny. Provázanost venkovských sídel s volnou krajinou vyžaduje promyšlené plánování, které posílí obytnost krajiny, její lokální charakter, architektonické a environmentální hodnoty, při současném zachování jejich produkčních funkcí. Malé obce se však potýkají s výraznými problémy včetně nedostatečných finančních prostředků, odborných znalostí a kapacit pro plánování, navrhování a realizaci potřebných změn.

Projekt *Landscape in Focus / Krajina pro obce* reaguje na tento stav podporou informační základny pro malé a střední obce. Jedná se zejména o představení osvědčených postupů formou případových studií. Při výběru obcí byl kladen důraz na opakovatelné příklady realizovaných řešení s ohledem na jejich:

- udržitelnost a dlouhodobou životaschopnost,
- koncepční přístup, na němž je založena péče o krajinu a její rozvoj,
- zapojení komunity, využití postupů, které zapojují místní obyvatele a místní subjekty,
- architektonickou kvalitu a podporu uměřených, estetických a funkčních řešení venkovského prostoru,
- podporu kvality života obyvatel.

Zároveň vzniká publikace, zabývající se klíčovými tématy krajiny z pohledu starostů, zastupitelů i obyvatel malých a středních obcí. Ta pokrývá témata a výzvy spojené s environmentálními problémy jako je ochrana proti povodním a proti suchu, ochrana půdy, ochrana a obnova přírodních a přírodě blízkých prvků a ploch. Důležitým tématem je tedy veřejný prostor uvnitř sídel (náměstí a návsi, uliční prostory, lokální místa) i ve volné krajině (cesty, přírodní a kulturní body zájmu v území apod.). S tím souvisí podpora místní identity, kulturní krajiny, estetiky venkovského prostoru a architektonické kvality míst. Zásadním aspektem rozvoje malých obcí, který publikace pokrývá, je budování partnerství a rozvoj místních komunit.

V současnosti tým pracuje na webové platformě, kde budou v nejbližší době zveřejněny případové studie 20 obcí do 5 000 obyvatel z České republiky, Slovenska, Německa, a Finska, a to v angličtině a ve všech národních jazycích zúčastněných zemí, tedy i v češtině. Za Českou republiku byly jako případové studie na základě komplexních kritérií zvoleny obce Kostelní Lhota, Židlochovice, Nadějkov, Neratov a Mšeno. Zároveň probíhají práce na publikaci, která bude ke stažení na webu. Webovou platformu budou testovat odborníci z oblasti architektury, krajinářské architektury a správy obcí a také veřejnost. Zpětná vazba z pilotáže zajistí, že platforma bude efektivně komunikovat své cíle a bude fungovat jako vzdělávací zdroj.

Projekt *Landscape in Focus / Krajina pro obce* ukazuje komplexní přístup k řešení problémů správy krajiny v malých a středně velkých obcích. Důrazem na budování kapacit, informovanost veřejnosti a šíření znalostí se projekt snaží inspirovat k udržitelným postupům a řešením odolným vůči klimatu. Díky svému zaměření na koncepční a společné plánování projekt integruje přístupy založené na přírodě s technologickými inovacemi a nabízí tak opakovatelné modely pro obce v celé Evropě. Řešením nedostatků v odborných znalostech a podporou zapojení komunit projekt zajišťuje, aby malé obce měly možnost chránit a zlepšovat krajinu, která určuje jejich identitu a přispívá k širší environmentální udržitelnosti.

Ing. Mgr. Eva Jeníková,
Ing. Magdalena Smetanová,
Ing. Zuzana Štemberová

Krajinářské architektky, všechny tři aktivně působí v ČAKA. V mezinárodním týmu se podílejí se na zpracování projektu LIF-T; Magdalena Smetanová je vedoucí mezinárodního týmu.

Zjistěte víc

Landscape in Focus
www.facebook.com/landscapeinfocus

LIF-T
www.lif-t.eu

Ve zkratce

- Projekt LIF-T ukazuje komplexní přístupy k řešení problémů krajiny v malých a středně velkých obcích.
- Malé a střední obce spravují velkou část krajiny České republiky, potýkají se však z řadou specifických problémů a výzev.

Osvícený investor je polovina úspěchu

PLÁNOVÁNÍ

ZELEŇ

INVESTOR

Aby zeleň ve městech a obcích prospívala a přitom veřejný prostor plnil všechny očekávané funkce, musí si investor před zahájením úprav zeleně vyhodnotit, jaké jsou jeho cíle a možnosti. Pak bude v procesu přípravy a realizace vegetačních úprav se stromy, keři a květinami osvíceným investorem.

T F Irena Tolarová

▲ Návesní rybník – vodní prvek je tradičním prvkem veřejného prostoru obcí – obec Hradiště

Na začátku každé úpravy zeleně stojí rozhodnutí investora k akci, ať už se jedná o úpravu návsi, obnovu zámecké zahrady nebo rekultivaci skládky. Rozhodnutí může být vedeno vizí starosty či zastupitelů, může mu předcházet iniciativa i stížnosti občanů. K naplnění rozhodnutí jsou pak důležité prostředky v rozpočtu, případně vhodný dotační titul a také někdo, kdo si vezme akci na starost. Pak investor zpravidla zadává projekt. Měl by hledat projektanta s odbornými znalostmi a zkušenostmi, který dokáže vystihnout zadání, vytvořit kvalitní návrh a co nej- přesněji odhadnout náklady na realizaci.

Očekávání

Osvícený investor ví, proč k úpravě přistupuje. Veřejné plochy v obci by měly být přehledné, upravené a umožňovat bezproblémový běžný provoz. Má-li být prostor využíván ke konání velkých společenských akcí, jako jsou setkání rodáků, poutě a zábavy, doporučuji promyslet, jaký se v těchto případech očekává provoz (kolik hasičských vozů nebo pouťových atrakcí se musí vejít) a jaká bude návštěvnost (prostor pro lavičky, stany a stánky, ...). Investor musí projektanta seznámit s životem obce a společně by pak měli zvážit, co vzhledu a užívání veřejných ploch obce opravdu prospěje. Nemá smysl plánovat zahradnické úpravy jen proto, že je to v módě, je na to dotace nebo něco podobného mají ve vedlejší vsi.

Polovinou úspěchu je správná volba rostlinného materiálu. Rostliny by měl navrhnout odborník. Dvojnásob to platí u dřevin. Nepovede-li se květinový záhon, je možné napravit chyby snadno a rychle. Pokud neprosplívají vysazené stromy, vzniká problém na mnoho let. Projekt vegetačních úprav má obsahovat:

- celkový architektonický návrh,
- projekt technických součástí úpravy (cesty, dětské herní prvky, mobiliář, závlaha, ...),
- osazovací plán navrhovaných rostlin s popisem velikostní kategorie a kvality výsadbového materiálu a návrh technologie výsadby nebo založení záhonů,
- rozpočet (soutpis prací stavby),
- soupis pracovních úkonů údržby, u rozvojové péče počet zálivek, odplevelení, přihnojení atd., u běžné péče pak návrh sledu zahradnických úkonů během vegetační sezony.

Poslání

Jinak bude využíván prostor náměstí, školní zahrady, nebo ovocného sadu. Osvícený investor plánuje úpravy společně s občany (úprava návsi, hřbitova, aleje, ...) nebo s cílovou skupinou uživatelů (školní zahrady, sportovní areály, zázemí kluboven spolků aj.). Při plánování doporučuji nic neskrývat a seznámit účastníky se všemi limity, které řešené území má (například památková ochrana, záplavové území, inženýrské sítě) a také s reálnou částkou možné investice.

Při zadávání projektu musí mít investor ujasněno, co od plánované úpravy očekává, pro koho je určena a kdo a za kolik o ni bude pečovat.

Přidanou hodnotou je zapojení občanů, nejlépe celých rodin do plánování i vlastní realizace. Účast dětí je důležitá, protože dospělých stromů se často dočká až jejich generace. Na realizaci by měl dohlížet technický dozor s příslušným vzděláním podle povahy projektu (stavař, zahradník, arborista aj.), který kontroluje dodržování technologických postupů včetně stavebních a zahradnických prací, použitých materiálů atd. Dozor projektanta pak sleduje, zda práce probíhají v souladu s projektem. Způsob provedení je třeba volit úměrně velikosti investiční akce. Občany je možné zapojit například do výsadby – zahradnická firma připraví plochy a rostlinný materiál a je nápomocná při sázení s občany. Na závěr provede odborné dokončovací práce (výchovné řezy atp.).

Udržitelnost

Osvícený investor si uvědomuje, že neexistuje „bezúdržbová“ zeleň, a nechá si už k projektu zpracovat návrh pracovních úkonů údržby, aby věděl, s jakými prostředky má v následujících letech počítat. Intenzita údržby je dána typem zahradnické úpravy. Jinak pečujeme o růžový záhon, jinak o louku nebo remízek. Doporučuji zakládat jen to, na co má obec prostředky a poučeného správce, a nerealizovat úpravy zbytečně složité nebo nákladné.

U nové výsadby je nevyhnutelná tzv. rozvojová péče. Provádí se zpravidla v prvních třech letech po založení. Zahrnuje především záživku, výchovné řezy, opravy kotvení a ochrany dřevin. U květin a keřů je zpočátku potřeba časté odplevelování.

V dalších letech nastupuje tzv. běžná péče. To je nekonečný kolotoč sekání, odplevelování, prořezávek, výsadby atd., který udržuje zelené plochy v požadované kvalitě. Osvícený investor se chová jako dobrý hospodář, provádí kontroly v terénu a zadává potřebné práce.

Na závěr nezbývá než popřát všem investorům radost z podařených realizací a spokojené občany.

Ing. Irena Tolarová

Absolventka oboru sadovnictví - krajinářství v Lednici. Pracuje pro město Plzeň. Věnuje se projektové a inženýrské přípravě staveb souvisejících se zelení a vodou. Je dlouholetou komisařkou soutěže Vesnice roku.

Ve zkratce

Při zadávání projektu musí mít investor ujasněno:

- co od plánované úpravy očekává,
- pro koho je úprava určena,
- kdo a za kolik o ni bude pečovat.

▲ Zahrada MŠ – na péči náročná zahrada plná květin a keřů je v tomto případě příkladně udržovaná – obec Řeňče

▲ Letní slavnost na návsi – srpen 2024, městys Zvíkovec

FLORAVIL

Podporujeme design
veřejných ploch
měst a obcí

VERVER EXPORT

jarní i letní cibuloviny a jejich směsi

VERVER EXPORT

ruční i strojové sázení

ECONSEEDS

směsi květinových semen pro letničkové louky

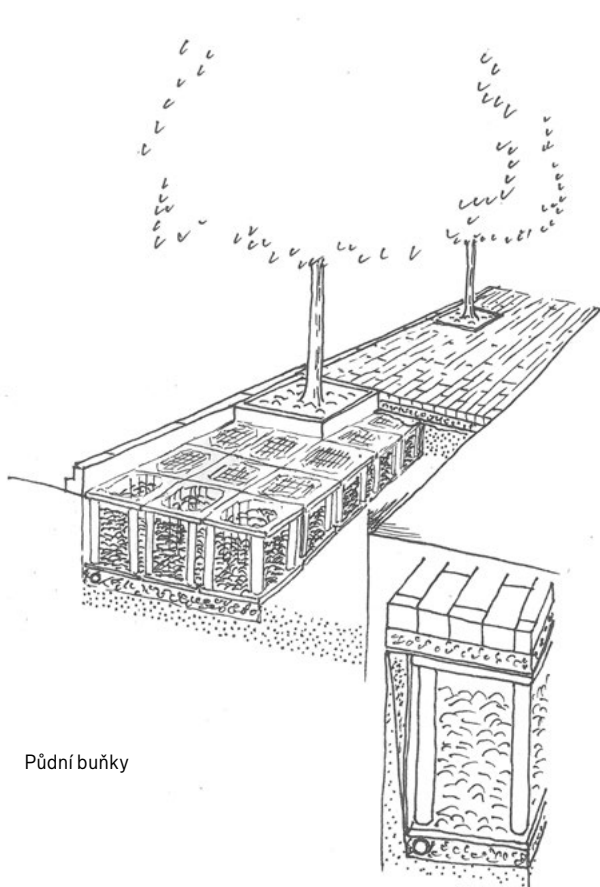
BERTRAND

směsi květinových semen pro letničkové louky

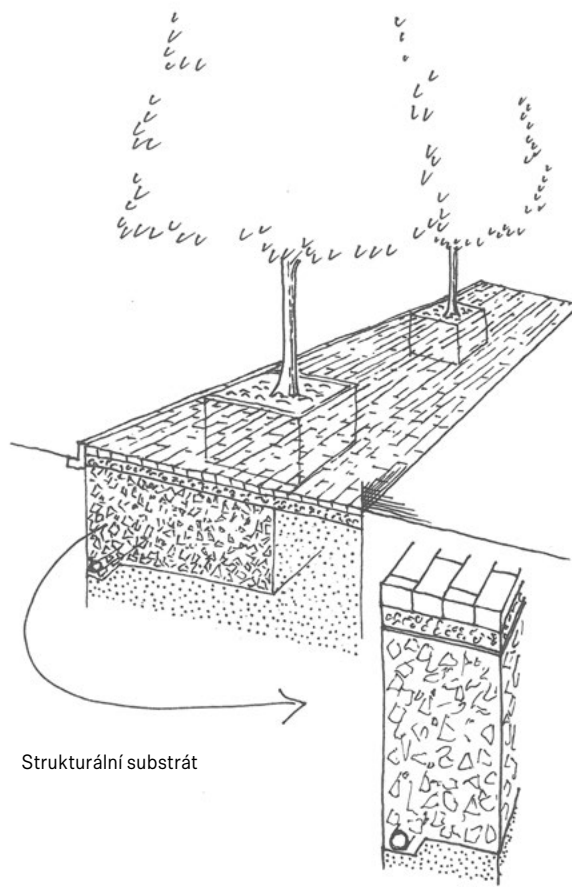

Kontakt

E: info@floravil.cz
T: +420 736 118 223
www.floravil.cz

Půdní buňky

Strukturální substrát

Příprava stanoviště pro stromy

PLÁNOVÁNÍ

STANOVISŤE

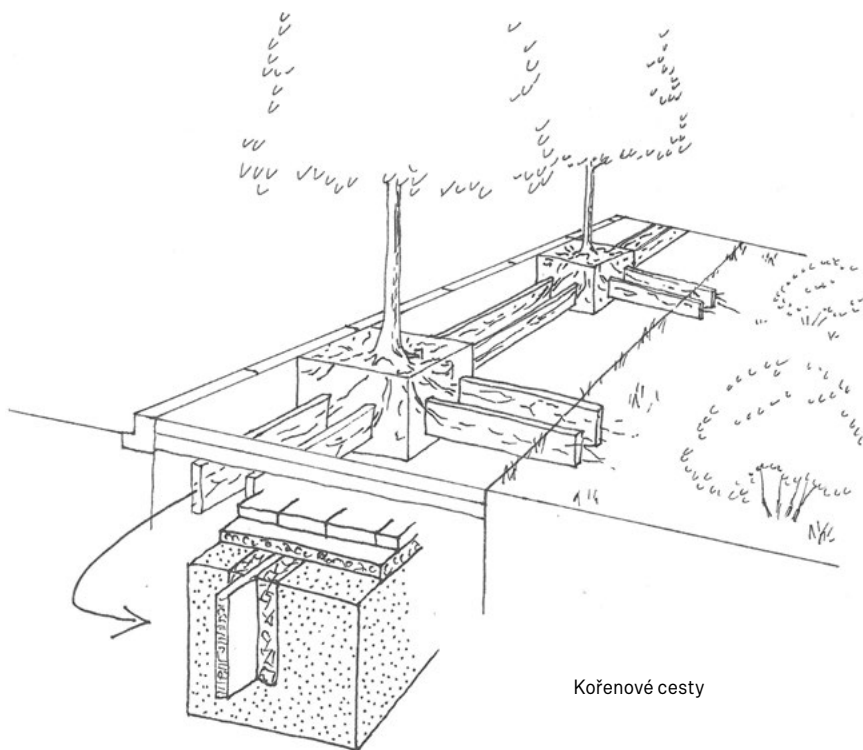
PROKOŘENITELNÝ PROSTOR

V souvislosti s adaptací měst a obcí na změnu klimatu se zvyšují požadavky na ekosystémové služby poskytované stromy. Základními parametry ovlivňujícími růst stromů je dostupnost srážkové vody, provzdušnění půdy a s tím související velikost prokořenitelného prostoru. Právě tyto parametry je možné výrazně ovlivnit vhodnou technologií přípravy či úpravy stanoviště pro stromy.

Mgr. Alena Klimešová, DiS.

Arboristka, ilustrátorka, studentka doktorského studia na LDF MENDELU. Členka redakční rady časopisu Zahrada Park Krajina. ISA Certified Arborist.

Kořenové cesty

Prokořenitelný prostor

Prokořenitelným prostorem rozumíme prostor využitelný pro růst kořenového systému dřeviny. Jeho objem musí umožňovat dosažení velikosti dospělého jedince dané dřeviny.

Mezi hlavní stresové faktory v prostoru pro kořeny patří změny fyzikálních vlastností půdy vedoucí ke zhutnění, nedostatečnému provzdušnění, omezené schopnosti vsakování a odolnosti proti pronikání kořenů. Půdu tedy nejvíce ovlivňuje zhutnění. Při velkém zhutnění může být i kvalitní půda neprokořenitelná a naopak chudá půda může být při zajištění přístupu srážkové vody dostačující.

Číselně se k prokořenitelnému objemu vyjadřuje norma ČSN 83 9021, kde je podle velikosti stromu doporučen objem 8 m³ (malý strom, například sakura), 16 m³ (střední strom, například javor babyka) a 25 m³ (velký strom, například lípa).

Z hlediska potřeb stromu je ideální povrch prokořenitelného prostoru udržet otevřený nebo s co největší volnou plochou – tzv. stromovou mísou, umožňující nátok srážkové vody.

Prokořenitelný prostor pro stromy zajišťujeme v závislosti na průřezu stanovištních podmínek. Rozlišit můžeme tři situace:

1. Stanoviště s volným povrchem a dobře prokořenitelnou půdou bez nutnosti úpravy (parksy, zelené pásy). Půdy zde nejsou limitované nadměrným zhutněním a není u nich narušen přístup srážkové vody a výměna půdních plynů.
2. Stanoviště s volným povrchem a dobrou půdou, která však nevyhovuje kvůli nadměrnému zhutnění. Prokořenitelný prostor lze v požadovaném objemu zajistit plošným a hloubkovým nakypřením a provzdušněním, případně výměnou půdy.
3. Stanoviště ve zpevněných plochách, kde nelze zajistit prokořenitelnost půdy přirozeným způsobem a prokořenitelný prostor přesahující výsadbovou jámu je nutné konstruovat (uliční stromořadí, náměstí). Stromovou mísou je nutné zachovat v co největším rozsahu. Mezi základní technologie umožňující prokořenění pod zpevněnými plochami, které garantují jak únosnost pláňe pro podkladní vrstvy komunikací, tak podmínky pro růst kořenů, patří nosné substráty (například strukturální) a půdní buňky. Konstruovaný prostor je nutné doplnit propustným povrchem. Prokořenitelný prostor lze rozšířit i zbudováním tzv. kořenových cest.

Provzdušnění

Při přípravě stanoviště pro výsadbu nových stromů v situaci 2 je klíčové provzdušnění a homogenizace zhutněných vrstev v celém prokořenitelném objemu strojním nebo ručním nakopáním do hloubky 0,7–1 m.

V kořenovém prostoru stávajících stromů se provzdušnění provádí obvykle buď pomocí super-sonického rýče (Air-Spade), nebo pomocí půdních injektáží. V prvním případě úprava spočívá v odkrytí kořenů do hloubky asi 30 cm, odstranění zhutněného substrátu a jeho výměně. Při použití půdního injektoru se provzdušní několik půdních horizontů a vytvoří se prostor pro případné zapravení látek zlepšujících vláhové i živinové poměry.

Strukturální substráty

Strukturální substráty jsou tvořeny směsí zeminy a kameniva střední či hrubozrné frakce, která zajišťuje i po zhutnění požadovanou nosnost a provzdušnění. Vzhledem ke svým fyzikálním vlastnostem mohou také s výhodou sloužit jako retenční prostory v systémech hospodaření s dešťovou vodou.

Půdní buňky

Půdní buňky jsou mechanické prvky (nejčastěji plastové), které vytvářejí opakovaným skládáním nosnou konstrukci pro zpevněné plochy, vyplněnou neuhněným substrátem.

Sdílený prostor

Pokud několik stromů sdílí jeden prokořenitelný prostor – pás, prospívají lépe, než když rostou

samostatně. Přestože objem půdy na jeden strom není o mnoho větší, poskytuje sdílený podzemní prostor kořenům stabilnější prostředí.

Kořenové cesty

K propojení prokořenitelných prostorů lze využít kořenových cest nejrůznějších konstrukcí, využívajících přemostění kořenové zóny nebo opět strukturálních substrátů.

Dostupnost srážkové vody

Na projekt upravující prokořenitelný prostor pro stromy by měl ideálně navazovat systém hospodaření s dešťovou vodou (HDV). Odvodnění území bylo vždy realizováno s cílem prevence zaplavení objektů. V současnosti je rovnocenným cílem prevence proti suchu. Dostatek srážkové vody v kořenovém systému zajišťuje prospívání a přežití zeleně, a tudíž plnění estetických a především klimatických funkcí (infiltrace, akumulace, filtrace a odpar). Účinný systém HDV musí být schopen z určité sběrné plochy (připojeného povodí) zachytit i intenzivní srážky a převést je do prokořenitelného prostoru pod zpevněnou plochou tak, aby nejprve posky-

tl dostatek vláhy pro růst zeleně a pak zbývající vodu zdržel v retenčních objektech, kde se nejlépe vsákne do podzemí nebo bude regulovaně odtékat. Zadržením vody v prokořenitelném prostoru lze omezit odtok srážek o 90 %. Zvýšený retenční potenciál přispívající k infiltraci srážkové vody mají i již zmíněné strukturální substráty. Mezi technologie napomáhající infiltraci a svádění srážkové vody do prokořenitelného prostoru patří jednoduché stavební úpravy jako propustky v obrubníku či snížené stromové mísy, dále pak náročnější opatření jako modelace terénu, popsané kořenové cesty, propustné konstrukce s přemostěním kořenového prostoru apod. Kombinace výsadeb stromů se systémy HDV je nejefektivnější investicí do zlepšení stanovištních podmínek stromů, která snižuje množství a intenzitu odtoku z území a má vysokou návratnost ve formě úspor provozu kanalizací v daných oblastech.

Závěrem je nutné říct, že prokořenitelný prostor, jeho velikost i formu je třeba vždy řešit na základě konkrétní situace po zohlednění kvality stávající půdy, možnosti sdílení prostoru více stromy a míry zapojení prvků HDV.

▲ Zpevněná plocha zajišťující svou propustnost a spádováním přístup srážkové vody do prokořenitelného prostoru. Foto Luděk Praus

▲ Výsadba do strukturálního substrátu. Foto David Hora

▲► Omezené prorůstání kořenů mimo výsadbovou mísu z důvodu zhutnění půdy při zakládání zpevněné plochy. Důsledkem může být i vývrat stromu. Foto Alena Klimešová

Zjistěte víc

AOPK Standard

Úprava stanovištních poměrů dřevin
www.aopk.gov.cz

Úprava stanovištních poměrů stromů

Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/uprava-stanovistnich-pomeru-stromu-plakat

Ve zkratce

- Základními parametry ovlivňujícími růst stromů ve městech je dostupnost srážkové vody, provzdušnění půdy a velikost prokořenitelného prostoru.
- Odpovídající prokořenitelný prostor je často nutné cíleně vytvořit, především kvůli zhutnění půdy.
- Jednou z možných technologií umožňující prokořenění pod konstrukcemi zpevněných ploch jsou strukturální substráty.
- Úpravy stanoviště stromů v kombinaci se systémy hospodaření s dešťovou vodou jsou efektivní investicí do zlepšení stavu zeleně a zároveň vedou k úsporám při provozu kanalizací.

Jaké stromy sázet?

PLÁNOVÁNÍ

SORTIMENT

ZMĚNA KLIMATU

Sortiment stromů je velmi široký. Dnes mimo naše domácí druhy můžeme běžně sázet druhy japonské, severoamerické, korejské, čínské... Navíc se nabídka sortimentu významně rozšiřuje o kultivary vykazující nejrůznější specifické vlastnosti, jako jsou tvar a velikost koruny, barva listů, květů. Důležitou skupinou jsou kultivary vykazující dobrou odolnost vůči zhoršeným podmínkám, například suchu.

T Stanislav Flek **F** Martina Havlová, Dreamstime

Ing. Stanislav Flek

Absolvent Zahradnické fakulty MENDELU.

Společník přední české školkařské firmy. Dlouhodobě se věnuje propagaci zahradnického oboru, kvalitativním, ekonomickým a marketingovým tématům v oblasti zeleně

a v neposlední řadě stanovování kvalitativních parametrů školkařské produkce. Člen správní rady SZKT.

Správný strom na správném místě

Zvolit správný strom pro výsadbu na konkrétní místo nemusí být úplně snadné. Základním principem pro volbu vhodného druhu je poznání, že strom není socha, budova či lavička. Důležité je mít na paměti, že je to živý organismus, který má svou dynamiku a v průběhu let se mění – roste. Je potřeba počítat s tím, že jeho vysazením začíná proces, v němž bude ovlivňovat své okolí po desítky příštích let. Proto je důležité vybrat co nejhodnější sortiment pro konkrétní prostor. Vhodně zvolený druh či kultivar může danou lokalitu významně podpořit a učinit z ní místo, kde budou lidé rádi chodit. Nebo naopak si můžeme vytvořit prostor, který bude dělat potíže, obyvatelé jej nebudou využívat a které nás bude stát další náklady na údržbu a péči.

Kritéria pro výběr stromů

Kritérií pro výběr vhodného druhu je mnoho. Ta praktická zohledňují, jak bude strom fungovat na daném místě, tedy nejčastěji výška a šířka koruny v dospělosti. Estetická – barva listů, květů, tvar koruny apod. – souvisí s okolím a kompozičním záměrem. A fyziologická kritéria stanovují podmínky, ve kterých strom bude žít – slunce, sucho, půda apod.

Kritéria, která bychom měli vyhodnotit, než začneme uvažovat o výsadbě stromu:

- Prostor (výška a šířka) – strom potřebuje dostatek místa, takže bychom měli volit odpovídající druh, který se do daného místa vejde i v dospělém věku.
- Půda a prostor pro kořeny – kořeny stromu potřebují stejný objem jako jeho koruna.
- Světlo – růst rostlin a tedy i stromů závisí na dostatku světla. Pokud je místo celý den ve stínu, bude nabídka druhů a kultivarů značně omezená.
- Voda – půda v místě výsadby musí mít zdroj vláhly jak přirozený (srážky), tak s možností dodatečné závlahy. Stromy obestavěné ze všech stran asfaltem obvykle trpí nedostatkem vláhly a vzduchu. Naopak podmáčené místo s vysokou hladinou spodní vody snese jen velmi málo druhů.
- Druh – ten, který roste dobře v okolí, lze obvykle využít pro výsadbu včetně jeho kultivarů.
- Člověk – přijímají obyvatelé v okolí nově plánovanou výsadbu? Těší se na nové stromy, anebo z nich mají obavy?

Na tato základní kritéria bychom si měli odpovědět dříve, než začneme vybírat vhodný druh. Pokud plánujete větší výsadby a široký sortiment, je důležité konzultovat záměr s odborníkem, nejlépe krajinářským (zahradním) architektem, který dobře zohlední estetickou vhodnost konkrétního stromu do konkrétního místa, což je velmi důležité.

Sortiment stromů a klimatická změna

Stromy obecně budou stále důležitějším pomocníkem v boji s problémy, jež nám přinese změna klimatu. Samozřejmě platí, že rostliny odčerpávají CO₂ a velmi efektivně ho ukládají. Stejně tak důležitou a pro obyvatele měst a obcí viditelnou pomocí bude ochlazování okolního vzduchu. Města a obce plné vzrostlých stromů ochlazujících místní klima jsou již nyní atraktivnější a příjemnější pro život. A význam tohoto benefitu se bude ještě zvyšovat.

Jaké stromy volit pro výsadby z pohledu klimatické změny.

- stromy odolné proti suchu;
- stromy snášející úpal;
- stromy odolné proti větru;
- stromy s větší korunou a bohatou listovou plochou;
- stromy podporující biodiverzitu, např. užitečné pro včely.

Zjistěte víc

Průvodce sortimentem dřevin
www.treesforthee.com/cs/

Ve zkratce

- Stromy potřebují prostor, čas a péči.
- Stromy začínají účinně fungovat (dávat stín, ochlazovat okolí, být útočištěm pro živočichy) až ve stáří 20–30 let.
- Dnes vysazené dřeviny nám budou pomáhat nejdříve za 15–20 let.
- Každý vysazený strom je investicí do budoucna.

AquaReservoir®

Efektivní závlaha stromů

Slouží k zavlažování nově vysazovaných i stávajících stromů a keřů.

Voda se z AquaReservoir pomalu prosakuje po dobu několika hodin a tím umožňuje rovnoměrné vsakování v profilu kořenového balu a její 100 % využití kořeny stromu.

Potřebný závlakový objem si vytvoříte sami odříznutím potřebné délky pásu pomocí šablony.

Jako vedlejší efekt chrání strom před psí močí a poškozením kmínku strunovou sekačkou při údržbě trávníku.

Vlastnosti

- Rychlé sepnutí pásu spojku.
- Rychle plnitelný vodou pomocí hadice – úspora času.
- Barva zelená nebo černá.
- Životnost 8–10 let.

Materiál

- Kvalitní, UV stabilní LDPE/HDPE, opakovaně použitelný (plně recyklovatelný).

Balení

- Pás o délce 20 m a výšce 30 cm
- Pás o délce 25 m a výšce 30 cm

Specifikace

Specifikace jsou k dispozici na našich webových stránkách nebo v naší kanceláři.

ARBORISTICKÁ OBCHODNÍ s.r.o.
Ing. Jiří Borský – jednatel
Přehýšov 57, 330 23 Nýřany
Tel.: +420 603 810 050
E-mail: info@arborobchod.cz
www.arborobchod.cz

SPECIÁLNÍ ARBORISTIKA

- péče o senescentní stromy
- řešení kolize stromů se stavbou
- šetné výkopy v kořenovém prostoru technologií AIR SPADE
- vylepšování stanovištních podmínek
- mikro-injektáže (ochrana proti škůdcům)
- makro-injektáže (zlepšení fyziologické vitality)

Komplexní ošetření platanu při rekonstrukci budovy AVU, Praha 7 (pro TSK Praha, říjen 2019)

- ošetření stromu řezem (redukce, symetrizace koruny)
- šetné přerušení kořenů kolidujících se stavbou
- osazení zásakového systému pro dešťovou vodu
- instalace systému podpěr

BAOBAB – péče o zeleň s.r.o.

Alšova 5/3 | 252 62 Únětice

tel.: 603 256 754 | e-mail: ruzicka@baobab.cz

Pečujeme o stromy od roku 1996

www.baobab.cz

Foto Aleš Steiner

Část 2:

Realizace

VÝSADBY

KVALITA

FINANCE

PÉČE O STROMY

ODBORNOST

SPOLUPRÁCE

SAZENICE

DŘEVINY

ŘEZ

KVALITA PŮDY

Veřejné zakázky nejen za nejnižší cenu

REALIZACE

KVALITA

FINANCE

Veřejné zakázky zaměřené na přípravu projektové dokumentace, realizace i komplexní péči o zeleň a krajinářské úpravy jsou nezbytné pro zadávání prací ve veřejném sektoru při rozvoji i udržitelnosti veřejných prostranství obcí a navazující krajiny.

T F Dana Céová

Při zadávání veřejných zakázek na úpravy parků, ulic, zakládání stromořadí, péči o dřeviny, péči o plochy veřejné zeleně, revitalizace přírodních oblastí i řešení nových krajinářských projektů je vážným problémem soutěžen pouze na základě nejnižší ceny.

Základní druhy veřejných zakázek

Projektová dokumentace definuje požadované úpravy veřejné zeleně v intravilánu obce nebo ve volné krajině. Důraz je kladen na kvalitní architektonický návrh, který bere v úvahu vlastnictví pozemků, sociální podmínky, místní zvyklosti, ekologické, estetické a funkční požadavky. V této fázi je vhodné zapojení občanů do projektu. Kvalitní dokumentace zahrnuje rozpočet na realizaci, rámcový rozpočet na následnou péči a také případné rozdělení na etapy a doporučený plán péče. Dobrý projekt je podkladem pro výběrové řízení na realizátora. Obsahuje vše potřebné pro vlastní realizaci, protože pokud je některá operace nebo materiály opomenuty, cena realizace je nesprávná. Cena je vysoutěžena jako konečná, často je minimální a většinou s ní nelze hýbat. Projekty z dotací mají přísná pravidla a víceprací nejsou povoleny nebo se těžce obhájí. Projektová dokumentace pro výběrové řízení na realizaci nesmí obsahovat obchodní názvy materiálů ani mobiliáře, může obsahovat vizualizace a popisy daných prvků a materiálů.

Veřejné zakázky na realizaci zahrnují bourací práce, terénní modelace, přesuny hmot, stavební konstrukce, osazení stromů, zakládání trávníků, vytvoření nových parkových prvků, osazení mobiliáře. Kvalita provedení z hlediska využití kvalitních materiálů i odborníků zde

hraje nejdůležitější roli. U zakázek na realizaci je vhodné nasmlovat zároveň tříletou následnou péči, protože potom se realizátor snaží dílo udělat důkladně, aby neprodělal na údržbě.

Veřejné zakázky na komplexní péči o prvky veřejné zeleně i o krajinářské prvky jsou většinou intenzivnější po založení a řeší se nejen udržitelnost, ale i rozvoj veřejného prostoru. Zde je potřeba zohlednit kvalitní strojní vybavení a odbornost pracovníků. Soutěží se zpravidla na více let. Je dobré znát reference na práci účastníků řízení.

Podle zákona č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek lze rozlišit zakázky na služby, dodávky a stavení práce. Druh zakázky stanoví předpokládaná hodnota, která se zpravidla stanovuje průzkumem trhu, na základě podobné zakázky nebo z rozpočtu v projektové dokumentaci.

Veřejné zakázky malého rozsahu mají finanční limity podle aktuálního znění zákona na dodávky a služby do 2 mil. Kč, na stavební práce do 6 mil. Kč, vždy bez DPH, avšak poslanecká sněmovna schválila, že od 1. 7. 2025 budou limity na dodávky a služby navýšeny na 3 mil. Kč a u stavebních prací na 9 mil. Kč vždy bez DPH. Navýšení musí schválit také senát a podepsat prezident. Slouží k rychlému rozhodování o realizaci menšího rozsahu. Pravidla jsou většinou určena vnitřními směrnicemi obcí, kde se postup zadávání často podobá zakázkám vyššího stupně předepsaným zákonem, ale je zjednodušený. Pro obec není vhodné stanovit složitější a přísnější pravidla, protože si na sebe uplete bič. Je znám případ, kdy si obec zvala právníka na přípravu zakázky podle své bezdůvodně složité směrnice. Ve směrnici

Ing. Dana Céová

Absolventka oboru zahradnictví a krajinářství na České zemědělské univerzitě v Praze. Během profesní kariéry se věnovala popularizaci životního prostředí, zahradnictví a krajinářství. Posledních 20 let působila v oddělení správy zeleně na úřadě pražské městské části. Od ledna 2024 pracuje v SZKT jako projektová manažerka pro státní správu a samosprávu.

je vhodné nastavit finanční limity, tj. například do jaké částky podepisuje vedoucí, do jaké starosta, kdy postačí objednávka a kdy už je potřeba smlouva. Směrnice může obsahovat termíny doručení nabídek, vzorové dokumenty, jako jsou objednávka nebo smlouva o dílo, může obsahovat předepsaný způsob oslovení zájemců, např. e-mailem, datovou schránkou, na úřední desce apod.

Podlimitní veřejné zakázky jsou takové, jejichž hodnota přesahuje hranici pro zakázky malého rozsahu, ale nedosahuje hodnot pro nadlimitní zakázky (**limit na dodávky a služby zadávané ústředními orgány veřejné správy je 2–3,494 mil. Kč bez DPH na dodávky a služby zadávané veřejnými zadavateli a na stavební práce 6–135,348 mil. Kč bez DPH**). Tyto zakázky se již musí řídit pravidly zákona o veřejných zakázkách a obvykle zahrnují středně velké projekty.

Nadlimitní veřejné zakázky (limit na dodávky a služby nad 3,494 mil. Kč a na stavební práce nad 135,348 mil. Kč vždy bez DPH) se týkají velkých projektů, jako jsou krajinářské úpravy větších oblastí nebo dlouhodobé smlouvy na péči o zeleň velkých měst.

Rámcové dohody: Tyto zakázky umožňují zadavatelům uzavírat rámcové smlouvy na delší dobu, což je vhodné zejména pro péči o zeleň. Rámcové smlouvy obvykle neobsahují konkrétní finanční limity, protože jejich účelem je vymezit rámec pro následné transakce, jejichž hodnoty mohou být různorodé.

Nicméně v oblasti veřejných zakázek může být rámcová smlouva součástí širšího zadávacího řízení, které podléhá specifickým finančním limitům. Tyto limity jsou stanoveny v nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. Limity se vztahují na celkovou hodnotu veřejné zakázky, nikoli přímo na rámcovou smlouvu. Pokud je rámcová smlouva součástí veřejné zakázky musí být dodrženy příslušné právní předpisy a finanční limity týkající se zadávání veřejných zakázek.

Nevýhody soutěžení na nejnižší cenu

Bohužel se často stává, že zadavatelé veřejných zakázek kladou důraz na nejnižší cenu, čemuž bohužel nahrává i platný zákon o veřejných zakázkách. Ten je postaven tak, že jiná řešení těžko umožňuje. Nejnižší cena však nemusí znamenat nejlepší výsledek. Pokud je ve výběrovém řízení nápadně nízká cena, kterou ze zkušenosti nelze dodržet, je potřeba najít nástroj, jak uchazeče vyloučit. Uchazeč může prokázat, že má některé materiály z vlastní výroby, nepočítá na ně marže, nepoužívá poddodávky apod. Pak jej lze v zakázce ponechat. Avšak když se soutěží především na základě ceny, může to vést ke snížení kvality materiálů, horšímu provedení nebo nedosta-

tečné péči o veřejnou zeleň. V české praxi existuje mnoho projektů, kde zadávání na nejnižší cenu vedlo k zásadním problémům. Jsou známy případy, kdy po nekvalitně provedených stavebních a zahradnických pracích bylo nutné brzy provádět opravy nebo výměny nekvalitních materiálů a realizace byla nakonec dražší, než kdyby byla na začátku provedena dobrou realizační firmou kvalitně, avšak za vyšší cenu. Nízká cena ale nemusí znamenat katastrofu, pokud má investor zpracovánu kvalitní projektovou a zadávací dokumentaci a přizve zkušený technický, autorský, popřípadě ekologicko-biologický dozor. Odborné dozory pohlídají všechny předepsané pracovní operace a dodržení kvality dodávaných materiálů.

Veřejná zeleň obcí a navazující krajina je investicí do budoucnosti, proto je důležité brát větší zřetel na kvalitu nabízených řešení, použitých materiálů a odborné zkušenosti zhotovitelů se vztahem k přírodě v obci i v krajině.

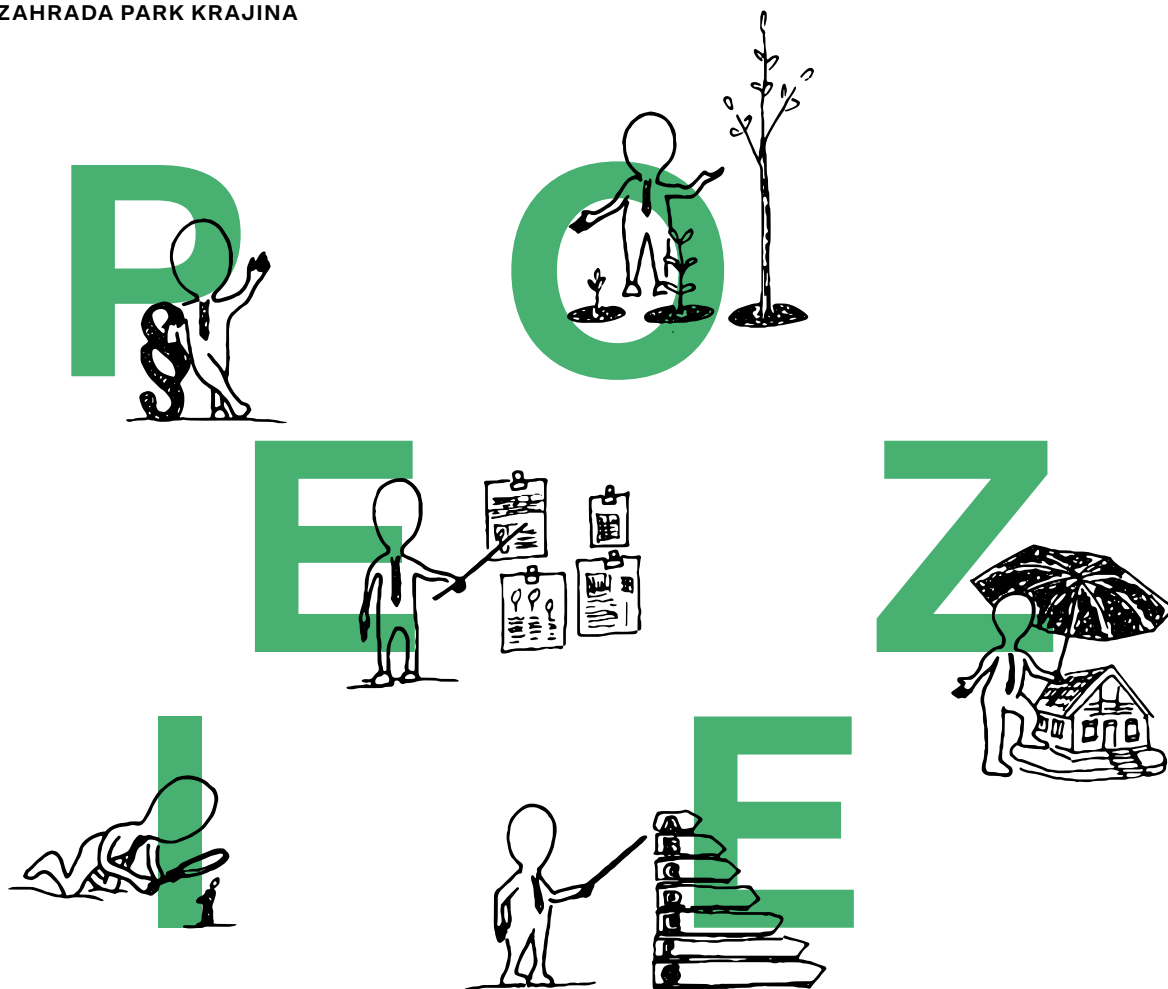
Zjistěte víc

**Zákon č. 134/2016 Sb.,
o zadávání veřejných zakázek**
www.e-sbirka.cz

Ve zkratce

- Finanční limity jednotlivých typů zakázek se mohou měnit, stanovuje je zákon č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách.
- Při výběrovém řízení na nejnižší cenu lze minimalizovat riziko nekvalitní realizace podmíněním následné údržby realizační firmou po dobu tří až pěti let.
- Kvalitní stavební, autorský nebo odborně technický dozor nedovolí použití nekvalitních materiálů nebo špatné provedení práce, takže i zakázka s nejnižší cenou může dopadnout dobře.

Proč a jak zadat arboristickou zakázku

REALIZACE

PÉČE O STROMY

ODBORNOST

Ke stromům můžeme přistupovat jako k majetku, potažmo k věci, nebo jako k živým bytostem. Každopádně se shodneme, že potřebují buď údržbu, nebo péči. U stromů v okolí lidských sídel je nejlepší nasadit optiku úcty k přírodě v kombinaci s optikou povinnosti řádného hospodáře. Příroda nemá stále uhýbat zájmům člověka, zároveň však ne každý strom stojí za záchranu a péči.

T F Michal Braunč

Michal Braunč

Arborista se 14letou praxí. Držitel certifikátu ETW a národní kvalifikace „Samostatný technik arborista“. Jednatel společnosti Stromborci s.r.o. Člen výkonné rady SPOD SZKT. Věčný student a obdivovatel fyziologie dřevin.

Povinnost

Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., § 2 odst. 2:

“Ochrana přírody a krajiny podle tohoto zákona se zajišťuje zejména ...

d) ochranou dřevin rostoucích mimo les,”

§ 3 odst. 1

“i) dřevina rostoucí mimo les (dále jen „dřevina“) je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond”

§ 7 odst. 1 a 2

„Dřeviny jsou chráněny ... před poškozováním a ničením ... Péče o dřeviny, zejména jejich ošetřování a udržování je povinností vlastníků...“

Podle uznávané právní teorie i judikatury lze rozlišit v zásadě dva typy jednání: jednání spočívající v aktivním konání (komisivní) a jednání spočívající v pasivitě, tj. nekonání či opomenutí (omisivní). Protiprávního jednání se tedy lze nepochybně dopustit jak aktivní činností, tak také pasivitou v případech, kdy ke splnění zákonem uložené povinnosti je potřeba aktivně něco vykonat. Strom tedy můžete poškodit aktivně – například přesekáte kořeny, nebo pasivně – neuděláte nic, i když je třeba “něco” udělat.

Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 15/2007 – 141 ze dne 17. 7. 2008:

„Opomenutí je postaveno na roveň konání, jestliže subjekt nevykonal to, co bylo jeho právní povinností.“

Odbornost

Majiteli/správci bez odborného vzdělání v problematice péče o stromy nezbyvá než využít služeb odborníků. Arboristika je interdisciplinární obor (dendrologie, fyziologie, fytopatologie, pedologie, mechanika, technika práce ve výškách) s přesahy do ekologie a krajinářské architektury. Poptávání odborníci by měli doložit buď vysokoškolské/vyšší odborné vzdělání v arboristice, či dosažení národní kvalifikace Technik arborista/Samostatný technik arborista, nebo získání arboristické certifikace (ETW, ETT, ISA a ČCA – úroveň stromolezec nebo konzultant). Znalost arboristických standardů Agentury ochrany přírody a krajiny je nezbytná (<https://www.nature.cz/platne-standardy>).

Efektivnost

Zajištění co největší bezpečnosti a perspektivy stromů, která nebude v dlouhodobém měřítku příliš drahá, vyžaduje efektivní postup. V tomto případě tedy metodický, systematický a komplexní.

- **Metodický postup** – řídící se jednou metodikou, případně více metodikami kombinovatelnými mezi sebou. V současnosti je stále nejlepší volbou použít systém českých arboristických standardů Agentury ochrany přírody a krajiny a v případě opravdu významných stromů metodiku Péče o významné stromy.
- **Systematický postup**
 1. inventarizace a arboristický průzkum (co máme, kde a v jakém stavu) aktualizovaný ideálně každých pět;
 2. seriózní plán péče s pěstebními cíli jasně definovanými odborníky, nikoliv pocity veřejnosti, rozvržený do let podle naléhavosti s přihlédnutím k možnostem financování/plánování nákladů;

3. realizace – ošetření řezem, výsadby, kácení atd.;

4. předávací protokoly;

- **Komplexní postup** – vlastník/správce či pověřená/é firma/y musí být schopni zajistit nejen arboristické vyhodnocení stavu stromů a realizaci následného ošetření, ale v případě potřeby i doprovodné specializované průzkumy (hmyz, ptáci atd.), konzultaci s krajinářskými architekty, s památkáři apod.

Zajištěnost

Pojištění odpovědnosti by dnes mělo být samozřejmostí. Bohužel není. Vyplatí se ho po realizátorech vyžadovat.

Inspekce

V případě realizací většího významu a rozsahu je záhodno zajistit nad realizátorskou firmou ještě odborný dozor.

Evidence

Je bezpodmínečně nutné mít přehled o instalovaných bezpečnostních systémech a jejich životnosti, a o provedených pracích/etapách prací pro jejich vzájemnou návaznost atd.

Pokud se podaří tyto zásady dodržovat, bude péče o stromy zkrátka POEZIE...

Zjistěte víc

Seznam certifikovaných arboristů ETW

www.szkt.cz/spod/certifikace-etw/certifikovani-arboriste-v-cr

Seznam certifikovaných arboristů ČCA

www.ceskycertifikovanyarborista.cz/certifikovani-arboriste

Péče o senescentní stromy

Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/publikace/naucne-materialy-ke-stazeni-zdarma

Standardy péče o krajinu a přírodu

www.aopk.gov.cz/platne-standardy

Ve zkratce

- Správci bez odborného vzdělání v problematice péče o stromy musí využít služeb odborníků kvalifikovaných vzděláním či certifikací.
- Systematická péče o stromy je efektivní a šetří peníze.
- U větších realizací se vyplatí odborný dozor.

◀ Oplocení staveniště a cedule pomohou oddělit veřejnost a stavbu a obě strany chrání před možnými riziky

▼ Stejně místo o rok později. Foto Vojta Herout

Jak vypadá kvalitní dílo?

REALIZACE

KVALITA

SPOLUPRÁCE

Kvalitní dílo by mělo především plně sloužit svému účelu. Auto by mělo jezdit, boty by neměly tlačit, pod střechu by nemělo pršet... Od kvalitního díla se očekává trvanlivost, odolnost, životnost. Subjektivnější složkou kvality je estetická stránka, její kvalita se v průběhu životnosti díla může měnit. Všechny kvalitativní vlastnosti by měly mít jednoho společného jmenovatele – udržitelnost.

Výraz, který se může zdát v posledních letech nadužívaným, neznamena ale nic jiného, než že se daří dílo při vynaložení přiměřených nákladů udržet v jeho funkčnosti a charakteru co nejdéle. Park by neměl být krásný jen v okamžiku přestřížení pásky, ale svůj potenciál by měl předvést i s odstupem času.

Kvalita díla se začíná rodit dávno před tím, než se poprvé kopne do země. Předpokladem je kvalitní návrh a projektová dokumentace s výkazem výměr a propočtem nákladů. Musí obsahovat všechny objekty a činnosti, které jsou pro zdařilou realizaci nezbytné. V rozpočtu se často zapomíná na ochranu stávajících stromů, na následnou péči o nové výsadby, na zkušební provoz či atesty. Pokud toto není součástí projektu a zadávacích podmínek pro výběr zhotovitele, je zaděláno na problém, neboť i sebelepší firma nebude chtít dělat něco, co se po ní nechtělo, co nemá ve smlouvě a co jí s největší pravděpodobností ani nikdo nezaplátí.

Kromě specifikace prací je dobré upřesnit i kvalitativní požadavky na samotného realizátora (například vzdělání, autorizace, realizované práce podobného charakteru), nespokojit se s pouhou formulací, že práce budou provedeny odborně. Budou-li obsah práce a úroveň odbornosti jasně pojmenovány, pravděpodobnost, že zhotovitel bude lempl, je daleko menší.

Je vybráno, je sepsána smlouva o dílo a konečně začíná realizace. K tomu, aby proběhla bezproblémově a výsledek směřoval k plánovanému cíli, pomáhá spolupráce s autorským a stavebním, případně technickým dozorem. Úkolem dozorů je dohlížet na úroveň a kvalitu díla a pomoci při řešení různých technických problémů, které se mohou na stavbě objevit a většinou se také objeví. Elektrický kabel vede jinudy, bouřka odplavila kus svahu, kompostárna má dovolenou, stromy jsou vyprodány, dlaždicí si zlomil ruku... Přítomnost dozorů přináší klid a jistotu investora, že jeho stavba bude realizována správně. Tím se minimalizuje riziko chyb, nedostatků a dodatečných nákladů. Potřeba jednotlivých druhů dozorů se může lišit v závislosti na velikosti a povaze díla, menší projekty si vystačí s jedním dozorem, u složitějších projektů je vhodné kombinovat více forem dozoru. Autorský dozor sleduje dodržování projektových záměrů a pomáhá řešit případné nejasnosti v projektu. Technický dozor hlídá dodržování technických norem a předpisů a splnění technických požadavků díla. Lze jej sloučit se stavebním dozorem, který dohlídá na dodržování harmonogramu prací a rozpočtu a rovněž řeší různé technické problémy. Určitá forma dozoru by na stavbě měla být vždy, oceňují to především zadavatel, ale také zhotovitel, jde-li mu o kvalitní provedení své práce.

Je postaveno a vysazeno. Tím by ale stavba „zeleného“ díla rozhodně končit neměla. Ještě je třeba zajistit povýsadbovou péči, bez níž se živé součásti

Kvalita díla se začíná rodit dávno před tím, než se poprvé kopne do země.

díla v prvních letech neobejdou. Následná péče by měla být samozřejmou součástí realizace. I když se někdy slovíčkaří o investičních a provozních penězích, z funkčního hlediska to jsou věci neoddělitelné. Absence povýsadbové péče za pár korun může pohřbit investici za statisíce. Je proto vhodné zahrnout ji do realizace stavby i proto, že by ji měl provádět stejný zhotovitel. V opačném případě může nastat situace, že v případě úhynu sazenic svádí zhotovitel stavby a realizátor údržby vinu jeden na druhého (špatná kvalita sazenic versus nedostatečná závlhka apod.). Záruky se pak těžko uplatňují a nešťastníkem je nakonec investor, který na situaci doplatí nekvalitním výsledkem.

V rámci realizací staveb, kterých jsem mohla být součástí, jsem vysledovala jedno důležité pravidlo: předpokladem úspěchu je týmová spolupráce. Málokdo zná a umí všechno. Umění potlačit své ego a dát prostor ostatním s větší odborností je schopnost, se kterou se nemusíte narodit, ale kterou je dobré si osvojit. Spoluprací specialistů vznikne fungující mechanismus, který méně chybuje a šetří tím čas i peníze. Nešetřete na kvalitní spolupráci, vyplatí se to. Bonusem je příjemnější atmosféra při tvorbě díla. Kdo by ji nechtěl?

▲ Následná péče se vyplatí – vitální dřeviny, kterým je věnována povýsadbová péče, brzy začnou plnit svou funkci. Zde čtyři roky po výsadbě

Ing. Alexandra Koutná

Absolventka Zahradnické fakulty MENDELU v Brně, obor zahradnictví. Více než dvacet let pracuje jako správce zeleně v Brně. Členka správní rady Společnosti pro zahradní a krajinnou tvorbu.

◀ Zjevná absence následné péče – tu je třeba nejen zadat, ale také kontrolovat její provádění

◀▼ Dozorování prací v průběhu stavby umožní zasáhnout hned po zjištění nedostatků – malý kámen v zídce nebude držet

▼ Nedostatečná a nefunkční ochrana stromů na stavbě – nebyla zahrnuta v rozpočtu a zhotovitel ji pojal po svém

Zjistěte víc

Ochrana stromů při stavebních pracích

Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/ochrana-stromu-pri-stavebnich-pracich-plakat

Ve zkratce

- Předpokladem kvalitního díla je dobrý návrh a projektová dokumentace obsahující výkaz výměr a propočet nákladů.
- Klíčem ke kvalitní realizaci je spolupráce s autorským a stavebním, případně technickým dozorem.
- Nezbytnou součástí realizace „zeleného“ díla je následná péče – bez ní se živé součásti díla v prvních letech neobejdou.
- Zárukou úspěchu je týmová spolupráce.

Inspirujte se a vybírejte ty nejvhodnější stromy pro vás.

TREES
FOR THEE

- praktické filtry
- barevné fotografie
- ověřené druhy a kultivary
dobře rostoucí u nás
- možnost sdílení
zkušeností a praktických
informací

www.treesforthee.com

STIHL

K VYBRANÝM SETŮM AKUMULÁTOR AP 500 S ZDARMA

Akce platí do **17. 6. 2025**

Načerpajte energii na novou sezónu. Tiché a výkonné profesionální aku stroje jsou připraveny na vaše náročné pracovní nasazení. K nákupu vybraných aku setů nyní získáte **nejvýkonnější akumulátor AP 500 S zdarma.**

Chcete se dozvědět více?
NAVŠTIVTE STIHL.CZ

APIII
SYSTEM

Jak poznat kvalitní sazenice?

REALIZACE

SAZENICE

DŘEVINY

Keře, jehličnany a zejména alejové a solitérní stromy určené pro výsadbu jsou výsledkem víceleté práce pěstitele – školkaře. Na rostlinách provádí celou řadu pěstebních zásahů, hlavně u stromů vysoce odborných za využití speciální mechanizace. Výsledkem práce školkaře by měly být silné zdravé rostliny, které zvládnou stres. Po přesazení ze školky na trvalé místo se velmi rychle adaptují a na stanovišti budou spolehlivě růst.

T F Stanislav Flek

Optimální stav vysazované rostliny je podrobně popsán ve školkařské normě a navazujících dokumentech. Tyto materiály jsou ryze odborné a investor (obec, město apod.) je nemusí ovládat. Pro větší objem výsadeb je však žádoucí, aby odkaz na tyto dokumenty obsahovala zadávací dokumentace pro výběrová řízení a pak i smlouva o dílo. Investor si tím ušetří celou řadu nepříjemných překvapení a je celkem solidně chráněn před dodávkou nekvalitních sazenic. V případě sporu je snadnější specifikovat závadu na rostlinách.

Několik základních ukazatelů kvality by však měl investor znát, neboť pokud jim rostliny nebudou odpovídat, jsou zjevně nekvalitní, a tudíž neporostou anebo jejich dopěstování bude znamenat další zvýšené neplánované náklady většinou s nejistým výsledkem.

Ing. Stanislav Flek

Absolvent Zahradnické fakulty MENDELU.

Společník přední české školkařské firmy. Dlouhodobě se věnuje propagaci zahradnického oboru, kvalitativním, ekonomickým a marketingovým tématům v oblasti zeleně

a v neposlední řadě stanovování kvalitativních parametrů školkařské produkce. Člen správní rady SZKT.

Alejové stromy

Alejový strom je časově i pěstebně nejnáročnější školkařský výpěstek. Nejčastěji vysazované stromy se pěstují 5–10 let a jsou proto nejdražším školkařským materiálem.

A) Měření velikosti stromu

Velikost stromu stanovíme měřením obvodu kmene ve výšce 1 m (od kořenového krčku, zjednodušeně od země). Obvod se stanovuje v centimetrech a jednotlivé velikostní skupiny mají rozpětí 2 cm (větší stromy potom 5 cm). Velikostní skupiny jsou tedy v rozsahu 6–8 cm, 8–10 cm až 18–20 cm. Dále jsou skupiny po 5 cm.

B) Koruna

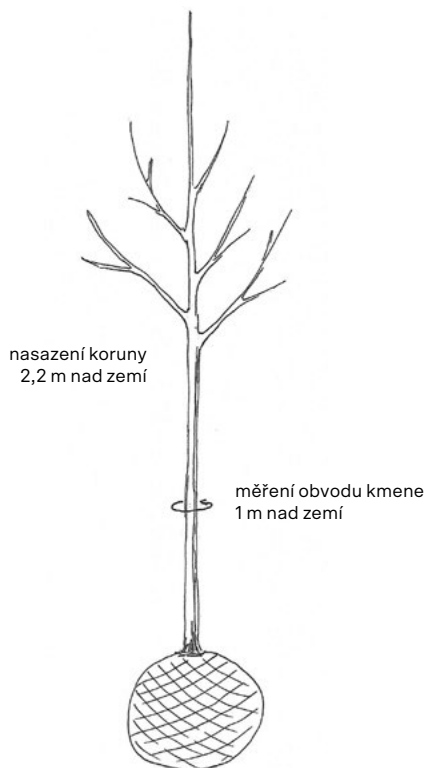
Koruna stromu musí být pravidelná, rozvětvená na všechny strany a minimálně s pěti větvemi a terminálem. Terminální výhon je zásadní pro dobrý růst stromu v budoucnu. Výjimku tvoří kultivary kulovité, trychtýřovité a převislé, které terminál nemají. ①

C) Kmen

Kmen stromu musí být rovný hladký bez zjevného poškození kůry. ② U stromů o obvodu 12–14 cm a výše nesmí být na kmeni žádné čerstvé jizvy či boule po odstranění větví. ③ Výška kmene alejového stromu musí být minimálně 2,2 m (platí pro velikosti stromů 12–14 cm a větší).

D) Kořeny

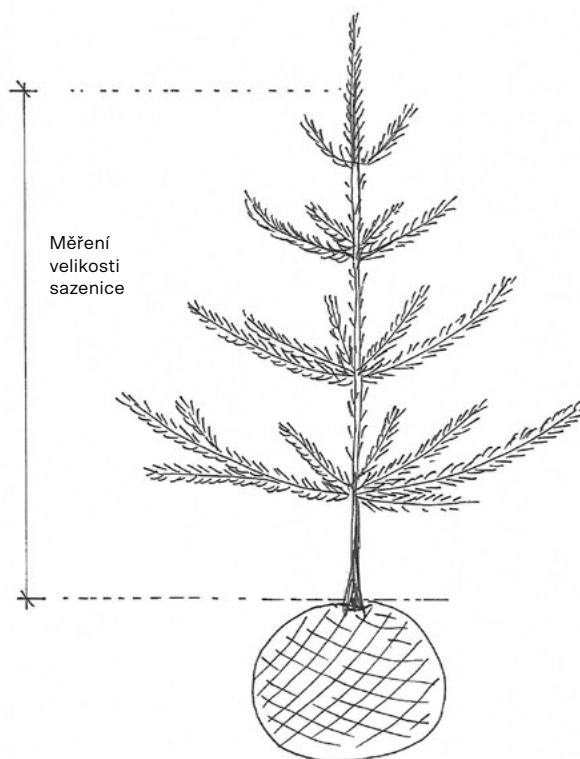
Kořeny jsou orgánem stromu, kterým strom přijímá vodu a živiny. Správně zapěstované kořeny jsou nedůležitější pro zdárný růst stromu. Kořenový systém musí být rozvětvený a musí obsahovat většinu tenkých kořenů ④. Velké silné useknuté kořeny jsou špatně. Ověřit kvalitu kořenů lze hmatem (pod obalem ucítíte useknuté kořeny většího průměru než 3 cm). Nestandardní je také zdeformovaný, rozvolněný bal, ze kterého se sype půda. V případě pochybností lze bal rozbalit a kořeny prohlédnout, ale už je to zásah ohrožující ujmoutí sazenice.

Odkaz na školkařské normy v zadávací dokumentaci (projektu) chrání investora před dodávkou nekvalitních sazenic.

Soliterní jehličnany

Soliterní jehličnany jsou svou časovou a pěstební náročností podobné alejovým stromům. Jejich pěstování je přece jen o něco jednodušší. Ve výsadbách se používají méně často než alejové stromy, jsou však potřebným a důležitým doplňkem pro většinu významnější výsadeb například pro zimní efekt.

A) Měření velikosti soliterního jehličnanu

Velikost sazenic se uvádí v centimetrech a měří se výška stromu do poloviny jeho vrcholového letorostu. Jsou zde opět velikostní skupiny odstupňované obvykle po 25 cm, např 150–175 cm. Některé serióznější školky měří výšku jehličnanů po poslední přeslen (poslední rozvětvení pod terminálním výhonem – obecně pod špičkou jehličnanu.)

B) Pravidelnost

Soliterní jehličnan musí být pravidelný, bohatě větvený a ze všech stran rovnoměrně obrostlý. Mezi jednotlivými patry by neměly být velké mezery (50 cm a méně dle kultivaru druhu a stáří). Obecně jde o soliterní rostlinu, na kterou se díváte ze všech stran – měla by to být estetická, pravidelná a bohatě zavětvená rostlina. ⑤⑥

C) Barva a zdraví jehlic

Soliterní jehličnany vybíráme často kvůli jejich zajímavé barvě a celoročnímu zbarvení. Barva zdravého stromu musí být sytá, ostrá, zřetelná. Jehlice musí být zdravé, vybarvené a bohaté ⑦.

D) Kořeny

S kořeny je to obdobné jako u alejových stromů s tím rozdílem, že pokud máte pochybnosti o kvalitě kořenů a bal rozeberete, je to definitivní znehodnocení stromu. Přestože bude mít jehličnan kořeny v pořádku, s rozbaleným balem je jeho ujmouti problematické.

Keře

Keře jsou důležitou složkou výsadeb. Je to co do druhů a kultivarů nejbohatší skupina s téměř nekonečnou škálou barev listů, květů, plodů, tvarů, výšek, šířek... Z pěstitelského hlediska jsou keře nejjednodušší, nejrychlejší výpěstek. A díky tomu také nejlevnější.

Měření keřů

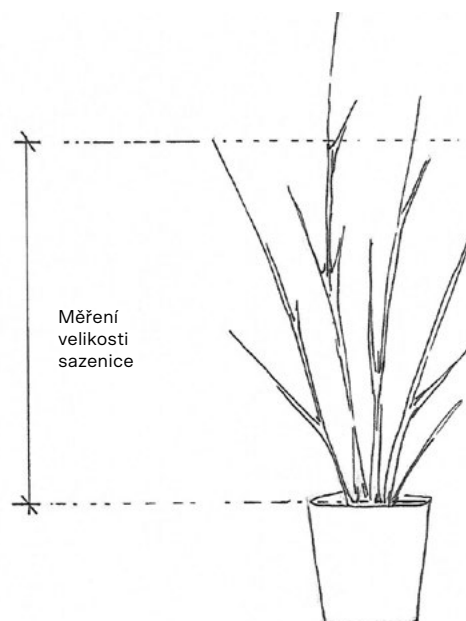
U keřů se uvádí počet výhonů, výška v centimetrech a někdy i stáří. Pro výběr keřů je zásadní, že všechny hlavní výhony musí splňovat požadovanou výšku. Je-li tedy uvedeno například: keř výška 30–40, 3 výhony – znamená to, že všechny tři výhony musí mít minimální výšku 30 cm.

Označení

Keře se obvykle vysazuje velké množství a často v širokém sortimentu. Je proto velmi důležité perfektní označení druhu a kultivaru ⑧ tak, aby nedošlo k pomíchání různých druhů a kultivarů, což by ve skupinové jednodruhové výsadbě negativně vyniklo.

Prokořenění v kontejnerech

Většina keřů se pěstuje a dodává v kontejnerech. Pro správné ujetí sazenice je důležité husté prokořenění balu jemnými, nezdeformovanými kořeny ⑨. Někdy se stává, že keře v kontejnerech přerostou, kořeny se zdeformují a prorůstají až do podloží. ⑩ Takové keře jsou nestandardní a po výsadbě na stanovišti chřadnou a nerostou.

Zjistěte víc

ČSN 464902 Výpěstky okrasných dřevin
www.svaz-skolkaru.cz/specializace/
skolkarska-norma

**Manuál kvality školkařských výpěstků
vysazovaných do uličních
stromořadí hl. m. Prahy**

www.ippraha.cz/stranka/4087/stromy-ve-meste

Ve zkratce

- Rostlinný materiál je živý a při transportu, skladování i výsadbě potřebuje patřičnou péči.
- V rámci druhu je rostlinný materiál variabilní, někdy je i pro odborníka těžké posoudit, zdali je anomálie chybou pěstitele, nebo přirozenou variabilitou živé rostliny.
- Spolupracujte s nezávislým odborníkem – například s krajinářským architektem, který vám pomůže řešit případné nejasnosti a pochybnosti, které život se zelení přináší.

Pokud strom nemá dostatečný prokořenitelný prostor, neroste. Na fotografii jsou stromy vysazené v rámci rekonstrukce jedné ulice, ale na různá stanoviště. Rozdíl je obrovský

Výsadba stromů v sídlech

REALIZACE

ŘEZ

STANOVIŠTĚ

Proč vlastně sázíme stromy? Od stromů ve veřejném prostoru už dávno neočekáváme produkci dřeva. Produkce ovoce naopak může být problém. Dlouhou dobu se kladl důraz na estetiku, přičemž pohled na krásu se neustále vyvíjel. Dnes očekáváme, že stromy budou plnit zejména další funkce – chladit prostředí, pomáhat snižovat prašnost, zlepšovat kvalitu vzduchu, nebo pomáhat zadržovat dešťovou vodu. Stromy umí prostředí velmi efektivně ochladit a zpříjemnit.

T F Ladislav Kejha

Ladislav Kejha

Lovec okouzlený světem, zahradník – arborista. Střední zahradnická škola, kurz komplexní péče o dřeviny. Je spoluvlastníkem zahradnické firmy od roku 1990. V SZKT v různých orgánech působí již mnoho let. Dále také přednáší.

Stromy v březnu
2013 asi dva roky po
výsadbě

Stejné stromy v září 2024, tedy
o 11 let později později. Stromy
nemají kam kořenit, neprosperu-
jí, neplní svou funkci – zmařená
investice

Aby stromy všechna naše očekávání naplnily, musí co nejvíce vyrůst. Větší strom vrhá větší stín, odpařuje více vody a zachytí více prachu. Velký strom prostředí kolem sebe ovlivňuje mnohonásobně více než stromek na místě sice přežívající, ale neprosperující.

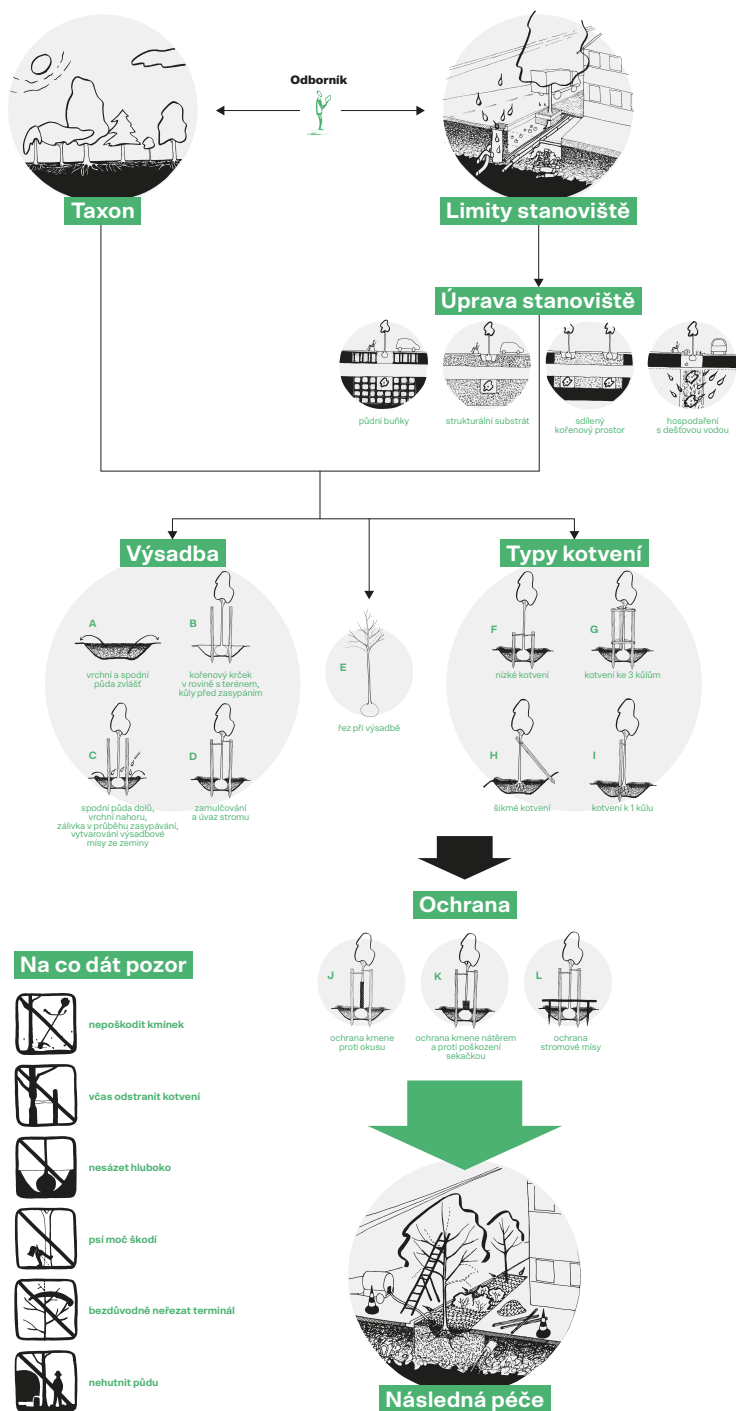
Chceme-li, aby se stromy opravdu ujmuly a vyrůstly do velikosti, kdy budou prostředí skutečně ovlivňovat, je nutné splnit tři podmínky, kdy všechny mají stejnou důležitost.

První a základní podmínkou je **následná péče**. Nejsme-li schopni v prvních letech po výsadbě zajistit stromům náležitou péči, raději je nesázejme. Péče po výsadbě spočívá zejména v záливce, ale u některých druhů je potřeba myslet v tomto období na ochranu proti škůdcům. Nesmíme ani zapomenout na kontrolu a odstranění kotvení. Součástí následné péče by měl být i výchovný řez. Koruny stromků je nutné po výsadbě zapěstovat, aby se rozvíjely bez defektů nebo nepřekážely provozu. To všechno je třeba řešit včas, dokud jsou kmínky i větve malé a strom řezy lépe zahojí.

Druhým faktorem, který umožní stromům vyrůst do požadované velikosti, je **prostor pro kořeny**. Často se setkáváme se stromem, který se ujal, ale neroste. Lípa vysazená před dvaceti roky vypadá

Velké stromy jsou přirozenou klimatizací měst – umožněme jim vyrůst a žít.

jako stromek pět let po výsadbě, korunka je malá, stín minimální. Strom neroste, protože nemá kam kořenit. Kořeny zásobují korunu stromu vodou a živinami. Aby strom vyrostl nad zemí, potřebuje dostatečně velký prostor i pod zemí. Prostor, ve kterém si kořeny najdou dost vody a živin, je opravdu velký, pro středně velké stromy, jako je například javor babyka, se počítá s minimálním prokořenitelným prostorem o objemu 16 m³. Pro velký strom, jako je třeba lípa, je to nejméně 25 m³. Kořeny rostou jen tam, kde je dostatek kyslíku v půdě. To znamená, že kořeny v těžkých půdách obvykle nejsou schopny růst hlouběji než do 50 cm, v ztuhlých půdách to

bývá ještě méně. Jak prostor pro kořeny získat? Nej-jednodušší je při plánované nové výstavbě s nároky stromů počítat a snažit se jim dostatečný prostor zachovat. Ideální je ho ochránit před zakrytím nepropustnými povrchy (asfalt), omezit jeho zakrytí polopropustnými povrchy (dlažby, mlat), nepustit do něj sítě a chránit ho i před stavbou, aby nedošlo k jeho zhutnění. Nedokážeme-li prokořenitelný prostor ochránit, budeme ho muset získat. Někde stačí do hloubky nakypřit ztuhlý povrch nebo vylepšit půdu, jinde je nutné prokořenitelný prostor vybudovat. Umíme to, ale vždy to bude náročnější a dražší než si ochránit prostor, který už existuje. Prokořenitelný prostor lze vybudovat i ve stávající zástavbě. V mnohých místech lze ke stromům dostat i vodu z ulice, chodníků, nebo z okapů, ale je nutné řešit celý prostor komplexně včetně spádů vozovky, chodníku, ale i odvodu přebytečné vody. Nad ochranou nebo tvorbou prokořenitelného prostoru pro stromy je třeba přemýšlet při plánovaných rekonstrukcích chodníků, ulic, při stavbě nebo výměně inženýrských sítí. Když se rekonstruuje chodník, je možné vytvořit prokořenitelný prostor nebo kořenové cesty bez většího navýšení nákladů.

Třetí nezbytnou podmínkou je **dobře vybrat strom**, který na daném místě, v daných podmínkách bude opravdu schopen růst a plnit své funkce. Zároveň při výběru správného taxonu je nutné přemýšlet nad tím, jestli je třeba nějak smysluplně vylepšovat stanoviště, případně jak řešit prokořenitelný prostor, aby na něm navržený strom byl schopen prosperovat.

Až budou tyto tři podmínky splněny, můžeme hledat někoho, kdo bude schopen dobře strom vysadit, připravit prostor pro kořeny, prořezat ho. Určit, kdo se o něj bude starat.

Vypadá to složitě, ale spousta řešení nemusí být složitá a drahá, jen musí být navržena rozumně, účelně a na míru danému místu. Že to může být dražší? To je otázka – jeden dobře rostoucí strom má větší smysl než deset zakrnělých bonsajů.

Ve zkratce

- Stromy umí prostor velmi efektivně ochladit a zpříjemnit.
- Sázejme stromy s rozmyslem, nedokážeme-li se o ně postarat, raději je nesázejme.
- Stromy potřebují kořeny a kořeny potřebují pro svůj růst prostor. Chraňme ho! Jinak ho budeme muset budovat.
- Správný strom na správné místo – vhodný prostor pod i nad zemí, volba taxonu dle podmínek stanoviště.

Zjistěte víc

Výsadba stromů

Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/vysadba-stromu-plakat

Video – výsadba stromu
www.szkt.cz/publikace/naucne-materialy-ke-stazeni-zdarma

Část 3:

Péče

ÚDRŽBA

PLÁN PÉČE

ZAHRADNÍK

INVENTARIZACE

HODNOCENÍ STROMŮ

PASPORT

GIS

ŘEZ

PĚSTEBNÍ CÍL

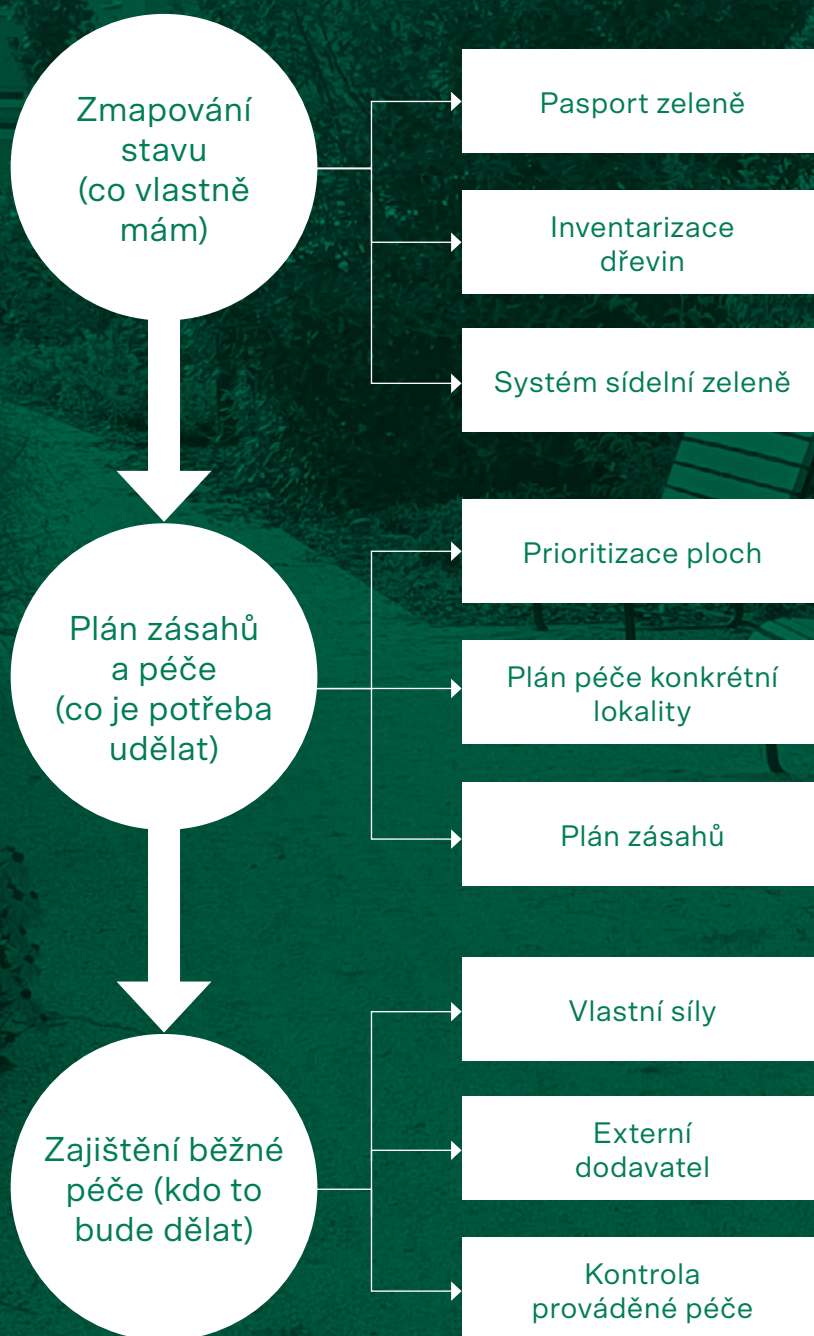
EKONOMICKÁ PÉČE

TRÁVNÍKY

KOSENÍ

Chci se umět postarat o to, co už mám

T Jitka Vágnerová

Kdo mi pomůže

Profese zahradníka má dnes mnoho specializací, které se svou činností často prolínají a vzájemně doplňují. Někdo zvládá více odvětví, jiný je specialistou v úzkém oboru. Vždy je třeba zohlednit reference. Výčet specializací není úplný a hranice kompetencí nejsou striktně dané. Pojdme si však ve stručnosti říct, co můžeme od koho očekávat.

T Jitka Vágnerová

Arborista

Odborník v oboru péče o dřeviny rostoucí mimo les, vyhledávaný zejména pro speciální zásahy na dřevinách. Provádí nejčastěji pěstební a stabilizační opatření (odborný řez, instalace vázání korun apod.), rizikové kácení a hodnotí stav jednotlivých stromů.

Autorizovaný krajinářský architekt

Vázán pravidly, podmínkami a odpovědností České komory architektů, jejíž je členem (včetně povinného profesního pojištění). Vůdčí osobnost při vedení krajinářských projektů velkých i menších měřítek. Zastřešuje multioborové týmy složené z jednotlivých profesí. Má vysokoškolské vzdělání v oboru zahradní a krajinářské architektury a léta praxe pod odborným dohledem. Zabývá se projektováním od kompletních veřejných prostranství přes systémové dokumenty (krajinový plán, systém sídelní zeleně), rodinné zahrady až po drobný detail (samostatné záhony, drobná architektura).

Dendrolog

Specialista na dřeviny zabývající se jejich popisem, posuzováním, vlastnostmi, nároky na pěstování i jejich úlohou v ekosystému.

Zahradní projektant, designér

Navrhuje spíše rodinné zahrady, dílčí prvky (jednotlivé záhony), bez nutnosti autorizace a odborného vzdělání v oboru (volná živnost). Důležité sledovat reference a doptat se na vzdělání, zkušenosti a popř. absolvování odborných kurzů v oboru.

Inženýr v oboru zahradní a krajinářská architektura

Vysokoškolské odborné vzdělání shodné s krajinářským architektem, avšak bez členství v profesní komoře. Navrhuje spíše rodinné zahrady a drobnější projekty, samostatné záhony či dílčí části, pro které není potřeba povolení.

Inženýr v oboru zahradní a krajinářské realizace, management nebo zahradnictví

Vysokoškolské vzdělání specializované na realizaci a péči o zeleň, většinou vedoucí pracovníci realizačních firem.

Realizátor – zahradník

Různé stupně odborného vzdělání (volná živnost) – je třeba se doptat, popř. požadovat dlouhodobé reference (chyby a nedostatky v realizaci zeleně se projeví i po mnoha letech).

Specialista v oboru správy a údržby zeleně

Často středoškolské či vysokoškolské vzdělání v oboru, vhodně doplňované celoživotním profesním vzděláváním.

Zahradník – specialista na péči a údržbu zeleně

Specializuje se především na péči o zeleň. Různé úrovně vzdělání (volná živnost), důležité zjistit reference, zkušenosti a potřebná oprávnění.

Údržba? Raději péče!

PÉČE

PLÁN PÉČE

ZAHRADNÍK

Kvalitní údržba zeleně vychází z perfektního zadání, projektu a realizace díla. Způsob péče je ideálně zahrnut do zadání a projekt následně počítá s možnostmi personálními, technickými i finančními. Údržba může být rozpracována do podrobného plánu péče.

T F Hana Pollertová

**Bc. Hana
Pollertová**

Absolventka oboru zahradnictví na ČZU, zabývá se údržbou soukromých zahrad a péčí o venkovní zeleň. Členka SZKT, od 2014 v Revizní komisi společnosti.

Zeleň je oproti stavbě dynamická, mění se nejen v průběhu roku, ale i v delším čase. Projekt by to měl zohlednit a počítat s vývojem. Například zpočátku se „bojuje“ s nadbytkem světla. Postupně – s růstem stromů – světla ve spodních patrech výsadeb ubývá a musí dojít k druhové obměně. Kvalitní péče zachovává estetiku a prodlužuje životnost.

Z možností (zdrojů lidských i finančních), které máme k dispozici, se dá stanovit rozsah díla a jednotlivé vegetační prvky. Více neznamená lépe. Není pracovník znalý trvalek? Buď je vynechám, nebo projekt druhově zjednoduším, případně lze vytvořit plán péče pro jednotlivé prvky.

Okruhy péče vegetačních úprav

- **Úklid, odvoz odpadu, zpevněné povrchy a mobiliář** – nepořádek generuje nepořádek, jeden tag volá po dalším obrázku. Většina lidí po sobě chce uklidit, jsou tedy nutné koše v adekvátním objemu a počtu.
- **Stromy** nás přežijí, proto jim musíme poskytnout dobrý start, dobře je zasadit, ořezat – podle velikosti výpěstku a jeho stavu se odvíjí hloubka řezu. Strom je vysazen tak, aby báze a kořenové náběhy byly viditelné, nezamulčované. Stromu vytvoříme takové podmínky, abychom si usnadnili závlivku. Dnes se nabízí tři varianty: mísa, lem, vaky. Technologii řešíme podle schopností údržby a vybavení. Mísa je nejpřirozenější, vyžaduje pletí a občasnou údržbu tvaru. Do lemu se vejde nejvíce vody za nejkratší čas a vaky poskytují jasný přehled o množství... Jedno jak, ale důležité je ZALÍT.
- **Trávník** – opět platí, že pokud chceme mít zelený koberec a v porostu převažují jednoděložné rostliny, musíme sekat. Začít v jarním období, nenechat přerůst, pravidelně sekat i v létě. Četnost zůstává, mění (zvyšuje) se výška seče. Tráva, pokud je sečená, má tendenci růst. Pokud ji přestaneme kosit, začne kvést a plodit, vydá energii do následné generace, splní svůj úkol a růst zpomalí nebo zastaví – přejde do dormance – letního odpočinku. Jestliže sečí zamezíme plození, bude tráva pokračovat v růstu (řečeno poněkud zjednodušeně). Z trávníků je třeba uklízet pokosenou trávu, zbavovat je spadaného listí, které stíní a tleje. Živiny, voda a světlo jsou základním palivem pro trávníkový motor. Další aditiva pro růst jsou hnojení (čtyřikrát ročně), prořezávání – vertikutace, provzdušňování – aerifikace, pískování, top dressing substrát. Zmíněné činnosti zlepšují stav ztuhlé půdy a snižují množství dvouděložných plevelů, u odnožujících trav napomáhají vegetativnímu množení. Odstraní

se zplstnatělá vrstva, dochází k lepšímu příjmu vody a živin... Je zřejmé, že trávník může mít mnoho úrovní péče, je jen na nás, co mu poskytneme, ale každá přidaná operace zlepšuje jeho stav.

- **Keře** – jejich potřebnost je zřejmá, jsou útočištěm drobných obratlovců i bezobratlých. Je nutné se s nimi naučit pracovat, využít velké, volně rostoucí, solitérní výsadby, kde bude pocit bezpečí zajištěn transparentností dřeviny díky pravidelnému odstraňování obrostu do výšky 150 cm. Nebo lze pěstovat keře s menším vzrůstem, držené do výšky cca 100–120 cm.
- **Záhony trvalek a cibuloviny** – jarní řez trvalek a přihnojení je nezbytné, stejně tak pletí v sezóně jednou měsíčně, závlivka... Náročnost kladená na osoby provádějící údržbu je ve znalosti sortimentu, tzn. schopnosti rozlišit kulturní rostliny od plevelů. Mezi další činnosti patří zásahy proti chorobám a škůdcům, podpora nebo potlačení (redukce) některých druhů, umění vybalancovat v čase se měnící světelné podmínky lokální rekonstrukcí záhonu i dosadbou cibulovin.
- **Záhony letničkové a dvouletkové** – v podstatě snadná věc, jen finančně náročná, nicméně efekt kvetoucích záhonů působí celoročně. Na frekventovaných místech jde o vhodný prvek, který nemusí být nijak velký. „Stačí“ dvakrát ročně vyměnit rostliny, jednou měsíčně vyplet, doplnit cibulemi, zalít.
- **Umělecká díla, vodní prvky** – údržbu navrhuje zhotovitel.

Všechny vegetační prvky mají jedno společné: generují **biologický odpad**. Čím větší (starší) porost, tím je ho víc. Ideální je vlastní odpadové hospodářství, kde bioodpad kompostujeme a následně jej využíváme jako hnojivo, například rozhozem kompostu do trávníku po jarním výhrabu. Kompost dodává porostu humus, který má jedinečnou vlastnost – váže vodu a živiny. Pokud bychom s bioodpadem dobře hospodařili, máme cennou surovinu, kterou opět vracíme do oběhu tam, kde vznikla.

▲ Podle závlivacího pravítka lze snadno a rychle zjistit, kolik vody potřebuje strom na jedno zalití. Foto Rezekvítek

◀◀ Vertikutace trávníku v Čelakovského sadech v Praze

► Výsadba dvouletek
v okolí Národního
muzea v Praze

◀ Využití vodních
rezervoárů pro závlivku
stromů. Foto archiv
města Písek

Zjistěte víc

Zalévací pravitko
www.rezekvitek.cz/komunika-
zalevacipravitko-idc289

Ve zkratce

- Základ je uklidit včas – nepořádek generuje další nepořádek.
- Staré stromy udržujte, u mladých zajistěte ujmání – tzn. hlavně zalévat.
- Trávník je nutné sekat, hrabat, přihnojovat.
- Keře vysazovat s ohledem na jejich dospělou velikost.
- Biologický odpad recyklujte.

Florcom®

Substráty na míru všem vašim projektům

- PROFESIONÁLNÍ ZAHRADNICKÉ SUBSTRÁTY
- STŘEŠNÍ A STRUKTURÁLNÍ SUBSTRÁTY
- TRÁVNÍKOVÉ SUBSTRÁTY
- MULČOVACÍ MATERIÁLY
- HNOJIVA

VOLNĚ
LOŽENÉ
I BALENÉ

BB COM

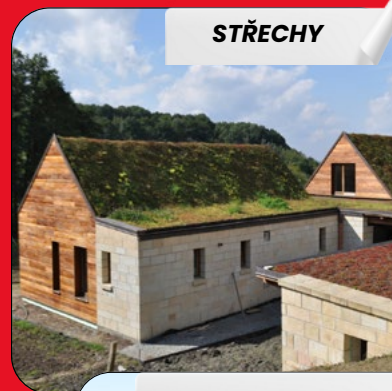
česká firma - 28 let tradice

BB Com s.r.o.
Kunčická 465, 561 51, Letohrad
T: 465 612 584
Kontaktujte naše obchodní zástupce
www.bbcom.cz/kontakty

Profesionální vozový
park pro dopravu všech
typů substrátů

STŘECHY

ZAHRADY A PARKY

STADIONY

URBAN FORESTRY s.r.o.

Profesionální arboristická společnost

NAŠE PROFESIONÁLNÍ SLUŽBY JSOU:

Zlepšení stanovištních podmínek „Půdní injektáží“

- jsme první specializovaná arboristická firma v ČR používající technologii „Půdní injektáže“
- stromy ve městech trpí trvalým zhutňováním a sníženou retencí, proto chřadnou a usychají
- půdní injektáž je účinná a levná technologie pro řešení těchto problémů
- technologie je vhodná pro mladé výsadby i dospělé jedince
- zlepšením stanovištních podmínek začnou stromy prosperovat

Air spade – šetrná výkopová technologie

Řešení kolize dřevin s technickou infrastrukturou

Komplexní ošetření dřevin a kácení včetně likvidace

Přístrojové metody hodnocení stromů
(tahové zkoušky, akustický tomograf)

Konzultační a projekční činnost

„Pečujeme o dřeviny od kořenů po pupeny“

Kontakt:

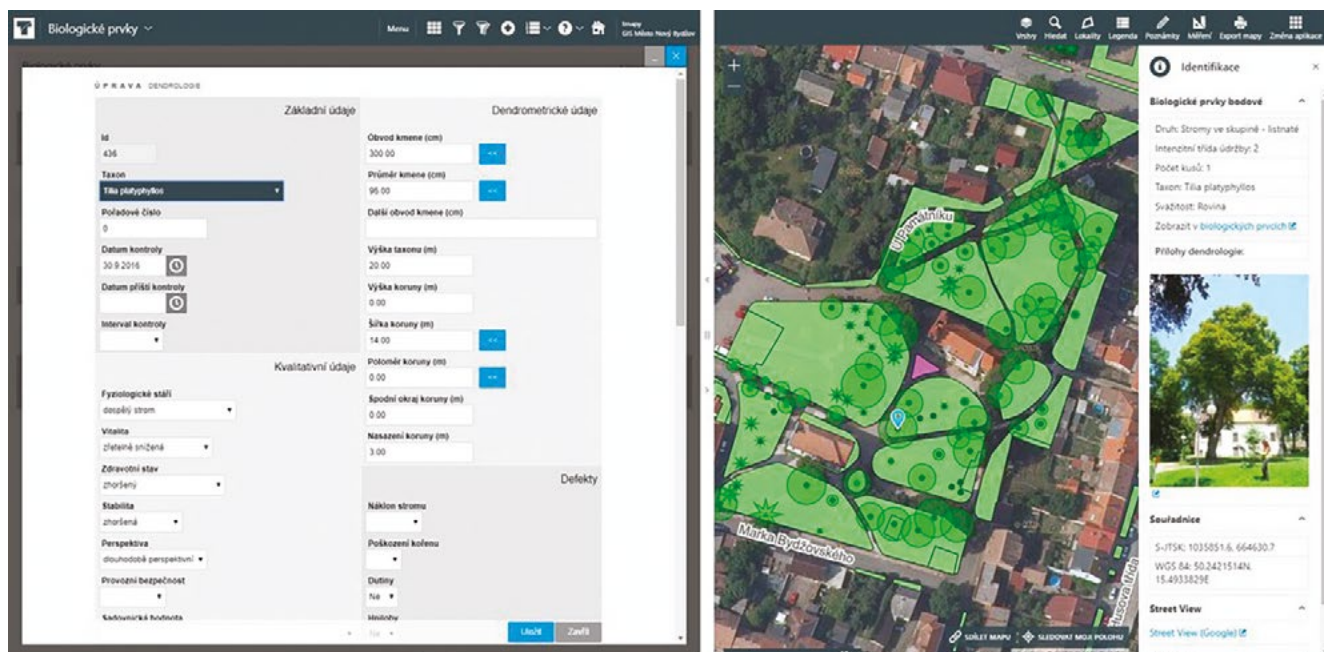
Ing. Jan Servus

tel: 774 659 263

janservus@gmail.com

urbanforestry.cz

Vzrostlé stromy v obci benefitem, nikoli hrozbou?

PÉČE

INVENTARIZACE

HODNOCENÍ STROMŮ

Existence vzrostlých stromů v intravilánu měst a obcí je v posledních letech stále více žádoucí, neboť se jedná o efektivní a ekonomicky výhodný systém tlumení klimatických extrémů. Zároveň je ale každý strom potenciální hrozbou.

Jiří Rozspálek

Podle platné české legislativy zodpovídá za škody způsobené pádem stromu jeho vlastník, tedy vlastník pozemku, na kterém daná dřevina roste. Proti vzniku těchto škod je sice možné se pojistit, ale dnes již každá pojišťovna při vzniku škodní události zkoumá, zda bylo o danou dřevinu odpovídajícím způsobem pečováno, tedy zda byl pravidelně kontrolován její stav odborně způsobilými osobami. V případě zanedbání této péče odmítne často vzniklé škody uhradit.

Ing. Jiří Rozspálek

Absolvent Mendelovy univerzity, obor Arboristika a Lesnictví. Aktuálně zaměstnán na Ústavu ochrany lesů a myslivosti, kde se podílí na výzkumu a výuce v oblastech fytopatologie a arboristiky.

Možnosti hodnocení dřevin

Nejlevnější variantou zajištění minimální únosné míry provozní bezpečnosti dřevin je pravidelné provádění terénního průzkumu zaměřeného na vyhledávání akutně provozně nebezpečných dřevin a jejich následné ošetření či kácení podle jejich aktuálního stavu. V rámci tohoto průzkumu jsou v terénu zkontrolovány všechny stromy na zadaném území, ale evidovány jsou jen dřeviny, u nichž hrozí akutně a bezprostředně selhání a vznik škod velkého rozsahu. U těchto dřevin je navržena odpovídající technologie ošetření či kácení s cílem zajistit jejich bezpečnost. Navržené zásahy je zpravidla nutné realizovat v nejdřívější možné době (v roce realizace průzkumu), dřeviny provozně bezpečné nejsou nijak evidovány. Tento způsob kontroly dřevin je ekonomicky nejvýhodnější (10 až 100 Kč za strom podle počtu a umístění dřevin). Provozně nebezpečných stromů bývá zpravidla jen mezi jedním až pěti procenty ze všech hodnocených stromů. Tento průzkum doporučujeme opakovat v tří- až pětiletém intervalu a vždy po výskytu meteorologických extrémů (vichřice, bouřky, těžký sníh, námraza, atd.). Nevýhodou tohoto přístupu je především fakt, že nevzniká komplexní evidence dřevin, ale řeší se pouze akutní péče o nebezpečné stromy, dochází tedy k pěstebnímu zanedbávání stabilních dřevin a není možné si koncepčně rozvrhnout finanční prostředky na péči o stromy do více let.

Nejllepší možností je proto nechat si zpracovat inventarizaci (pasport), kdy vznikne jednorázově či postupně databáze všech dřevin ve vašem vlastnictví. V rámci inventarizace je u všech dřevin v zadaném území zakreslena jejich poloha do mapových podkladů, je určen taxon, změřeny dendrometrické parametry a zhodnocen aktuální stav dřeviny. Na základě těchto hodnocení je stanovena optimální technologie ošetření či kácení s odpovídající naléhavostí (od akutních zásahů bez možnosti odkladu až po zásahy v delším časovém horizontu tří až pěti let). Součástí by měla být také fotodokumentace každé dřeviny a poznámka popisující stručně, jaké defekty, poškození či infekce byly na dané dřevině nalezeny. Detailní informace naleznete ve standardu AOPK Řada A 01 001 Hodnocení stavu stromů.

Hlavními výhodami zpracování inventarizace dřevin je možnost efektivně a kvalitně spravovat dřeviny ve svém vlastnictví, naplánovat si finanční prostředky potřebné na údržbu dřevin v delším časovém horizontu, lépe plánovat výsadby nových dřevin a jednodušší je také komunikace s občany (každá dřevina má své unikátní číslo a polohu. Databáze bývá dnes již velmi často dostupná on-line, je tedy možné v případě podnětu efektivně identifikovat a začít řešit stav dané dřeviny). Mezi hlavní nevýhody patří vyšší cenová náročnost jak vytvoření

inventarizace (100 až 400 Kč za strom podle počtu a umístění dřevin), tak její pravidelná aktualizace, která by měla probíhat ve stejných intervalech jako u výše uvedeného průzkumu, tedy po třech až pěti letech a po klimaticky extrémních obdobích. Dále je nutné zajistit, aby docházelo k realizaci všech navržených ošetření a kácení dřevin podle stanovených naléhavostí uvedených v inventarizaci. V případech, kdy dojde ke vzniku značných škod selháním stromu, který měl být již ošetřen či pokácen, je situace zpravidla výrazně horší než v případech, kdy byla péče o strom zanedbána a o problémech, které způsobily pád, vlastník nevěděl. Také bych rád upozornil na fakt, že finanční prostředky potřebné ke zpracování kompletní inventarizace dřevin s návrhem vhodného ošetření jsou výrazně nižší než prostředky potřebné pro samotné ošetření či kácení stromů (zde se náklady pohybují podle náročnosti ošetření od jednotek až po desítky tisíc korun za strom). Proto je vždy důležité přemýšlet o tom, zda budete schopni finančně zajistit v inventarizaci navrženou péči o stromy. V opačném případě je vhodnější zpracovávat inventarizaci postupně po malých úsecích, případně zvolit výše popsanou možnost vyhledávání a řešení pouze akutně nebezpečných stromů.

Zjistěte víc

**Standardy péče o přírodu a krajinu AOPK
– hodnocení stavu stromů**

www.aopk.gov.cz/platne-standardy

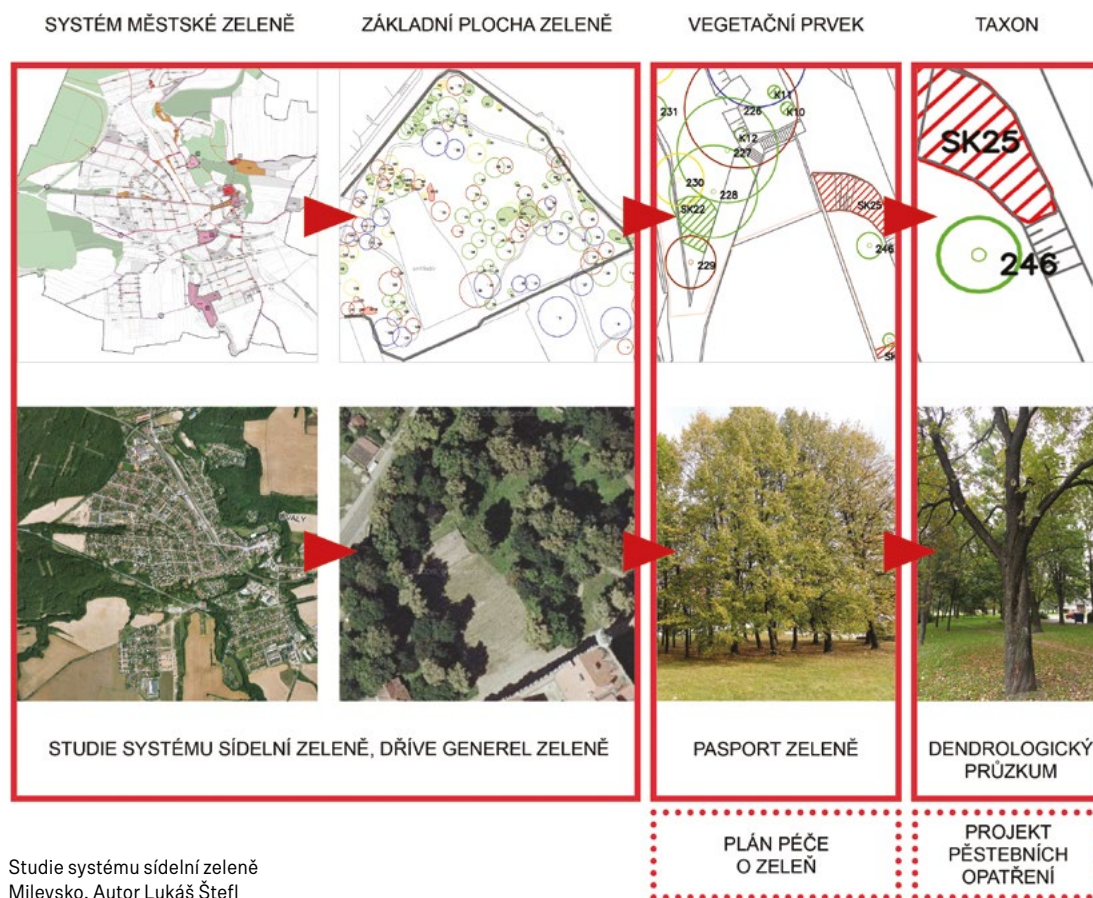
Péče o senescentní stromy – Biologická hodnota

Naučný plakát zdarma ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/pece-o-senescentni-stromy-biologicka-hodnota-plakat

Ve zkratce

- Výstupem inventarizace je zhodnocení stavu stromů a navržení péče podle priorit.
- Aktualizace je nutná po třech až pěti letech a navíc při výskytu meteorologických extrémů.
- Při vzniku škody musí vlastník pozemku prokázat péči o strom.
- Před zadáním rozsahu zpracování je třeba zvážit finanční možnosti pro navržené zásahy.
- Inventarizaci dřevin lze rozdělit do etap.

Studie systému sídelní zeleně
Milevsko. Autor Lukáš Štefl

Pasporty jako nástroje pro správu veřejné zeleně

PĚČE

PASPORT

GIS

Pasporty jsou součástí koncepčních dokumentů určených ke kvalitní správě a rozvoji veřejné zeleně. Evidují aktuální stav ploch zeleně v majetku nebo ve správě obce, představují podklady pro zadávání veřejných zakázek při komplexní péči o ni a pomáhají při rozhodování o alokaci zdrojů pro rozvoj a udržitelnost ploch sídelní zeleně.

Dana Céová

Ing. Dana Céová

Absolventka oboru zahradnictví a krajinářství na České zemědělské univerzitě v Praze. Během profesní kariéry se věnovala popularizaci životního prostředí, zahradnictví a krajinářství. Posledních 20 let působila v oddělení správy zeleně na úřadě pražské městské části. Od ledna 2024 pracuje v SZKT jako projektová manažerka pro státní správu a samosprávu.

Veřejná zeleň obcí

Veřejná zeleň ve vlastnictví nebo ve správě obce zahrnuje veřejně přístupné i vyhrazené zelené plochy s prvky vegetačními a technickými, které vyžadují pravidelnou údržbu a podle potřeby také obnovu. Pro plánování péče i obnovy je účelné rozdělit plochy zeleně podle významu a tomu podřídit intenzitu údržby.

Nástroje správy sídelní zeleně:

Koncepční:

- rozvojové programy a strategické dokumenty

Územně plánovací:

- studie sídelní zeleně/generel zeleně

Technicko-provozní:

- pasport zeleně
- dendrologický průzkum
- projekt režimu péče, projekt údržby, projekt péstebních opatření

Funkce a popis pasportů zeleně

Pasport zeleně je technicko-provozní dokument pro efektivní péči o veřejnou zeleň. Představuje kvantitativní analýzu vegetačních prvků (výměry trávníků, keřových skupin, květinových záhonů, ...) a technických prvků (počty laviček, dětských prvků atd.) na plochách sídelní zeleně. Je složen ze dvou částí. Část mapová zachycuje prostorové umístění vegetačních a technických prvků ve vztahu k vymezeným hranicím (pozemkové parcely, hranice základních ploch, katastrální území apod.). Část datová obsahuje všechny potřebné kvantitativní a popisné údaje o daných prvcích (počty a výměry jednotlivých prvků, příslušnost k základní ploše zeleně, vlastnické vztahy apod.). Pokud je výkaz výměr ploch doplněn o návrh operací údržby zeleně, vzniká tak plán péče, který je podkladem pro výběrová řízení na externí firmu. V současnosti je standardní přímá provázanost prostředí geografických informačních systémů (GIS) s využitím dat katastru nemovitostí. Záleží však na tom, do jakého detailu jsou pasporty obce zpracovány. To se odvíjí od rozlohy sídla, od priorit zástupců obce a finančních možností z obecního rozpočtu, v neposlední řadě také od personálního obsazení. Kvalitní pasport sídelní zeleně je živý dokument, který vyžaduje stálou aktualizaci a péči.

Zpracování pasportů zeleně

Pasport je zpracován do požadovaného detailu podle rozhodnutí investora. Komplexní data ocení zejména správci větších sídel, kde je třeba finanční prostředky do údržby zeleně s rozmyslem aplikovat na jednotlivé plochy zeleně rozdělené podle požadované intenzity údržby. Odborník (specialista), který bude pasporty zpracovávat, musí umět s investorem účinně komunikovat a získat potřebné informace, od nichž pak odvine doporučení detailu pasportu a vlastní věcnou i cenovou nabídku. Každá obec je v tomto směru jedinečná – i ta nejmenší by však měla mít základní přehled o rozloze ploch veřejné zeleně v majetku a správě. Aktuálnost pasportu může zajišťovat zástupce obce. K tomu však potřebuje vybavení a personální obsazení.

Proces pasportizace zahrnuje sběr dat terénním průzkumem, jejich zpracování, vytvoření mapových a databázových

systémů, případně textové zprávy. V poslední době se sběr dat také provádí pomocí leteckého nebo dronového snímkování s vysokým stupněm rozlišení v detailu. Data jsou zpracována za využití technologií GPS a GIS do ortofoto map, které umožňují přesnou identifikaci polohy a stavu jednotlivých vegetačních prvků. GIS (Geographic Information System) je technologie, která slouží ke sběru, správě, analýze a vizualizaci geografických dat. GIS umožňuje uživatelům pracovat s prostorovými informacemi – mapami, satelitními snímky, geografickými vrstvami a atributovými daty spojenými s určitými geografickými polohami. Vedle přehledu ploch zeleně na podkladu ortofoto mapy nebo katastrální mapy pasport zahrnuje průvodní textovou zprávu a tabulky s daty prvků vegetačních i technických. Pasporty mohou v textu obsahovat i plán péče o jednotlivé prvky zeleně. Tabulky například uvádějí počet, druh, rozlohu a aktuální stav jednotlivých prvků (travník, záhon trvalek, solitérní strom, skupina keřů, živý plot aj.), případně svažitost terénu u trávníků, druhy a počty stromů a keřů, typy a počty technických prvků – mobiliáře (cesty, lavičky, herní prvky, fontány aj.). K prvkům lze přidat další atributy, jako jsou dendrometrické údaje – výška stromu, zdravotní stav, vitalita, provozní bezpečnost. Digitální verze umožňují snadnější aktualizaci a správu informací personálem obce. GIS systémy umožňují uživateli na mapách měření vzdáleností nebo ploch, zapínání a vypínání jednotlivých vrstev s prvky zeleně, prokliky na popisy – atributy zobrazených prvků, filtraci podle potřeby zadání zahradnických prací aj. Pasporty zeleně mohou být účinným pomocníkem jako podklady pro veřejné zakázky při komplexní péči o sídelní zeleň. Papírové pasporty zeleně jsou dnes méně běžné, hůře se aktualizují, ale u velmi malých sídel obvykle postačí pro získání základní evidence zelených ploch ve vlastnictví obce.

Zjistěte víc

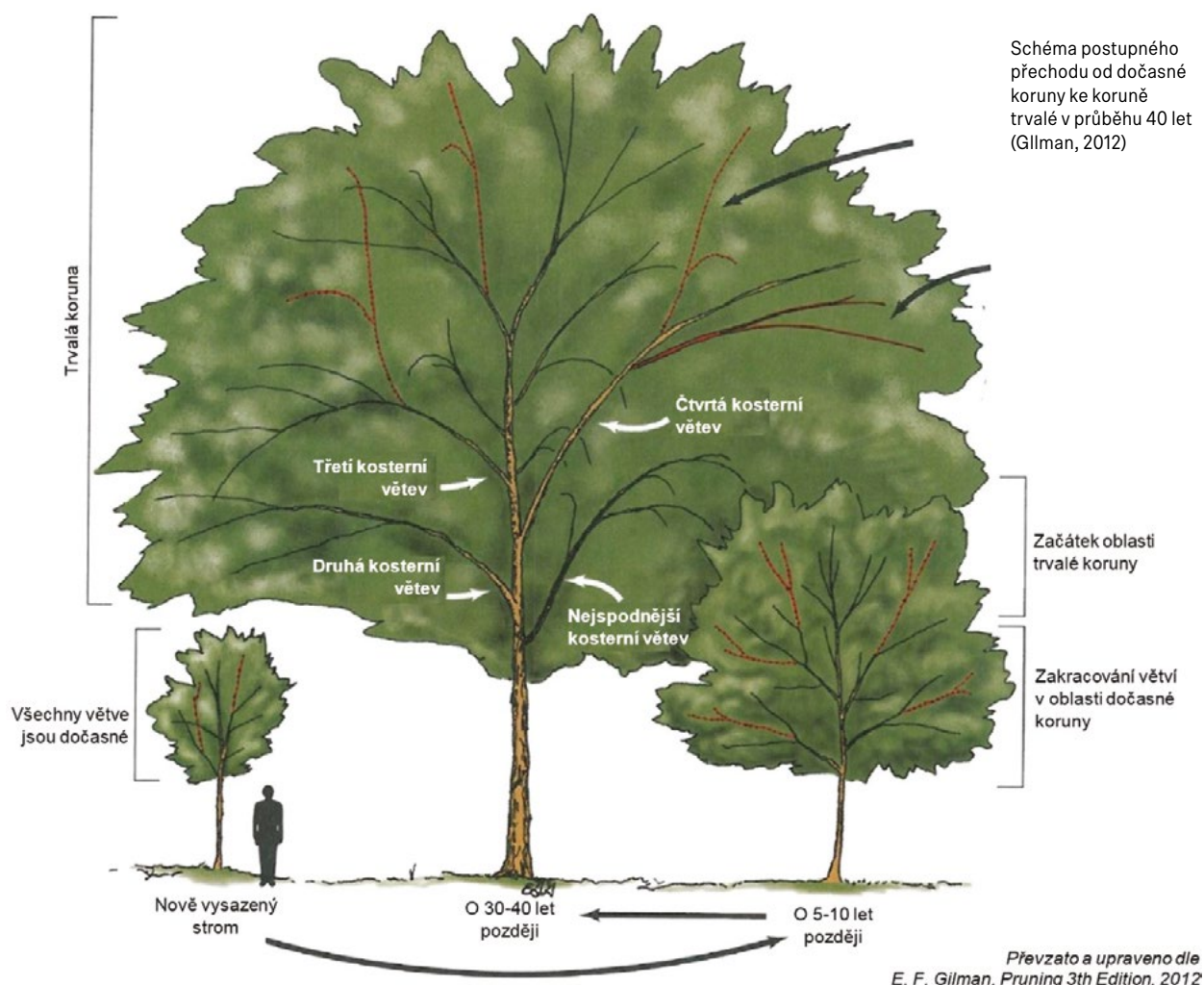

Metodický rámec zpracování studie sídelní zeleně

<https://opzp.cz/dokument/3537>

Ve zkratce

- Pasporty jsou koncepční dokumenty důležité pro správu a rozvoj sídelní zeleně.
- Pasport zeleně systematicky eviduje všechny plochy ve správě obce.
- Podrobnost zpracování závisí na objednavce a finančních možnostech obce.
- GIS systémy umožňují snadnou správu dat a jednoduchou možnost aktualizace.

Řez stromů

PÉČE

ŘEZ

PĚSTEBNÍ CÍL

Stromy tvoří velmi důležitou součást městské infrastruktury. Protože se jedná o živé objekty, často velmi značných rozměrů, dochází často ke kolizím s dalšími prvky občanské infrastruktury a se zájmy veřejnosti, jako je požadavek na bezpečnost, vzhled a provoz. Na přirozených stanovištích a bez nároků lidí stromy řez nevyžadují. V urbanizovaném prostředí na nepřírodných nebo stresových stanovištích a s výše zmíněnými nároky je řez nutný.

Dospělý strom před ošetřením (vlevo), po správně provedeném zdravotním řezu (uprostřed) a po poškození nesprávně provedeným řezem - dekapitací (vpravo) (Gilman 2012)

Každý řez má svůj význam a provádíme ho vždy s ohledem na cíl, který sledujeme (pěstební cíl).

Řez (okrasných) stromů je již od útlého mládí zaměřen na vytvoření zdravé a stabilní koruny (řezy zakládací). Posléze sledujeme dlouhodobé udržení funkčnosti a bezpečnosti koruny a řešení nedostatků a kolizí (řezy udržovací, stabilizační). Řez může sloužit i ke specifickým cílům, jako jsou například hlavové tvary používané z estetických důvodů, zachování specifického biotopu, produkční funkce a podobně. Pěstební cíl definuje odborník (arborista konzultant, krajinářský architekt, dendrolog).

Technologie a techniky řezů v naší praxi popisuje standard řezu dřevin vydaný Agenturou ochrany přírody a krajiny (viz standards.nature.cz). Zde je možné seznámit se s dělením řezů a základním popisem jednotlivých technologií, parametry zásahů a správnými technikami řezu.

Protože řez dřevin je vzhledem k velikosti stromů a k nutným znalostem poměrně náročný, měli by jej provádět pracovníci – arboristé, kteří jsou prokazatelně vzděláni v dané problematice a jsou kompetentní zásahy provádět jak z hlediska vlastního řezu, znalostí souvislostí a předpokládané reakce na zásah, tak z hlediska bezpečného provedení prací, výstupu do koruny a ochrany majetku při práci. Jednou z možností, jak takové pracovníky poznat, je certifikace European Tree Worker či podobné certifikace ISA (International Society of Arboriculture). Seznam držitelů certifikací ETW je dostupný z odkazu na konci článku.

Řez je velmi mocný nástroj, který máme k dispozici. Často je ale aplikovaný až v pozdějších letech života stromu. Proto je zde třeba zdůraznit výhody zakládacích řezů, tedy řezů prováděných na mladých stromech, které jsou schopny lépe reagovat a kdy je

Každý řez má svůj význam a děláme ho vždy s ohledem na cíl, který sledujeme.

finanční náročnost řezu nesrovnatelně menší, zatímco dosah do stability a perspektivy stromů je velmi velký. Pozdější řešení provozních konfliktů a růstových defektů může vyžadovat velké řezy, které strom poškozuje. Běžně jsou chybou také radikální řezy bez definovaného cíle pouze z plané obavy, že vysoký strom se ve větru hýbe a představuje nebezpečí. Dalším nedostatkem, který je třeba zmínit a kterému lze účinně zabránit, je vysazení stromu do míst, kde buď vzhledem k charakteru stanovištních podmínek neroste, nebo je už primárně v nějakém konfliktu. Řez to pak nezachrání.

Definovaný pěstební cíl a s tím související technologie řezu rovněž určuje optimální termín pro jeho provedení, který může být jak v bezlistém stavu, tak v období plné vegetace.

Špatně provedený řez může mít nenapravitelné následky, ale dobrý a vhodný řez sledující určitý cíl může stromu pomoci přežít o desítky let více a zajistit tak lidem zdravé, funkční a bezpečné prostředí.

Zanedbání včasného výchovného řezu vytvořilo defektní tlakové větvení. Jeho odstranění je bez vážných následků již nemožné

Strom výrazně poškozený nesprávným řezem, tzv. dekapitace

Nesprávně provedený řez

Zjistěte víc

Seznam certifikovaných arboristů ETW

www.szkt.cz/spod/certifikace-etw/certifikovani-arboriste-v-cr

Standardy péče o přírodu a krajinu – Řez stromů

<https://standards.nature.cz>

Video – povýsadbový řez stromu

www.szkt.cz/publikace/naucne-materialy-ke-stazeni-zdarma

Ve zkratce

- Stromy v přirozeném prostředí řez nevyžadují, ale v urbanizovaném prostředí s nároky na bezpečnost, vzhled a provoz je řez nutný.
- Každý řez má svůj význam a děláme ho vždy s ohledem na cíl, který sledujeme tzv. pěstební cíl.
- Řez musí provádět arboristé prokazatelně kvalifikovaní vzděláním nebo certifikací.
- Špatný řez může mít nenapravitelné následky, ale dobrý řez sledující určitý cíl stromům i lidem pomáhá.

I stromy mají své lékaře

Stromy ve městech budí vášně a v péči o zeleň je těžké zavděčit se všem. Někomu vadí nepořádek z listů, jinému zase stín před okny. Zároveň se nám ale nelíbí kácení vzrostlých veličánů a za horkých letních dní rádi využijeme jejich stín. Stromy ve městech prostě potřebujeme! Ale jak můžeme přispět k tomu, aby byly krásné, zdravé a prosperovaly? My jsme se rozhodli založit Groown a hledat nové cesty.

Groown, malá rodinná firma, vznikla z mnoha důvodů. Proto, abychom mohli dělat pro přírodu kolem sebe víc, proto, abychom byli sami sebou a práce nám dávala smysl. To jsou naše důvody k tomu začít se starat o stromy a udělat vše pro to, aby zeleň ve městech a v krajině zůstala stejně krásná i pro další generace.

Ve městech se stromům nedaří

Vzrostlých stromů ve městech ubývá. Podmínky pro ně už nikdy nebudou takové, na jaké byly zvyklé, a na vině nejsou jen klimatické změny. Dosud platilo, že stromy ve městech zvláštní výživu nepotřebují, to se však mění. Udržet vzrostlé stromy v dobré kondici bude v následujících desetiletích klíčové. Majestátní lípy, které máme v ulicích nyní, jsou poslední takto velké stromy v městském prostředí. Strom vysazený dnes bude i přes veškerou vynaloženou péči ve své dospělosti minimálně o 30 procent menší.

Co stromům ve městě chybí?

Stromy rostoucí ve volné krajině pro svůj růst zvláštní péči nepotřebují. To ale neplatí pro stromy ve městech, které se velmi často potýkají s problémy jako:

- zhutnění půdy – nedostatek vzduchu a schopnost zadržovat vodu.
- takzvaný květináčový efekt – snížená stabilita vlivem výsadby do malé výsadbové jámy a omezené možnosti prokořenění do okolní půdy.
- zimní solení – nízký obsah draslíku, vápníku a fosforu a s tím související vysoká salinita půdy omezuje růst a poškozuje kořenový systém. U listnáčů se projevují chlorózy a hnědnutí listů.
- psí moč – zvyšuje kyselost půdy. Vysoký obsah dusíku v moči, způsobuje žloutnutí nebo hnědnutí listů a poškozuje celkový zdravotní stav stromu.
- polutanty – například nedopalky cigaret jsou nejčastěji odhazovaným odpadem, jsou vyrobeny z plastu (acetátu celulózy) a v přírodním prostředí přetrvávají až 15 let.
- napadení patogenem nebo škůdcem – proti nimž se oslabené stromy nedokážou bránit.
- letní vysoké teploty, které se navyšují o teplotu kumulovanou z budov a komunikací.

Řešením může být půdní injektáž, metoda, která je nevhodnější pro městská stanoviště, uliční aleje/stromořadí, městské parky, zhutněný půdní prostor, ale také jako kompenzace po stavebních pracích, kdy je zasažen kořenový systém stromu. Půdní injektáž pomáhá zlepšit kvalitu stromů ve městech i na exponovaných stanovištích.

Půda opět plná přírodních živin

Změny fyzikálních vlastností půdy, jako jsou zhutnění, nedostatečné provzdušnění, omezené vsakování vody, neschopnost prokořenění do okolní půdy, to jsou stresové faktory, které může pomoci řešit půdní injektáž. Půdní injektáž je velmi efektivní, neinvazivní a finančně dostupné řešení pro perspektivnější růst stromů ve městech. Půdní injektáží provzdušníme pod tlakem až devět atmosfér zhutněnou půdu a přímo ke kořenům stromu aplikujeme do vzduchových štěrbin koktejly živin a půdních mikroorganismů, jako jsou symbiotické mykorhizní houby, prospěšné půdní bakterie, biouhel a vermikompost. Ty obnoví přirozený půdní ekosystém, jež stromy pro zdravý růst potřebují.

O Groown

Půdní injektáž se dlouhodobě používá v Německu a Nizozemsku. V naší republice se přispěním Groown rozšiřuje v posledních třech letech, a to především díky úspěšným realizacím v řadě měst a obcí. Během loňského roku jsme půdní injektáží ošetřili bezmála tisíc stromů.

V Groown spolupracujeme s Českou zemědělskou univerzitou, s Mendelovou univerzitou, s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Palackého a v neposlední řadě s Botanickým ústavem AV ČR. Díky tomu můžeme pracovat s nejnovějšími vědeckými poznatky. Právě na jejich základě vyvíjíme efektivní půdní kondicionéry pro výsadbu stromů i směsi živin pro půdní injektáže. Pracujeme přitom pouze s plně organickými a rozložitelnými komponenty.

— Michal Hausenblas, jednatel

Odborná péče o zeleň z ekonomického pohledu očima zahradníka

PÉČE

EKONOMICKÁ PÉČE

ŘEZ KEŘŮ

Ve své více než čtyřicetileté zahradnické praxi si stále více uvědomuji, jak významná je role trvalé odborné péče o zeleň, a to i z finančního hlediska. Do budoucna bych si přál, aby co nejvíce obcí mělo vypracováno plány péče o zeleň a tyto podklady aktivně používalo. Pojdme si ukázat ekonomiku na příkladu běžné údržby keřů řezem.

Při dlouhodobé péči o keře jsou zásadním opatřením udržovací řezy, jejichž cílem je dlouhodobě zajistit vitalitu dřevin a plnění jejich předpokládaných funkcí. Pouze vzdělaný zahradník či správce zeleně může rozhodnout, jaký typ řezu a v jakém období je vhodný pro daný druh. Přesto v našich městech a obcích často vidíme nesprávný způsob řezu keřů, který se bez rozdílu používá u všech druhů. Keře jsou obvykle dvakrát ročně stříhány do tvaru krychle, koule nebo žárovky, přičemž výška řezu závisí na výšce pracovníka, který ho provádí. Výsadby takto udržovaných keřů tvoří skupiny krychlí nebo nepravidelných mnohostěnů. Prostor mezi nimi je pak pravidelně sečen nebo odplevelován. Tento způsob údržby je však nevhodný a ve většině případů by byl správnější zmlazovací řez, což je jednorázová obnova keře odstraněním nadzemní části, která vede k jeho celkové regeneraci. Zmlazovací řez se provádí jednou za 5–10 let a keře jsou pak dostatečně zapojené, aby mezi sebe nepropustily plevel ani nálety.

Porovnání ročních nákladů na nesprávný a správný způsob řezu

(ceny jsou převzaty z mého článku do časopisu Inspirace 1/2022)

Nesprávný řez „do krychle“:

- Náklady na řez 2× ročně
(1 m² z pěti stran, tj. 5 m² á 10 Kč) × 2 = 100 Kč
- Náklady na úklid a odvoz ořezané hmoty
(25 Kč × 2) = 50 Kč
- Náklady na odplevelování nebo sečení mezi „krychlemi“ 3× ročně pro 2 m²
(15 Kč/m² × 2 × 3) = 90 Kč

Celkem náklad: 240 Kč za jeden keř ročně

Správný zmlazovací řez

- Náklady na řez (podle rekapitulace zakázky)
= 154 Kč
- Náklady na odplevelování v prvním roce po zmlazení 3× ročně pro 3 m²
(15 Kč/m² × 3) = 45 Kč

Celkem náklad: 199 Kč za keř na celý cyklus, což po rozpočítání na 7 let činí 28,50 Kč na jeden keř ročně.

Z tohoto srovnání vyplývá, že odborně správně prováděná trvalá následná péče (včetně zmlazovacího řezu keřů) je téměř desetkrát levnější než nesprávné řezy do krychlí, žárovek a dalších patvarů.

Do ekonomické roviny spadá i přínos tzv. ekosystémových služeb, které rostliny poskytují, tedy například regulace teploty a mikroklimatu (chládicí efekt), ukládání uhlíku, záchyt látek znečišťujících ovzduší, estetická a kulturně rekreační funkce, snižování hluku...

Podle portálu ekobenefity.cz například ptačí zob (*Ligustrum vulgare*) v lokalitě Paskov ztrácí vlivem nesprávného řezu vitalitu a jeho přínos jako chládicího prvku se snížil na 263 Kč/rok. Oproti tomu správně ošetřovaný keř, řezaný jednou za 7 let, může dosahovat hodnoty až 880 Kč/rok.

Na závěr uvádím několik důvodů, proč je důležité o keře pečovat, a to z pohledu správců zeleně (majitelů, starostů):

- Keře, o které je správně pečováno, jsou vitální, zdravé a plní svou estetickou i ekologickou funkci.
- Zanedbané keře snižují přehlednost prostoru, což zvyšuje riziko úrazů, tvorby nelegálních skládek a ztěžuje kontrolu ze strany správců, ostrahy a policie.
- Správná péče umožňuje keřům plnit jejich funkci i po desítky let, zatímco nedostatečná údržba může rostliny poškodit již během prvního roku.
- Finanční přínosy – od produkce štěpky pro teplárny až po využití plodů či výrobu biouhlu. Správnou péčí lze nejen šetřit náklady, ale také vydělávat.
- Dobře udržovaná zeleň svědčí o úrovni obce a kompetenci jejich představitelů. Kvalitní péče o veřejný prostor může pozitivně ovlivnit vnímání politiků a vyhrát volby.
- Keře v dobré kondici přispívají ke snižování prašnosti, zadržování vody, ochlazování vzduchu a podpoře biodiverzity. V době klimatických změn se zeleň stává důležitou součástí modrozelené infrastruktury, která pomáhá zlepšit životní prostředí ve městech.
- Správci zeleně mají zákonnou povinnost starat se o svěřený majetek. Zeleň má svou hodnotu a její zanedbání může vést k žalobám při škodách způsobených například padajícími stromy. Důkaz o správně prováděné péči může správcům u soudu pomoci.

V minulosti bylo třeba neustále obhajovat nutnost péče o zeleň, v posledních letech se však situace zlepšila, a to zejména tam, kde jsou zahradníci dlouhodobě zapojeni a majitelé či správci si hodnotu zeleně více uvědomují.

Rostislav Ivánek

Spolumajitel firmy Ivánek-Zeman v.o.s., jež 32 let vede databázi sledování nákladů vlastních realizací. Od roku 2006 se zabývá ekonomikou v rámci Svazu zakládání a údržby zeleně a časopisu Inspirace.

◀ Nesprávný "krychlový řez" poškozuje keře a neumožňuje rostlině plnit všechny funkce, navíc je finančně náročnější

◀ Správně provedený zpětný zmlazovací řez. Vlevo těsně po provedení, vpravo před provedením. Keřům umožní plnit všechny funkce (mimo jiné produkce ekoslužeb, tedy i vydělávat) a řez je přitom finančně méně náročný (šetříme náklady na údržbu zeleně)

Zjistěte víc

**Standardy péče o krajinu a přírodu –
výsadba a řez keřů a lián**
www.aopk.gov.cz/web/cz/platne-standardy

Svaz zakládání a údržby zeleně
www.szuz.cz/cs/

Časopis Inspirace
www.casopisinspirace.cz/rez-keru-a-zivych-plotu/

Ve zkratce

- Správně zvolený a provedený řez zajistí přehlednost a bezpečnost prostoru.
- Dlouhodobá péče zajištěná odborníkem vychází ekonomicky výhodněji.
- Správný řez odpovídající druhu se projeví nejen po estetické stránce, ale svědčí i o kompetenci majitelů.
- Správně provedený řez příznivě ovlivňuje i další benefity keřů – ekosystémové služby a environmentální význam.

VYZKOUŠEJTE ROBOTICKÉ SEKÁNÍ, INOVATIVNÍ ZPŮSOB PÉČE O TRAVNATÉ PLOCHY

Akumulátorové robotické sekačky
Husqvarna Automower® pro efektivní
péči o komerční trávník i pro kvalitní
sečení sportovních hřišť

Husqvarna Automower® 560 EPOS™ a Husqvarna Automower® 580 EPOS™ jsou vysoce výkonné robotické sekačky pro efektivní údržbu komerčních trávníků, ideální pro sportovní hřiště a všechny typy firemních a obecních ploch. Tyto modely, postavené na nové platformě střední velikosti a podpořené 30 lety inovací v oblasti robotického sečení, nabízí vy-

sokou produktivitu, vynikající výsledky sečení a snadnou údržbu. Satelitní technologie Husqvarna EPOS™ umožňuje bezdrátovou instalaci, zkracuje prostoje a umožňuje upravovat pracovní plochy a nastavovat dočasné zóny zákazu vstupu. Díky otočné přední nápravě si robotické sekačky snadno poradí s nerovným povrchem a svahy se sklonem až 50 % (27°).

V případě zájmu kontaktujte nejbližšího autorizovaného prodejce značky Husqvarna.

Více na www.husqvarna.cz

Odborníci pro trávníky
a květnaté louky 🙋

⚙️ TRAVNÍ OSIVA, VČETNĚ SMĚSÍ PRO
EXTREMNĚ SUCHÁ STANoviŠTĚ

🌸 KVĚTNATÉ LOUKY, REGIONÁLNÍ OSIVA,
BIODIVERZITNÍ SMĚSI PRO ZELENÉ STŘECHY

🌱 HNOJIVA PRO TRÁVNÍKY, LOUKY A PASTVINY

💧 POMOCNÉ PŮDNÍ LÁTKY PRO LEPŠÍ HOSPODAŘENÍ
S DEŠŤOVOU VODOU

🛠️ MECHANIZACE PRO TRÁVNÍKÁŘE A SPRÁVCE ZELENĚ

🔍 VÝZKUM A PORADENSTVÍ V OBLASTI TRÁVNÍKŮ
A TRAVINOBYLINNÝCH POROSTŮ

📧 WWW.AGROSTIS.CZ / WWW.AGROSTISOBCHOD.CZ
OBCHOD@AGROSTIS.CZ / +420 517 370 607

Agrostis Trávníky, s.r.o.

Travnaté plochy v intravilánu a sucho

▲ Zatravněné spáry
dlažby v Brně

PÉČE

TRÁVNÍKY

KOSENÍ

Travnaté plochy jsou jedním ze základních prvků zeleně měst a obcí. Kromě své přidané hodnoty však nastolují také četné výzvy v kontextu změny klimatu a péče. Kde je oproti trávniku vhodnější využít travinobylinnou směs a jaké jsou naše možnosti v adaptaci trávníků na sucho?

📍 Martin Straka 📍 Marie Straková

Travnaté plochy představují velmi komplexní a široké spektrum porostů od intenzivních trávníků, tedy ploch s vysokou mírou zátěže a údržby, po extenzivní travinobylinná společenstva a květnaté louky, které vyžadují podstatně nižší péči. Pro základní pochopení problematiky těchto porostů je třeba nejdříve porozumět složení používaných osevních směsí.

Travníky obsahují rozličné travní druhy, tedy jedno- a dvouděložné rostliny, které se vyznačují svými jedinečnými vlastnostmi, jimiž jsou např. odolnost vůči suchu, rychlost klíčení, schopnost regenerace či rezistence vůči patogenům. Mezi nejrozšířenější travní druhy ve směsích v našich podmínkách patří jílek vytrvalý, kostřava červená a lipnice luční. V posledních letech se však ukazuje, že běžně používané trávy mírného pásma u nás při vysokých teplotách, zejména v kombinaci s nevhodnou sečí, často selhávají a upadají do tzv. letní dormance, kdy je trávník suchý, nevytváří listové přírůstky a neplní své pochozí ani estetické funkce. To se týká zejména jíliku vytrvalého, jehož pěstování vyžaduje závlahu a při nedostatečné vlhkosti půdního profilu během letních měsíců velmi trpí, protože směs s jeho vysokým zastoupením nejsou vhodné pro extenzivní pěstování.

Proto v intravilánu stále častěji využíváme **travinobylinné směsi** s podílem dvouděložných druhů, jež zůstávají zelené i při vysokých teplotách a udržují porost během letních měsíců stabilní a funkční, aniž by vyžadovaly závlahu nebo vyšší dávky hnojení. Jednat se může o pochozí bylinné travníky s příměsí jetelovin a odolných bylin, případně travníky štěrkové. Ty jsou zajímavou alternativou pro méně využívaná parkovací stání.

Štěrkové travníky zakládáme na zhuťném podkladu. Výsledkem je zpevněná plocha, která, dle technického provedení, může snést i nárazové zatížení nákladním automobilem, aniž by došlo k trvalé degradaci. Jejich využití v obcích je možné např. na místech, kde probíhají poutě, festivaly nebo trhy. Při předpokladu pravidelné zátěže tento typ trávniku přesto pěstujeme intenzivně, se závlahou a s četným hnojením.

Nevzhledným suchým trávníkům v létě můžeme předejít také uplatňováním směsí s nízkým podílem nepůvodních trav mediteránu, které se na naše území začínají pozvolna šířit. Tyto druhy, např. troskut prstnatý, dobře snáší suchu a mají výrazně nižší nároky na vodu, přičemž v létě zůstávají zelené. Takové řešení je vhodné v teplých regionech a na velmi exponovaných stanovištích.

U **intenzivních trávníků** je nutná pravidelná závlaha, hnojení 2–6× ročně a vyšší frekvence kosení. Obvykle se jedná o sportovní plochy nebo reprezentativní partery. Adekvátní je zde také využívání vhodných pomocných půdních látek pro lepší prokořenění a vyšší sorpci vody v půdě. Uplatnění jejich potenciálu

může zásadně pomoci při adaptaci těchto ploch na změnu klimatu.

Extenzivní travníky, kde je předpoklad omezené péče, zakládáme ze směsí s vyšším podílem suchu odolných kostřav, s nízkým nebo žádným zastoupením problematického jíliku vytrvalého. Takové travníky snesou nižší zátěž a při absenci závlahy jsou vhodné zejména na okrajových plochách bez nároků na estetický dojem. Jejich vývoj je pomalejší.

U ploch, které by měly být především estetické, travníky zcela nahrazujeme druhově pestrými **květnatými loukami**, kde je nižší podíl trav a pestré spektrum kvetoucích dvouděložných druhů. Tyto porosty kosíme dvakrát ročně, v případě chudé půdy přihnojujeme na jaře nízkou dávkou fosforu a draslíku. Tato společenstva jsou nenáročná na živiny a závlaha je na místě pouze pro urychlení počátečního vývoje. Možné je také využití osiv s podílem letniček, které kvetou již v roce založení. Květnaté louky s touto příměsí zakládáme výhradně na jaře.

U porostů s vysokým zastoupením bylin nemůžeme počítat s jejich pochozí funkcí, ale zejména s funkcí estetickou. Kromě toho jsou také medonosné a atraktivní pro široké spektrum hmyzu.

Zásadní je také vhodná údržba, především termín seče. Před několika lety se začal šířit fenomén „nesečení“ trávníků s představou zvýšení biodiverzity a zachování zelené barvy v sídlech. Jak bylo zmíněno výše, běžný trávník je složen z několika málo jednoděložných druhů stejné čeledi. Takto druhově chudý porost, bez bylin, není přívětivý pro motýly ani opylovače. Zajímavý je naopak pro hlodavce a také některé invazivní druhy rostlin, jež se z těchto nesečených ploch mohou snadno šířit do okolí. Travníky je proto nutné kosit. V létě si však nemůžeme dovolit seč na nízko. Termín seče by měl být volen na základě předpovědi počasí. Kosíme tedy při nižších teplotách, kdy nehrozí vysoké oteplení hned druhý den, přičemž zohledňujeme také srážky.

Stejně, jako je nutné kosit travníky, je nezbytná také seč květnatých luk a jiných travinobylinných porostů. Ty pěstujeme v extenzivním režimu, seč tedy probíhá na jaře, v době kvetení obsažených trav, poté na podzim. Hmotu na ploše nenecháváme. Došlo by k vyležení a degradaci. Při nedodržení správného termínu jarní seče dochází k vysemenění trav. Ty pak v dalších letech potlačí méně konkurenčně silné bylinné druhy, což opět degraduje druhové složení společenstva.

V sídlech je proto optimální cestou v adaptaci na změnu klimatu zařazení dvouděložných rostlin do travnatých ploch, případně připuštění nepůvodních travních druhů. V opačném případě je nutná intenzivní péče (závlaha, pravidelné hnojení, biostimulanty), případně smíření se s letní dormancí našich domácích trav.

Martin Straka

Absolvent Střední zahradnické školy Rajhrad, jednatel společnosti STRAKTOR a Agrostis Travníky SK, člen správní rady SZKT. Věnuje se inovativním trendům v trávnickářství a jejich uvádění na slovenský a český trh.

◀ Travnobylinná směs s letničkami v Nitře.
Foto Michala Polákové

▼ Bylinný trávník. Obsažené odolné dvouděložné druhy přispívají celkové ekologické stabilitě společenstva

◀▼ Výskyt troskutu prstnatého (*Cynodon dactylon*) v trávníku. Tento druh z mediteránu se v posledním desetiletí úspěšně šíří z Balkánu na jih Slovenska a Moravy

Zjistěte víc

ČSN 83 9031 (839031)

Technologie vegetačních úprav v krajině –
Trávníky a jejich zakládání
www.agenturacas.gov.cz

Trávníky a květnaté louky v památkách zahradního umění

www.npu.cz/publikace/met60-nczk-travniky.pdf

Krajinné trávníky

www.nature.cz/web/cz/standarty-pece-o-prirodu-a-krajinu?seek=1552472958

Trávníky v zahradní a krajinářské tvorbě Naučný plakát ke stažení zdarma

www.szkt.cz/vyrobek/travniky-v-zahradni-a-krajinarske-tvorbe-plakat

Ve zkratce

- Termín kosení v létě přizpůsobujeme nejen aktuálnímu počasí, ale také teplotám a srážkám v následujících dnech až týdnech.
- Travnobylinné směsi jsou odolnější vůči suchu ve srovnání s čistě travním porostem.
- Na extrémně suchých stanovištích lze v sídlech využít travní druhy mediteránu.
- Zásadní vliv na zvládnutí sucha mají pomocné půdní látky a mikrobiotické preparáty.

Foto Nadace Partnerství

Část 4:

Veřejnost

SOUTĚŽE

SZKT

KOMUNIKACE

PARTICIPACE

DĚTI

PROPAGACE

NADACE

DATABÁZE

Zelená stuha jako odrazový můstek k dalšímu rozvoji

VEŘEJNOST

SOUTĚŽE

SZKT

Krajské i národní soutěže Vesnice roku mohou zúčastněným obcím přinést prestižní ocenění i příjemnou finanční odměnu. Z těchto klání si ale mohou odnést mnohem více. Díky účasti v soutěži se dozví, jak jejich sídlo vnímá nezaujatým pohledem krajinářský architekt. Ten jim poskytne zpětnou vazbu, zda svou práci dělají nejenom s nadšením, ale také správně. Z náhodného setkání často vznikne smysluplná, dlouhodobá koncepční spolupráce s odborníkem, ze kterého profituje obec a její obyvatelé zlepšením péče o zeleň, krajinu a životní prostředí.

T Ondřej Feit **F** archiv SZKT

Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu (SZKT) vstoupila do soutěže Vesnice roku jako spoluvyhlašovatel krátce po jejím zahájení. Od roku 1996, se vznikem ocenění Zelená stuha, vysílá do krajských komisí své hodnotitele. Ti zastupují zároveň i Ministerstvo životního prostředí. Od roku 2001 organizuje SZKT navazující národní kolo soutěže Zelená stuha ČR a od roku 2002 organizuje na území ČR i volně navazující evropskou soutěž Entente Florale Europe.

Soutěž **Vesnice roku** v programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Jejím cílem je mimo jiné upozornit širokou veřejnost na význam venkova, ale také snaha vyzdvihnout aktivity obcí, jejich představitelů a občanů, kteří se snaží nejen zvelebovat svůj domov, ale rozvíjejí i místní tradice a zapojují se do společenského života v obci. Organizace soutěže probíhá ve dvou kolech – krajském a celostátním. Všechny přihlášené obce jsou nejprve hodnoceny v krajském kole. Do celostátního pak postupuje za každý kraj vždy maximálně jedna obec, které bylo uděleno nejvyšší ocenění – Zlatá stuha v krajském kole. Celostátní hodnocení probíhá samostatně i pro krajské vítěze dalších ocenění – Zelené a Oranžové stuhy.

Zelená stuha je ocenění, udělované v soutěži Vesnice roku za mimořádný příklad v péči o životní prostředí, zeleň veřejných prostranství i tvorbu a péči o přírodní prvky v krajině. Oceněná obec by měla koncepčně rozvíjet péči o krajinu v sídle i mimo ni, pečovat o dřeviny a další zeleň se zajištěním odbornosti, rozvíjet veřejná prostranství a současně prokazovat cit pro uchování místního venkovského charakteru sídla. Nezanedbatelnou roli hraje také výchova veřejnosti a kultivace jejího vztahu k životnímu prostředí obce, její zapojování do jeho tvorby a ochrany a výchova nejmladších generací. S oceněním je spojena odměna formou dotace od Ministerstva životního prostředí.

Zelená stuha ČR navazuje na krajská kola soutěže Vesnice roku. V celostátním kole soutěží laureáti Zelené stuhy z jednotlivých krajů. Slavnostní vyhlášení vítěze probíhá v Senátu PČR. S oceněním je spojena odměna formou dotace od Ministerstva životního prostředí. Vítěz je nominován do soutěže Entente Florale Europe.

Entente Florale Europe (Evropská kvetoucí sídla) vznikla v roce 1975 za účasti tří zakládajících zemí (Francie, Velká Británie, Belgie), postupně se do ní zapojilo až 15 evropských zemí. Z původního zaměře-

Ing. Ondřej Feit

Absolvent Zahradnické fakulty MENDELU, oboru Zahradnictví. Jako ředitel v SZKT působí od roku 2018.

ní na použití květin v obcích se soutěž vyvinula v nejkomplexnější evropské klání pro municipality v široké oblasti životního prostředí a s tím související kvality života, s vysokým důrazem na trvalou udržitelnost rozvoje evropských sídel. V soutěži je hodnocena péče o krajinu v sídlech i mimo ni, péče o zeleň, hospodaření s dešťovou vodou a odpady, ochrana vodních toků, podpora biodiverzity, zapojení občanů, podpora šetrného turistického ruchu. Garantem a podporovatelem soutěže v ČR je Ministerstvo životního prostředí.

Hodnotitelé zastupující SZKT a MŽP působí v krajských komisích jako neformální odborní poradci při udělování ocenění Zelená stuha. Většina z nich je totiž krajinářskými architekty a ostatním členům hodnotící komise zprostředkovávají svůj profesionální pohled na hodnocenou obec. S názory našich odborníků jsou během soutěže seznamováni v rámci zpětné vazby i zástupci soutěžících sídel. Pro mnoho starostů a starostek tento kontakt bývá často vůbec prvním setkáním s profesí krajinářského architekta. Zjišťují, co je náplní jeho práce a proč je pro obce výhodné s krajinářským architektem spolupracovat. Krajinářský architekt přistupuje k řešení problematiky péče o krajinu a zeleň v sídlech komplexně s vnímáním dalších souvislostí. Je schopen respektovat kontext a historii místa i přírodní a technické podmínky obce. S ohledem na zkušenosti v oblasti krajinářské architektury malých sídel jim pomůže najít adekvátní řešení v reálných podmínkách jejich městyse, vesnice či vesničky.

Tento skrytý benefit soutěže Vesnice roku označují mnozí starostové a starostky za to nejcennější, co jim účast v soutěži přinesla. Z ojedinělého setkání s odborníkem často vzniká dlouhodobá spolupráce, která obcím pomáhá v jejich dalším koncepčním rozvoji.

Jedním z příkladů takové obce jsou středočeské Chorušice (okres Mělník) a jejich starosta Martin Bauer. Obec získala Zelenou stuhu v krajském kole Středočeského kraje již v roce 2004. Po setkání s našimi hodnotiteli v krajské i celostátní komisi se zastupitelstvo obce rozhodlo pro cestu dlouhodobé spolupráce s krajinářskými architekty. Kromě zřetelných změn ve vzhledu to obci přineslo v roce 2023 i vítězství v národním kole Zelené stuhý ČR a nominaci do evropské soutěže Entente Florale Europe. V této soutěži získaly Chorušice v roce 2024 nejvyšší možnou cenu – zlatou medaili.

Velkou inspirací všem může být také obec Kostelní Lhota a její starosta Tomáš Drobný. Spolupráce starosty s profesionály napříč různými obory pomáhá obci v rozvoji a kromě řady jiných ocenění přinesla Kostelní Lhotě v roce 2024 i vítězství v mezinárodní soutěži Evropská cena obnovy vesnice 2024. Stalo se tak vůbec poprvé v historii soutěže, kdy na tuto nejvyšší metu dosáhla česká obec!

Účast v soutěži Vesnice roku přináší starostům a starostkám poznání, jak posunout rozvoj sídel na další, profesionální úroveň. Kromě možného ocenění v soutěži se tak může stát katalyzátorem dalších pozitivních změn v obci.

Těšíme se na vaši účast v soutěži Vesnice roku a jsme připraveni vám v soutěži i dalším rozvoji obce pomáhat. Neváhejte se na nás obrátit, doporučíme vám odborníka působícího ve vašem kraji.

▲ Slavnostní vyhlášení Zelené stuhý ČR probíhá ve Valdštejnském paláci Senátu PČR. Na snímku Pavel Bambásek (druhý zleva), starosta vítězné obce Babylon (2024)

Zjistěte víc

Soutěže pořádané SZKT
www.szkt.cz/souteze

Ve zkratce

- Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je vyhlašována každým rokem a probíhá ve dvou kolech – krajském a celostátním.
- Obec může získat prestižní ocenění Zlaté, Oranžové a Zelené stuhý a postoupit do evropské soutěže Entente Florale Europe, kterou v roce 2024 vyhrála česká obec Kostelní Lhota.
- Mimo prestiž a finanční odměnu se obce často setkají s profesí krajinářského architekta s benefitem další spolupráce.
- Zúčastněte se soutěže Vesnice roku i vy! Jsme připraveni vám v soutěži i v dalším rozvoji obce pomáhat.

Participace s veřejností v oblasti veřejné zeleně

VEŘEJNOST

KOMUNIKACE

PARTICIPACE

Oblast úpravy zeleně ve městech a obcích je pro většinu občanů velmi citlivé téma. Typickými příklady jsou kácení stromů, parkové úpravy, zeleň ve veřejném prostoru, květinové louky apod. Zástupci obcí se často dostávají do zbytečných konfliktů s veřejností. Existují nástroje, jak tomu předejít?

T F Dana Diváková

Ing. Dana Diváková

Absolventka ekonomické fakulty VŠB TUO, ředitelka Institutu komunitního rozvoje, z.s., který je akreditovanou vzdělávací institucí. Zabývá se rovněž facilitací skupinových procesů a zpracováním strategických plánů měst a obcí.

„Kácíte stromy. Ten strom byl ještě v pořádku.“ „Proč jste opravili náměstí a nechali tam jenom beton? Kde je nějaká zeleň?“ „Zase jste neposekali trávu, víte, jaké to je pro alergiky?“ Toto je velmi častá kritika ze strany občanů na vedení obce nebo jednotlivé odbory. Co je příčinou? Často jen nedostatečná komunikace a ještě častěji nedostatečná edukace veřejnosti. Anebo také jen prostá potřeba kritizovat cokoli.

Komunikace s veřejností, zapojování veřejnosti aneb participace je náročná. Samotný proces realizace se prodlužuje, měli bychom mít odborníky na vedení participativních procesů, facilitátory. Na druhou stranu pokud nekomunikujeme, neinformujeme, dostáváme onu negativní zpětnou vazbu, se kterou se pak musíme potýkat. Stejně jako ve všech oblastech života je důležitá prevence, tedy pokusit se alespoň zčásti předejít následným negativním reakcím.

Důležité je začít komunikovat včas. Pokud je zřejmé, že se budou muset v určitém místě pokácet stromy, využijte všechny nástroje pro informování veřejnosti dříve, než začnete. Ve větších městech se soustředte na občany z konkrétní lokality, které se kácení nejvíce dotýká. **Letáky** jsou sice jednoduchou formou, ale čtou je primárně lidé starší. Mnohem lepší je umístit do daného prostoru **banner** se zdůvodněním, proč k zásahu dochází, případně s obrázkem a termínem kácení a samozřejmě i s informací, že dojde k náhradě, i když na jiném místě. V obcích můžete využít **zpravodaje, obecní rozhlas**, případně využít **setkání spolků**.

U úprav veřejných prostranství (náměstí, parky apod.) je situace ještě složitější. Do hry totiž vstupují rozdílné zájmy. Někdo chce lavičku pod stromem, někdo lavičky nechce, protože tam budou sedět nepřizpůsobiví občané, někdo jiný chce vodní prvky, jiný je zase zásadně proti. U této aktivity proto doporučuji tzv. **plánování pod širým nebem**. Setkání prezentujeme všemi dostupnými nástroji a přímo na místě vysvětlujeme limity daného prostoru, tedy vedení inženýrských sítí, případně památkově chráněné objekty či dláždění apod. Následně sbíráme podněty od

občanů, jak by podle nich měl daný prostor vypadat. Náměty zpracujeme, opět prezentujeme a vysvětlujeme, co možné je, a co možné není. Realistické náměty zpracujeme a návrh zpracovaný architektem představíme. A opět na místě vystavíme **banner s návrhem** a předpokládaným datem realizace.

Nesmíme zapomínat na to, že každá věková kategorie občanů využívá jiné nástroje pro komunikaci. Senioři preferují zpravodaje, letáky, obecní rozhlas, letáky v obchodech, u lékářů, předání informací na setkání klubů seniorů, případně (v menší míře) i elektronickou úřední desku a internet. Střední věková kategorie stále ještě **Facebook, Instagram**, rovněž obchody, zdravotní střediska. A mladí lidé primárně všechny sociální sítě.

V současné době existuje mnoho příkladů dobré praxe. Lídry v zapojování veřejnosti jsou obce, města, mikroregiony, MAS a kraje sdružené v Národní síti Zdravých měst. Příklady jsou volně přístupné a vřele doporučuji pro inspiraci. Na stránkách NSZM najdete rovněž seznam členů, možná, že máte ve svém okolí někoho, kdo má s participací dobré zkušenosti a může vám pomoci radou. Anebo jste to vy sami.

▲ Veřejné fórum Hlučín

◀ Plánování pod širým nebem

Zjistěte víc

Národní síť Zdravých měst
www.zdravamesta.cz

Ve zkratce

- Zapojování veřejnosti do chystaného záměru je preventivním nástrojem pozdější kritiky.
- Při participaci s veřejností je možné použít různé techniky, nejdůležitější je však začít komunikovat včas.
- Nástroje komunikace je nutné volit podle věkové kategorie občanů.

Zapojování dětí a mládeže do architektonických projektů obce

VEŘEJNOST

KOMUNIKACE

DĚTI

Participace škol na projektech měst a obcí je způsobem, jak mladé lidi připravit na aktivní občanství. Projekty zaměřené na zlepšení okolí školy, parku nebo hřiště mohou poskytnout dětem a mládeži praktické zkušenosti s rozhodováním a plánováním veřejného prostoru. Participantů pak s větší odpovědností a mnohem raději tráví čas na místech, které sami pomáhali navrhovat.

Ing. Dana Céová

Absolventka oboru zahradnictví a krajinářství na České zemědělské univerzitě v Praze. Během profesní kariéry se věnovala popularizaci životního prostředí, zahradnictví a krajinářství. Posledních 20 let působila v oddělení správy zeleně na úřadě pražské městské části. Od ledna 2024 pracuje v SZKT jako projektová manažerka pro státní správu a samosprávu.

Zapojování veřejnosti do plánování znamená pro radnice práci navíc, takže se tomu často brání například proto, že na realizaci projektu je málo času nebo proto, že neví, jak s dětmi a mládeží komunikovat. Děti a mladí lidé jako třetina obyvatelstva citlivě vnímají místa, kde se pohybují. Chtějí je aktivně využívat a dotvářet je. Dospělí často nejsou připraveni nebo ochotni vést s nimi dialog. Jako zástupci měst a obcí nepodceňujeme jejich schopnosti a vezmeme podnětné návrhy vážně. Zejména pro mládež od druhého stupně základní školy není snadné vymyslet prostor bez použití jejich nápadů. Dobře míněná a velmi drahá investice obce může být mladými nevyužita. Ti si pak vytvářejí svůj alternativní prostor často k nelibosti dospělých.

Obce a města v ČR jsou zadavateli veřejných zakázek a připravují plány rozvoje, které by měly odrážet potřeby všech vrstev obyvatel. Nejčastějšími participacími projekty pro děti a mládež jsou revitalizace náměstí, parků, ulic, hřišť, školních areálů, vnitrobloků, tedy míst, kde se sami pohybují a berou je za své.

Mladí potřebují dostat zpětnou vazbu, jak a kdy budou jejich podněty využity, případně proč nebyly uplatněny, aby nebyli zklamáni. To by snížilo důvěru vůči zadavateli a ochotu participovat i do budoucna. Měli by se zapojit již v předprojektové přípravě. Tím je možné zajistit, aby se jejich náměty a potřeby promítly do cílů projektu a požadavků na zpracovatele. Jejich zapojení by nemělo posloužit jen jako marketingový nástroj zadavatele!

Na počátku procesu je nevhodnější, aby zástupci radnice kontaktovali vzdělávací instituce, požádali o spolupráci a projednali zapojení do vzdělávacích plánů, případně nastílnili předpokládaný harmonogram realizace. Učitelé pak vyberou skupiny dětí, které se plánování zúčastní. Mohou to být například žáci ze školní družiny, ze školního parlamentu nebo celé třídy.

Mladým je třeba vysvětlit, jak se rozvíjí jejich obec, jak funguje veřejný prostor a jaká bude jejich kompetence při procesu navrhování. Projektant, pracovník z radnice nebo pedagog účastníkům představí projektový záměr. Mělo by panovat příjemné a tvůrčí prostředí přizpůsobené věku dětí. Předškolákům lze nabídnout malé projekty na místech, která dobře znají, například dětská hřiště. Používáme co nejvíce obrázků a fotografií, vedeme děti na dané místo. Aktivita je hravá a krátká. Starší děti zapojujeme do náročnějšího projektu, například „Bezpečná cesta do školy“, kdy na mapě vyznačí místa, kde se necítí bezpečně nebo kde se jim nelíbí. Důležitý je dostatek času na diskusi. O svých názorech mohou diskutovat jak s lektorem, tak mezi sebou. V participačním procesu mohou vznikat výkresy s popisem, pocitové mapy, fotografie z dokreslenými prvky, modely nebo tematické postery či počítačové prezentace. Výstupem plánovacího setkání by měla být závěrečná

prezentace autorů pro všechny zainteresované osoby. Je vhodné, aby zde byly zapracované připomínky odborníků, zástupců investora. Projekt má pak větší šanci na realizaci.

U nejmenších je vhodná výstava výkresů s doplňujícím popisem. U starších školáků a mládeže volíme nákras, model nebo mapu, nejčastěji však prezentaci týmu autorů s obrazovou dokumentací v Power-Pointu nebo prezentaci v terénu na daném místě. Výsledkem je vždy jasná formulace požadavků, které by měly být do projektu zapracovány.

Zapojení dětí a mládeže do architektonických projektů posílí pocit sounáležitosti s komunitou. Překonáním překážek a vytvořením podmínek k jejich účasti v rozhodovacích procesech lze dosáhnout pozitivních výsledků v městském, obecním a komunitním plánování.

Zjistěte víc

Zapojování dětí a mládeže do rozhodovacích procesů měst a obcí

www.architektiveskole.cz/detail_metodiky/118

Klíčové body

- Spolupráce se školami a jinými mládežnickými organizacemi
- Účast dětí a mládeže již v předprojektové fázi
- Vhodný přístup k různým věkovým skupinám
- Prezentace výstupů
- Důležitost poskytnutí zpětné vazby
- Zapojení dětí a mládeže vede k úspěšnému komunitnímu plánování

Adaptterra: Inspirace pro zelenější a odolnější krajinu i města

VEŘEJNOST

NADACE

DATABÁZE

Změna klimatu mění naše životy. V Nadaci Partnerství proto již šestým rokem existuje program Adaptterra, který vás na budoucnost klimatických otřesů připraví. Kromě jiného hledá a oceňuje projekty, které ochlazují naše města a pomáhají zadržovat vodu v krajině. Všechny tyto inspirativní projekty najdete v databázi dobré praxe. Je jich tam už bezmála dvě stě a stále přibývají další.

T Zora Kopecká **F** Nadace Partnerství, Vojta Herout

Zora Kopecká

Copywriterka a specialista sociálních sítí. Nadace Partnerství pomáhá.

Inspirujte se v databázi #jakklima

Databáze dobré adaptační praxe je neocenitelným zdrojem informací pro všechny, kdo hledají efektivní způsoby, jak přizpůsobit veřejný prostor, krajinu nebo budovy změně klimatu. Projekty v databázi pocházejí ze soutěže Adapterra Awards, která každoročně oceňuje projekty s tematikou klimatické výzvy budoucnosti.

Příkladů dobré praxe jsou v databázi desítky od různých typů. Ať už se chystáte rekonstruovat městské ulice, park, rodinný dům nebo realizovat opatření v krajině, můžete si být jisti, že v databázi Adapterra Awards najdete inspiraci, jak na to.

Ulice, kde je místo pro všechny

Jedním z příkladů je rekonstrukce ulic v Roudnici nad Labem. Je důkazem toho, že lze do městských ulic vměstnat auta, cyklisty, chodce, nová parkovací místa, stromy, trvalkové záhony i prvky zadržující dešťovou vodu. Díky spolupráci dopravních inženýrů a krajinářských architektů se podařilo přesvědčit město, že i přes vyšší počáteční náklady se vyplatí do těchto opatření investovat.

Stromy v krajině slouží přírodě i lidem

Stromořadí v krajině zadržují vodu, snižují teplotu půdy, pomáhají proti vodní i větrné erozi a plní krajinotvornou funkci. Protože přerušují rozlehlé lány polí, zvyšují také biodiverzitu místa. Tím vším byly aleje prospěšné krajině našich předků. A po období nekočetných lánů polí je nyní lidé opět začínají do krajiny vracet. Například kolem hory Blaník obnovili nadšenec, dobrovolníci a obce více než 200 kilometrů alejí. Bylo kvůli tomu potřeba vysadit 30 tisíc stromů: 189 alejí je ovocných, dalších 124 tvoří ostatní listnaté stromy. A výsadba stále pokračuje. Menších i větších výsadeb najdete v databázi hned několik.

Škola jako komunitní centrum obce

Mateřská a základní škola v Ostopovicích je v mnoha ohledech centrem obce. Vzdělává se zde 73 dětí v mateřské škole a 105 žáků na prvním stupni základní školy. Škola však žije i po skončení výuky. Slouží jako veřejné hřiště, přírodní zahrada, místo pro setkávání dalších organizací i pro vzdělávání dospělých. Mikroklima v okolí příznivě ovlivňuje zelená střecha školy. Tři sta metrů zeleně na budově slouží nejen jako tepelný izolant, ale také jako učebna a místo pro trávení času. Stavba je nízkoenergetická, vytápěná tepelným čerpadlem s podzemními vrty o hloubce 100 metrů. V areálu se využívá dešťová voda pro splachování toalet i zalévání zahrady, což ročně uspoří až 100 kubických metrů vody.

Adapterra inspiruje a radí

Kromě soutěže a databáze nabízí Adapterra také vzdělávání a poradenství pro zástupce obecních

a městských samospráv. Zaujal vás některý z příkladů a rádi byste něco podobného realizovali i ve vašem městě? Adapterra vám ukáže, jak na to. Vyberte si některé ze školení zaměřených na adaptační opatření a udržitelné plánování pro města a obce. Pomůže vám porozumět dopadům změny klimatu a naučit se, jak efektivně začlenit adaptace do svých strategií a investic.

Zjistěte víc

Inspirujte se v databázi #jakklima
www.adapterraawards.cz/Databaze

Vzdělávejte se s Adapterra
www.nadacepartnerstvi.cz/Co-delame/Vzdelavame/Skoleni-a-kurzy

Přihlaste projekt do soutěže Adapterra Awards
www.adapterraawards.cz/Soutez

Soutěž Zelená obec roku hledá inspirující projekty mezi městy a vesnicemi

Voňavé aleje, inovativní třídění odpadů i chytré využití dešťové vody. Nejen tím se zlepšuje život obyvatel obcí a měst, kteří vidí v ochraně životního prostředí, v udržitelnosti a podpoře komunitního života budoucnost. Takové iniciativy jsou investicí do zdravějšího prostředí, kde se dobře žije i podniká, a právě proto vznikla soutěž Zelená obec roku. Její třetí ročník je právě otevřen. Zástupci obcí mohou své projekty přihlásit do 23. března 2025.

Třetí ročník soutěže je tady

Budoucnost patří zeleným obcím, které jsou inovativní, mají odpovědný přístup ke svému rozvoji, zapojují místní komunity, využívají obnovitelné zdroje energie, efektivně recyklují odpad nebo šetrně hospodaří s vodou. A právě na ty se zaměřuje prestižní soutěžní projekt Zelená obec roku, jehož cílem je motivovat samosprávy k zavádění chytrých řešení ve zlepšování kvality života obyvatel.

Soutěž Zelená obec roku je otevřena všem obcím a městům, které se dlouhodobě angažují v environmentální oblasti, udržitelném fungování, přinášejí inovace, aktivně zapojují občany a podporují biodiverzitu, a to bez ohledu na velikost – od vesnic přes městyse až po statutární města.

Oborná porota bude vybírat vítěze těchto kategorií: Zelená obec roku do 1 000 obyvatel, Zelená obec roku nad 1 000 obyvatel a Statutární město. Součástí soutěže je také speciální kategorie Sociální počin roku, kterou vyhraje ta obec, jež nejvíce podporuje komunitní soudržnost, a to bez rozlišení velikosti obce.

Třetí ročník soutěže Zelená obec roku je nyní otevřen pro podání přihlášek. Máte-li tedy v obci projekt, který zlepšuje místní život, neváhejte jej prostřednictvím obecních zastupitelů přihlásit. Přihlášky je možné podávat do 23. března 2025 na stránkách www.zelenaobecroku.cz. Soutěž pořádá ČSOB pod záštitou Ministerstva životního prostředí ČR.

Sdílení pozitivních příkladů a vzájemná inspirace jsou klíčové. „Hledáme obce, které inspirují svou snahou o udržitelný rozvoj. Vítězové si rozdělí finanční odměnu v celkové výši 1,3 milionu korun a získají odborné poradenství od expertů ze společnosti ČSOB Advisory a platformy Green0meter, která poskytuje výpočet uhlíkové stopy a hodnocení ESG společnosti,“ říká Ján Lučan, člen představenstva ČSOB.

Proč se zapojit?

Vítězství v soutěži přináší nejen prestižní titul, ale i možnost získat finanční podporu na další ekologické projekty. Navíc se tím vybrané obce a města dostanou do centra dění v oblasti udržitelného rozvoje a budou inspirací pro ostatní, stejně jako vítězné projekty z minulých ročníků.

Obec Černovice na Pelhřimovsku loni zaujala porotu svou dlouhodobou vizí, jejíž součástí je i propracovaná energetická koncepce. Kamýk nad Vltavou zabodoval díky využívání obnovitelných zdrojů energie a pomocí občanům ohroženým sociálním vyloučením. Speciální kategorii vyhrála Karviná s projektem „Rádibudky“, který aktivně zapojil obyvatele do ochrany ptactva. I první ročník soutěže představil výjimečné projekty. V roce 2023 se Zelenými obcemi roku staly Hostětín s kořenovou čistíčkou odpadních vod a Slavičín, který si porotu získal vsakovací dlažbou či obnovou polních cest v krajině. Cena pro Sociální počin roku 2023 putovala do obce Záměl, kde funguje komunitní centrum.

„V ČSOB dlouhodobě podporujeme rozvoj míst, jejichž obyvatelé vnímají ekologická témata a dopady na klima jako celospolečensky důležité. Obce a život v nich tak hrají zásadní roli ve změnách vedoucích k udržitelnější společnosti. Soutěž Zelená obec roku ukazuje, že změny jsou možné a realizovatelné,“ dodává Ján Lučan, člen představenstva ČSOB.

Slavnostní vyhlášení vítězů soutěže bude již tradičně součástí odborné konference Udržitelná budoucnost obcí, která proběhne 5. června 2025 v prostorách Kampusu ČSOB v Praze, jedné z neekologičtějších staveb v Evropě s certifikací LEED Platinum. Konference nabídne přednášky na aktuální témata (letos odpadové hospodářství), diskuse a příklady dobré praxe. Na konferenci se setkávají starostové, přední odborníci a podnikatelé, aby sdíleli zkušenosti a diskutovali o budoucnosti udržitelného rozvoje obcí. Zúčastněte se jí také, účast na konferenci je bezplatná, součástí je komentovaná prohlídka budovy registrace je možná již nyní přes stránky www.zelenaobecroku.cz.

Každý dobrý nápad si zaslouží pozornost, říká Blanka Beranová z ČSOB

Obce napříč Českou republikou dokazují, že udržitelnost není jen slovo, ale reálná cesta, jak zlepšit život kolem nás. Tuto snahu podporuje skupina ČSOB prostřednictvím soutěže Zelená obec roku. Do jejího třetího ročníku lze posílat přihlášky do 23. března 2025. Vítězové si rozdělí 1,3 milionu Kč. „Soutěž je ale hlavně o sdílení inspirativních příběhů,“ říká patronka soutěže Blanka Beranová, která má v ČSOB udržitelnost na starost.

Jaká je hlavní myšlenka soutěže Zelená obec roku, jejíž třetí ročník právě běží?

Hledáme obce, které aktivně usilují o udržitelný rozvoj, respektují přírodu a přinášejí zlepšení života svých obyvatel. Soutěž je i o sdílení inspirativních příběhů a motivaci dalších obcí, aby se vydaly podobnou cestou. Není to o jednom velkém projektu, ale o dlouhodobé vizi a jednotlivých nápadech, které tvoří celkový obraz. Tuto iniciativu pořádáme ve spolupráci s Hospodářskými novinami, pod záštitou Ministerstva životního prostředí ČR, Svazu měst a obcí ČR a Českou radou pro šetrné budovy.

Do jakých kategorií se mohou zástupci obcí hlásit?

Soutěž je rozdělena do kategorií podle velikosti obcí, aby měl každý férovou šanci ukázat své úspěchy. Přihlásit se mohou menší obce do 1000 obyvatel, obce s více než 1000 obyvateli i statutární města. Speciální kategorie se týká sociálních počinů, které podporují komunitní soudržnost. Stačí vyplnit přihlášku na internetové stránce www.zelenaobecroku.cz.

Proč je důležité, aby se obce aktivně zapojovaly do udržitelných projektů?

Obce mají přímý vliv na každodenní život obyvatel. Mohou efektivně komunikovat a realizovat změny a projekty na lokální úrovni a tím vytvářet příjemné a udržitelné prostředí pro život svých obyvatel. Mají velký vliv na to, jak zlepšit energetiku, například tím, že budou využívat solární, větrné či další obnovitelné zdroje energie. Dále mohou zásadně ovlivnit hospodaření s vodou, zrekonstruovat obecní budovy do více energeticky úsporných, realizovat aktivity na ochranu biodiverzity, zajistit výsadbu městských lesů či investovat do místní hromadné dopravy. Neméně důležité je připravit obec na mimořádné události, jako jsou například záplavy, vlny veder a extrémní počasí, prostřednictvím zdokonalené infrastruktury a strategií reakce na mimořádné události.

Udržitelnost je důležitá i pro regionální podniky, říká Pavel Prokop

Udržitelnost businessu, inovace a ochrana životního prostředí jsou témata, která podporují i malé a střední firmy. Inovativní ekologické projekty přinášejí podnikatelům dlouhodobé snížení nákladů i nové zákazníky. Skupina ČSOB proto firmám pomáhá orientovat se v oblasti udržitelnosti i financovat tyto iniciativy. „Soutěž Zelená obec roku je příležitostí, jak na takové projekty upozornit,“ říká Pavel Prokop, který v ČSOB zodpovídá za oblast malých a středních firem.

Proč je udržitelnost klíčová pro regiony i firmy?

Kromě přímého dopadu na životní prostředí mohou z inovativních projektů a environmentálních aktivit firmy profitovat hned několika způsoby. Vedle snížení nákladů na energie přitahují ekologicky odpovědné obce nejen nové obyvatele, a tedy i potenciální novou kupní a pracovní sílu, ale také turisty, což zvyšuje lokální poptávku po službách a produktech. A v neposlední řadě i firmy v regionu. Dané firmy, které respektují své okolí a myslí na budoucnost, získávají respekt společnosti i zákaznicky, což přispívá k jejich růstu.

Jaké konkrétní kroky mohou podnikatelé a firmy udělat, aby se zapojili do udržitelných aktivit své obce?

Jedním z prvních kroků je spolupráce s místní samosprávou. Firmy se mohou zapojit do projektů sdílené energetiky, využívat lokální dodavatele, zefektivnit třídění odpadu nebo podporovat ekologickou dopravu pro své zaměstnance. Dosavadní zkušenosti potvrzují, že společná investice veřejného a soukromého sektoru do udržitelných technologií přináší dlouhodobě smysluplnou a vyváženou ekonomickou i environmentální návratnost.

Podpora regionů je tedy důležitá i pro banku?

Samozřejmě. Úspěšné a prosperující regiony jsou součástí našich priorit. ČSOB se dlouhodobě profiluje jako lídr v oblasti firemního bankovníctví. Malým a středním podnikům i municipalitám nabízí širokou paletu služeb. Pomáháme s financováním, ale i s orientací v oblasti ESG, zajišťujeme odborné poradenství a podporujeme rozvoj inovativních řešení.

Jak se v této oblasti mění nálada mezi podnikateli a firmami?

Náladu mezi podnikateli sledujeme již jedenáctým rokem prostřednictvím našeho Indexu očekávání firem a pozitivní zprávou je, že v poslední době se drobně zlepšuje, zejména pokud jde o investice do nových technologií a inovací. V této oblasti vidíme velký potenciál právě u malých a středních podniků, které tvoří páteř české ekonomiky a snažíme se je podpořit. Mohou totiž hezky přispět k pozitivní transformaci společnosti, té celonárodní i místní.

Jak a proč je důležité o své práci na zeleni informovat občany

VEŘEJNOST

KOMUNIKACE

PROPAGACE

Zeleni, její údržbě a rozvoji se dnes již běžně věnuje mnoho měst a obcí. Mnohdy tak činí s malým rozpočtem a několika málo pracovníky. Přesto se jim často daří tvořit rozkvetlé a pro život obyvatel příjemné prostředí s důrazem na hospodaření s dešťovou vodou nebo zvýšenou biodiverzitou. Málodky však o této práci ví jejich širší okolí.

Výjimku snad tvoří jen pár zasvěcených občanů nebo zahradníků, jejichž oku tato snaha nikdy neunikne. Obce se tak často vzájemně neinspirují a nesdílí své snahy a zkušenosti. Slabá komunikace a nulová prezentace může také zapříčinit nedorozumění, odpor občanů anebo ztrátu vzájemné důvěry.

Každý starosta anebo správce zeleně, ať už na vesnici nebo ve městě, ví, že kultivace veřejného prostoru je kontinuální a dlouhodobá práce, která nikdy nekončí. To zná ostatně každý, kdo vlastní byť jen malou zahrádku. Všichni přece chceme kolem sebe mít pěkné prostředí a je tak přirozenou snahou člověka se o své okolí také starat. Tomu však bez ohledu na velikost obce předchází neskutečné úsilí o změnu, plánování, získávání finančních prostředků, realizace záměrů a zejména kvalitní následná péče a s tím související udržitelnost. Spoustu práce s sebou může nést již běžná údržba zeleně ve formě sečení trávy, hrabání listů nebo řezu dřevin. Násobně více činností pak čeká sídla podporující rozvoj výsadeb jednotlivých stromů nebo stromořadí, letničkových či trvalkových záhonů nebo jarních cibulovin. Každý z nás se také setkal s určitou mírou vandalismu na zeleni, ať už ve formě vytrhaných a odcizených květin, sešlapaných nebo poježděných záhonů a travnatých ploch, či v horším případě poškozených stromů. Při náhodném dopadení (následně je prakticky nemožné) pachatelé dost často zlehčují své prohřešky výmluvou, že nevěděli, že sadební materiál, práce a následná péče stojí tolik peněz. Není totiž již výjimkou, že svým konáním spáchají trestný čin. Hodnotu a význam zeleně však mnohdy neznají ani běžní obyvatelé a je tedy potřebné je o něm pravidelně, podrobně a opakovaně informovat. Díky tomu lze předejít mnohým dotazům a nepochopení záměrů, ale třeba i již popsanému zbytečnému poškození.

Jak správně informovat

Ve městech, ale i větších obcích se stal osvědčeným a vhodným prostředkem pro komunikaci s občany **místní zpravodaj**, který zpravidla chodí do většiny schránek. Mnozí na něj netrpělivě čekají a s radostí si jej přečtou. Dnešní doba však již umožňuje informovat průběžně v čase a přinášet tak občanům aktuální informace prakticky kdykoliv. Nejsnadnějším nástrojem k tomu jsou **obecní weby**, na kterých lze zprávu doplnit větším množstvím fotografií, ale třeba i situačními výkresy. Internetové stránky též přinášejí možnost prakticky neomezeného rozsahu, který lze rozšířit například o soupis jednotlivě vysázených druhů. Ve větších městech je pak žádoucí vytvořit na nich samostatnou rubriku, kde se uceleně shromažďují všechny „zelené aktuality“, plány a záměry. Je až s podivem, kolik lidí webové stránky obcí pravidelně navštěvuje, a proto je třeba udržovat tyto informace stále aktuální, aby nebyly matoucí či zavádějící. Vhodným doplňkem internetových stránek jsou v komunikaci

▲ Město Písek získalo za svůj přístup k zeleni stříbrnou medaili v soutěži evropských kvetoucích sídel – Entente Florale Europe 2024. Na fotografii koordinátor městské zeleně Ondřej Kofroň, místostarostka města Petra Trambová a starosta města Michal Čapek

Komunikace je základ všeho a o zeleň a veřejné prostory se nestaráme jen pro zábavu, ale děláme to především pro naše občany. A i mnohdy malá informace a projevená vstřícnost může mnohé změnit.

s veřejností i **profily na sociálních sítích**, na kterých si obec najde prakticky kdokoli. Zde pak platí, že pravidelný obsah je zárukou úspěchu. Na sítích není třeba zveřejňovat rozsáhlé zprávy, uživatele zajímají hlavně fotografie nebo krátká informační videa, které lze doplnit odkazem na web, kde zájemce nalezne podrobnější informace. Velmi oblíbené jsou pak srovnávací fotografie, dokumentující stav před a po. Lidé si tak uvědomí, v jakém stavu veřejná prostranství byla, protože často kolem nich procházejí bez povšimnutí a dílčí změnu třeba vůbec nezaznamenají.

Člověk je líným tvorem a rád si zkracuje cestu, mnohdy třeba přes čerstvě vysetý trávnik nebo přes založený záhon. Nesčetněkrát jsem se setkal se situací, kdy jsem konfrontoval procházející osobu, například s tím, že šlape přes založený a štěrkem zamulčovaný záhon nebo přes zahradnický upravenou plochu se strojově vysázenými lilijemi. Následné reakce bývají zpravidla hrubé a nelichotivé a navazuje na ně argument, že „o nějakých kytkách přeci nemohli vědět, když nejsou vidět.“ Je proto dobré informovat přímo v místě, a to třeba **cedulemi s piktogramy** a výstižným a třeba i zábavným sdělením.

Kdy zprávu zveřejnit

Obecně platí, že když záměr zveřejníte dostatečně před realizací, mohou vám občané přinést nový pohled na věc a samotnou změnou pak nebudou tak zaskočení. Samozřejmě to s sebou může přinést i odpor části obyvatel.

U větších záměrů je tak vhodné uspořádat **veřejné projednání**. Nezapomeňte však o jeho termínu a místě s dostatečným předstihem informovat. Je vhodné, aby se projednání zúčastnil architekt/projektant, správce zeleně a zástupci radnice. Občanům je vše představeno a jsou jim zodpovězeny jejich dotazy. Ideální je, když zpracovanému záměru předchází alespoň minimální participace s místními ve smyslu, co jim v lokalitě chybí a co požadují zachovat, protože to pro ně má určitou hodnotu a význam. Vždy je lepší komunikovat a snažit se o reálný kompromis, než pak čelit nesouhlasu a naschválům. Občan neprojektuje, ale dává vám cenné informace o daném území a o způsobu jeho stávajícího využití. Pamatujte na to, že vždycky budete sousedé a veřejný prostor využíváte společně.

Důležité je též informovat ohledně zamýšleného kácení dřevin, a to v horizontu alespoň několika dnů. Radnice tím předejde nepříjemným situacím, kdy jsou vyfoceny zdravé pařezy s kritikou, že stromům přeci nic nebylo. Pokud si stromy a jejich defekty zdokumentujete předem, je vhodné fotografie umístit ke zveřejněné zprávě. Dobré je stav dřeva vyfotit i v průběhu kácení. Máte tak vhodný doklad pro následnou argumentaci, že stromy opravdu nebyly zdravé. Paměť občanů je krátká, a i když chodí kolem dřevin každý den, nevnímají je jako odborníci.

Vícekrát jsem se tak setkal s kritikou, že kácené stromy byly v perfektním stavu, byť již třeba rok měly úplně suché a propadané jehlice. Stěžovateli pak jen zašlete půl roku starou fotografii, ze které je třeba zřejmé, že smrky byly zcela odumřelé, a tím spor rychle končí, byť zpravidla bez omluvy.

Osvědčilo se též informovat i malé skupiny občanů, jichž se záměr bezprostředně týká, a to například vhozením stručné **informace do poštovních schránky** v dané ulici nebo zalaminovanými cedulkami v místě. To se ukázalo jako vhodné například těsně před aplikací herbicidu na chodnicích (ocenění to pejskaři), při realizaci mozaikové seče (ponechaná travnatá plocha není omylem nedosečena), při zakládání nových záhonů (proč zmizel trávnik a odtěžila se půda) nebo před výsadbou uličního stromořadí (co tu kopete).

Nikdy nezapomínejme na to, že komunikace je základ všeho a o zeleň a veřejné prostory se nestaráme jen pro zábavu, ale děláme to především pro naše občany. A i mnohdy malá informace a projevená vstřícnost může mnohé změnit.

Ing. Ondřej Kofroň

Koordinátor městské zeleně, referent orgánu ochrany přírody, MěÚ Písek. Absolvent oboru Management zahradních a krajinářských úprav na Zahradnické fakultě MENDELU. Od roku 2016 prosazuje početnější výsadby dřevin v jihočeských městech, věnuje se jejich květinové výzdobě a nebojí se nepovolit kácení zdravých dřevin. Místopředseda rady sekce Správa zeleně a člen redakční rady časopisu ZPK – garant rubriky Správa zeleně.

Zjistěte víc

Zelené město Písek
www.shorturl.at/G0a64

Veřejná zeleň města Brna
www.facebook.com/VerejnaZelenMestaBrna

Pražská příroda
www.praha-priroda.cz

Ve zkratce

- S občany o změnách na zeleni komunikujte včas, děláte to pro ně.
- Do plánování je zapojte jakoukoliv formou participace.
- Nebojte se využívat sociální sítě, mohou mít velký dosah a vás to stojí jen čas.
- I drobná změna stojí za zveřejnění a je úspěchem, který může inspirovat další.

Část 5:

Užitečné odkazy

LEGISLATIVA

NORMY

STANDARDY

ZÁSADNÍ OTÁZKY

DOPORUČENÉ POSTUPY

Co dělat, když... aneb péče o dřeviny v pojetí zákona

UŽITEČNÉ ODKAZY

LEGISLATIVA

ŘEZ

V oblasti péče a ochrany dřevin vystupují obce nejen jako vlastníci, ale také v přenesené působnosti zastupují stát zejména v rámci řízení o povolení kácení dřevin. V následujících odstavcích bychom rádi upozornili na některé důležité situace, se kterými se mohou zástupci a úředníci na malých obcích setkat.

▲ Také odstranění stromu, který se zlomil nebo vyvrátil, je nutné ohlásit podle § 8 odst. 4 zákona 114/1992 Sb.

Kdo řeší kácení stromů?

Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je k vydání povolení ke kácení stromů až na výjimky oprávněn obecní úřad. V malých obcích, kde vykonává agendu úřadu pouze vedení obce, je touto agendou většinou pověřen starosta nebo místostarosta. Je nutno si uvědomit, že v tomto případě tato osoba nezastupuje obec, ale stát. Musí tedy rozhodovat nestranně, ať se jedná o strom ve vlastnictví obyvatele obce, nebo o obecní majetek.

Výjimky, kdy nerozhoduje o kácení obec:

- strom roste na maloplošně chráněném území (přírodní památka, národní přírodní památka, přírodní rezervace, národní přírodní rezervace) a v jejich ochranném pásmu – o kácení rozhoduje správa CHKO nebo správa NP;
- strom roste na území vojenského újezdu – státní správu vykonávají újezdní úřady nebo Ministerstvo obrany;
- při kácení z důvodu stavby – o kácení i náhradní výsadbě rozhoduje stavební úřad na základě Jednotného environmentálního stanoviska (JES). Pravidla pro vydání JES upravuje zákon č. 148/2023 Sb., o jednotném environmentálním stanovisku.

Jak obec žádá o povolení pokácení stromu na svém pozemku?

V ideálním případě o pokácení stromu požádá například starosta, který má v gesci záležitosti samosprávy, a o vydání povolení rozhodne místostarosta (nebo pověřený radní), který má na starosti věci státní správy. O povolení kácení nerozhoduje zastupitelstvo ani rada.

Ohláška, oznámení, povolení

• Ohlášení podle § 8 odst. 2 zákona 114/1992 Sb.

Na základě ohlášky dochází k pěstební probírce a obnově porostů. Využívají ji také správci vodních toků při údržbě břehových porostů, železničáři, plynaři a elektrikáři při údržbě svých zařízení. Využít ho lze také při výskytu nějakého kalamitního škůdce nebo nemoci z tzv. zdravotních důvodů. Ohláška se podává vždy minimálně 15 dní před předpokládaným kácením a příslušná k řešení je ORP nebo správa CHKO, případně správa NP.

• Oznámení neboli havarijní kácení podle § 8 odst. 4 zákona 114/1992 Sb.

Tento režim se využívá u stromů, jejichž stavem je bezprostředně a zřejmě ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Typicky se jedná o stromy zlomené, vyvrácené a stromy, u kterých hrozí bezprostřední selhání. Suchý strom nemusí být havarijní, stejně jako strom s dutinou, ani strom, jehož vlastníci se bojí, že by jim mohl spadnout na dům. Oznámení také řeší ORP, CHKO, nebo NP a podává se do 15 dní po pokácení.

• Povolení ke kácení podle § 8 odst. 1 zákona 114/1992 Sb.

Povolení o kácení se vydává ve správním řízení na základě žádosti. Žádost o povolení kácení podává vlastník, v případě, že je pozemek ve vlastnictví více osob, je nutný souhlas všech vlastníků. Náležitosti žádosti udává vyhláška 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení.

Kdy není třeba žádat o povolení kácení?

- Když je obvod kmene stromu ve 130 cm nad zemí menší než 80 cm.
- Pokud je celková plocha kácených zapojených porostů menší než 40 m².
- Na plantáži vánočních stromků nebo energetických dřevin, pokud bude sklizeň probíhat do 10 let.
- Při kácení ovocných stromů, rostoucích v zastavěném území obce na pozemcích vedených v katastru nemovitostí jako zahrada nebo zastavěná plocha a nádvoří. Pozor – často je sice pozemek využíván jako zahrada, ale je evidován jako louka, pastvina nebo ostatní plocha.
- Při kácení náletových dřevin na hrázích vodních děl prováděném správcem vodního toku (§ 59 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon).
- Pro kácení invazních dřevin, které jsou likvidovány v souladu se zásadami regulace invazních druhů, ale pouze pokud je vydáno opatření obecné povahy.

Kdy je ke kácení vždy potřeba povolení

- Je-li dřevina součástí významného krajinného prvku (VKP). Významný krajinný prvek je definován v § 3 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
- Je-li dřevina součástí stromořadí nebo byla uložena jako náhradní výsadbá.

Dotčené orgány

V některých případech je k povolení kácení a výsadbě dřevin nutné stanovisko dotčeného orgánu. Jedná se typicky o dřeviny, které jsou součástí památkově chráněného území a v jeho ochranném pásmu (§ 11 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči). V případě, že se strom nachází na silničním pozemku, lze vydat povolení jen po dohodě se silničním správním úřadem (§ 8 odst. 1 zákona 114/1992 Sb.). Velmi častým problémem je také možný výskyt zvláště chráněných druhů, typicky hmyzu vázaného na stromy a netopýrů. V případě, že máte pochybnosti, zda je nutné předběžné stanovisko, obraťte se na ORP nebo AOPK, jistě rádi poradí.

Ing. Jitka Nováková

Městská dendroložka Statutárního města Ústí nad Labem, absolventka oboru Zahradnictví na ZF MENDELU a oboru Arboristika na LDF MENDELU. Má dlouholetou praxi v oboru ochrany dřevin a hodnocení dřevin na obci s rozšířenou působností. Je členkou rady sekce Správa zeleně, SZKT.

Co když nerozumím dřevinám a nepoznám jejich stav?

V takovém případě je dobré se obrátit na kvalifikovaného arboristu, odborníka se vzděláním v oboru zahradnickém, nebo přímo dendrologa a požádat ho o spolupráci. Je potřeba ale vybírat pečlivě. Dobrým vodítkem je vysokoškolské vzdělání v oboru nebo certifikace ETW či ČCA.

Může obec nařídit kácení stromu?

Kácení dřevin nelze podle zákona nařídit, výjimku však představují případy nakažení dřevin epidemickými chorobami. V případě sporů může kácení nařídit pouze soud.

Jak je to s řezem?

Na řez stromů není potřeba povolení orgánu ochrany přírody, tedy pokud se nejedná o památný strom, nicméně strom nesmí být provedeným zásahem poškozen. Opět je důležité zajistit, aby o stromy pečoval odborník. Poškození špatně provedeným řezem má fatální důsledky pro perspektivu a provozní bezpečnost stromu. Pokud máte dojem, že došlo k poškození stromu, obraťte se na Českou inspekci životního prostředí.

A co poškození stromů při stavební činnosti?

Nejlepší ochranou před poškozením stromů je prevence. Už při plánování jakékoliv stavby, včetně staveb zahradnických (revitalizace parku, umístění trvalkového záhonu pod stromy), je nutná koordinace projektanta, správce zeleně a orgánu ochrany přírody a krajiny.

Z pohledu obce jde o situace, kdy vstupuje do řízení o stavbě:

1. obec je sama investorem stavby;
2. obec není investorem, ale stavba probíhá na pozemcích v jejím vlastnictví;
3. stavba probíhá na sousedních pozemcích;
4. obec je účastníkem řízení ve smyslu § 182 zák. 283/2021 Sb., stavební zákon

Ve všech těchto případech může a měla by obec požadovat, aby byl v rámci projektové dokumentace a přípravy stavby zpracován projekt na ochranu dřevin, který jí bude předložen, a teprve na základě něj vydat svoje vyjádření ke stavbě.

Požadavky a podmínky na ochranu dřevin při stavební činnosti jsou shrnuty ve standardu AOPK ČR SPP-KA01 002:2017 Ochrana dřevin při stavební činnosti.

U staveb, na nichž se obec podílí, by měla požadovat, aby v případě zásahu dřevin byl přítomen kromě stavebního dozoru na stavbě také dendrologický dozor, který bude po celou dobu řešit případné problémy a navrhnout vhodná řešení.

I když k řezu stromu není potřeba povolení, nesmí dojít řezem k jeho poškození.

Co když selže prevence?

Pokud i přes všechnu vynaloženou snahu prevence selže a dojde k poškození dřevin, je třeba:

1. zastavit práce;
2. kontaktovat odborně kvalifikovanou osobu – dendrologický dozor, certifikovaného arboristu, orgán ochrany přírody na ORP a domluvit se na dalším postupu;
3. svolat schůzku s projektantem, odborným dozorem, zhotovitelem stavby, případně s kontrolním orgánem a věc ihned řešit. Někdy se totiž při včasné zásahu dá i leccos zachránit a nalézt vhodné řešení;
4. zdokumentovat rozsah poškození, ne kvůli sankci, ale kvůli budoucí péči o strom;
5. zpracovat plán kontrol, protože poškozený strom potřebuje výrazně náročnější, nákladnější a častější péči a kontrolu.

Je potřeba si uvědomit, že poškozený strom nám to jednou vrátí, ne hned, ale s odstupem doby. Za osm, deset, možná patnáct let se může strom vyvrátit nebo začít odumírat, proto je nutné dbát na prevenci.

Co když máme podezření na poškození dřevin nebo nedovolené kácení?

Nejčastěji dochází k poškození dřevin při:

1. stavební činnosti;
2. zahradnické činnosti (například při instalaci závlahy nebo vytvoření trvalkového záhonu v kořenové zóně stromu);
3. řezu;
4. vandalismu.

Pokud jste přímo svědkem poškození dřevin, kterému lze ještě zabránit, nebo máte pocit, že by se mohlo jednat o trestný čin nebo že by se mělo jednat okamžitě, volejte Policii ČR.

Pokud zjistíte starší poškození, případně poškození, které je dokončeno a nehrozí, že by v něm bylo i nadále pokračováno, nebo sice pokračovalo, ale situace není akutní, obraťte se na orgán ochrany přírody a krajiny, kterými jsou ČIŽP, obec s rozšířenou působností, krajský úřad nebo AOPK ČR.

ČIŽP má právo i vydat rozhodnutí, kterým činnost zastaví, a to i na místě, pokud je to nutné (§ 66 zákona č. 114/1992 Sb.)

▲ Neodborné zásahy na stromech snižují jejich životnost

► Nejčastějším důvodem ke kácení je špatný zdravotní stav stromu

►► Podobné dutiny mohou být úkrytem netopýrů

Zjistěte víc

Podklady pro Správu zeleně

www.szkt.cz/sprava-zelene/podklady-pro-spravu-zelene

Seznam certifikovaných arboristů ETW

www.szkt.cz/spod/certifikace-etw/certifikovani-arboriste-v-cr

Jednotné environmentální stanovisko

www.mzp.cz/cz/jednotne_environmentalni_stanovisko

**Zákon č. 114/1992 Sb.,
o ochraně přírody a krajiny**
www.e-sbirka.cz/sb/1992/114

Ve zkratce

- Ke kácení dřevin je většinou nutné povolení, které vydává obec formou rozhodnutí.
- O kácení stromů žádá vlastník stromu.
- Kácení stromu nemůže obec nařídít.
- K řezu stromů není nutné povolení, ale nesmí být poškozeny.

Standardy péče o přírodu a krajinu AOPK ČR

[UŽITEČNÉ ODKAZY](#)
[STANDARDY](#)
[DOPORUČENÉ POSTUPY](#)
 Alena Klimešová

Standardy péče o přírodu a krajinu jsou doporučením, které stanovuje technický popis postupů a parametry výstupů u činností běžně realizovaných v oblasti péče o přírodu a krajinu. Součástí je i popis vlastností použitých materiálů, výrobků a definice pojmů. Standardy po odborné oponentuře vydává AOPK ČR, která je zpracovává ve spolupráci s akademickými pracovišti a dalšími odbornými autoritami v příslušných oborech.

Standardy pokrývají jednotlivé oblasti péče o přírodu a krajinu, vycházejí z příkladů dobré praxe v daném oboru a jsou podkladem, který má sloužit ke zkvalitnění prováděných prací, zajistit porovnatelnost výstupů i sjednocení termínů v komunikaci mezi projektanty, dodavateli, odběrateli, úřady, odbornými institucemi i orgány státní správy.

V současnosti je navrženo šest tematických řad standardů:

- A** arboristické standardy
- B** voda v krajině
- C** ÚSES a krajnotvorné prvky
- D** péče o vybrané terestrické biotopy
- E** speciální opatření druhové ochrany
- F** návštěvnická infrastruktura

Pro správu zeleně v obcích je klíčová zejména řada A, která zpracovává dílčí okruhy péče o dřeviny rostoucí mimo les:

- 01 001 Hodnocení stavu stromů
- 01 002 Ochrana dřevin při stavební činnosti
- 02 001 Výsadba stromů
- 02 002 Řez stromů
- 02 003 Výsadba a řez keřů
- 02 004 Bezpečnostní vazby a ostatní stabilizační systémy
- 02 005 Kácení stromů
- 02 006 Ochrana stromů před úderem blesku
- 02 007 Úprava stanovištních poměrů dřevin
- 02 008 Zakládání a péče o porosty dřevin
- 02 009 Speciální zásahy na stromech
- 02 010 Péče o dřeviny kolem veřejné dopravní infrastruktury
- 02 011 Péče o dřeviny kolem veřejné technické infrastruktury

Jak bylo napsáno již v úvodu, arboristické standardy nejsou zákonnou normou, ale „pouze“ doporučením. Ze strany zadavatelů prací (především obcí) jsou však stále častěji smluvně vyžadovány a v tu chvíli se závaznou normou stávají. Zároveň se stále častěji stávají příručkou každého arboristy rozhodnutého pečovat o jemu svěřené stromy co nejlépe.

Ve zkratce

- Standardy vydává AOPK ČR a zveřejňuje na svých stránkách.
- Vychází z dobré praxe, popisují činnosti prováděné při péči o zeleň.
- Jsou doporučením ale mohou se stát závaznou normou, jsou-li smluvně vyžadovány.

Zjistěte víc

Standardy péče o přírodu a krajinu
www.nature.cz/web/cz/platne-standardy

Technické normy ČSN – Sadovnictví a krajinářství

UŽITEČNÉ ODKAZY

NORMY

DOPORUČENÉ POSTUPY

Alena Klimešová

Technické normy jsou dokumentované dohody, které pro všeobecné a opakované použití poskytují pravidla, směrnice, pokyny nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků, které zajišťují, aby materiály, výrobky, postupy a služby vyhovovaly danému účelu. Technické normy jsou kvalifikovaná doporučení, nikoli povinná nařízení, a jejich používání je dobrovolné, avšak všestranně výhodné.

Pro správu zeleně v obcích lze využít zejména řadu 8390 Sadovnictví a krajinářství, která zpracovává dílčí oblasti péče o zeleň od práce s půdou a stabilizace terénu přes travnaté plochy po výsadbu a ochranu stromů. Konkrétněji zde uvedme poslední dvě jmenované:

ČSN 83 9021 (839021) – Technologie vegetačních úprav v krajině: Rostliny a jejich výsadba

Norma platí pro rostliny a jejich výsadbu při úpravách krajiny. Stanovuje požadavky na dodávané rostliny a materiály pro výsadbu, řeší výsadbu rostlin, upravuje dokončování výsadeb a práce zahrnuté do dokončovací péče. Uvádí druhy a obsah zkoušek. Obsahuje bibliografii směrnic, předpisů a publikací, ve kterých jsou další informace k technologiím a materiálům.

ČSN 83 9061 (839061) – Technologie vegetačních úprav v krajině: Ochrana stromů, porostů a vegetačních ploch při stavebních pracích

Platí pro plánování a provádění stavebních prací v sídlech a volné krajině. Slouží k ochraně a zachování stávajících jednotlivých stromů a porostů rostlin tvořených např. stromy, keři, travami a bylinami. Rozděluje příčiny poškození vegetace, stanovuje ochranná opatření před různými druhy poškození a popisuje postupy jejich praktického provádění. Stanoví a upravuje zkoušky.

Užitečnou pomůckou je i úvodní terminologická norma:

ČSN 83 9001 (839001) – Sadovnictví a krajinářství Terminologie – Základní odborné termíny a definice

Tato norma definuje základní odborné termíny týkající se tvorby a ochrany sadovnických a krajinářských úprav a péče o ně. Český je definováno více než 350 hesel. Norma obsahuje tyto kapitoly:

1. Předmět normy
2. Obecné termíny
3. Termíny a definice týkající se krajiny
4. Systematika a názvosloví rostlin
5. Morfologie rostlin
6. Termíny a definice týkající se rostliny
7. Termíny a definice týkající se dřeviny
8. Porosty rostlin
9. Zeleň a vegetace
10. Prvky a doplňky zeleně
11. Druhy zeleně
12. Vlastnické vztahy a přípustnost zeleně
13. Plánování a projektování zeleně
14. Uspořádání rostlin a formy výsadeb
15. Typické úpravy zeleně
16. Živé materiály pro zakládání a následnou péči o zeleň
17. Půda a neživé materiály pro zakládání a následnou péči o zeleň
18. Termíny a definice týkající se sadovnické a krajinářské techniky
19. Obnova funkcí a způsoby přestavby prvků a objektů zeleně a kapitoly
20. Abecední rejstřík definovaných termínů.

Ve zkratce

- Normy vydává ÚNMZ (Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a zkušebnictví).
- Jsou doporučením ale mohou se stát závaznou normou, jsou-li smluvně vyžadovány.
- Normy lze zakoupit u České agentury pro standardizaci v elektronické i tištěné podobě.

Zjistěte víc

Úřad pro technickou normalizaci,
metrologii a státní zkušebnictví
www.unmz.gov.cz

Česká agentura
pro standardizaci
www.agentura-cas.cz

Standardy pomáhají

UŽITEČNÉ ODKAZY

MODROZELENÁ INFRASTRUKTURA

IMPLEMENTACE

V roce 2021 schválila Rada hl. města Prahy nový Standard plánování, výsadby a péče o uliční stromořadí jako významného prvku modrozelené infrastruktury pro adaptaci na změnu klimatu. Šlo o významný krok, který v Praze nastartoval systematičtější zakládání nových stromořadí podle soudobých principů využívajících nových technologií pro hospodaření se srážkovou vodou. Standard se stal závazným dokumentem pro organizace řízené městem i odbory magistrátu.

👤 Karel Slánský 📍 IPR Praha

Ing. Karel Slánský

Absolvent oboru Zahradní a krajinářská architektura na MENDELu v Lednici na Moravě, autorizovaný krajinářský architekt, člen SZKT. Působí na Fakultě životního prostředí ČZU a pracuje v Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy.

Pro uvedení standardů v život bylo důležité především nastavení vzájemné informovanosti mezi jednotlivými organizacemi a snaha o maximální koordinaci. Prvním krokem bylo založení tzv. platformy pro modrozelenou infrastrukturu. Fungovala přibližně jeden rok a jejím cílem bylo především seznámení jednotlivých zástupců organizací navzájem, sdílení informací a diskuze vybraných projektů. Institut plánování začal následně koordinovat jednotlivé připravované záměry především s Technickou správou komunikací (TSK). Tato příkladná a nadstandardní spolupráce funguje i nadále. Vzájemné konzultace vedou k lepšímu nastavení připravovaných projektů a obnově stávajících stromořadí.

Zatímco Institut plánování má roli především v koncepční rovině, TSK zodpovídá za realizaci projektů a následnou údržbu. Nastavení této spolupráce pomohlo také zřízení nového oddělení na TSK, které má v gesci stromořadí.

Důležitou následnou aktivitou je implementace Městského standardu napříč městskými organizacemi, aby bylo zajištěno jeho praktické používání při projektování a péči o stromy, a spolupráce s dotčenými městskými částmi. Dalším krokem byla i implementace klíčových částí dokumentu do Pražských stavebních předpisů, které jsou právně závazné.

V průběhu používání vyvstala potřeba přesnější specifikace obsahu částí standardu pro jednotlivé stupně projektových dokumentací. V současnosti se standard implementuje nejčastěji v těchto typech projektů: rekonstrukce ulic, tramvajové trati a obytné soubory.

Potenciálnímu sortimentu taxonů pro uliční stromořadí se věnuje příloha. Cenné jsou specifické vlastnosti uvedené v poznámkách u každého taxonu.

Na standardy navazují postupně další materiály, například Manuál kvality školkařských výpěstků vysazovaných do uličních stromořadí hl. m. Prahy. Další materiály se připravují. Komplementárním dokumentem je Standard hospodaření se srážkovými vodami na území hl. m. Prahy.

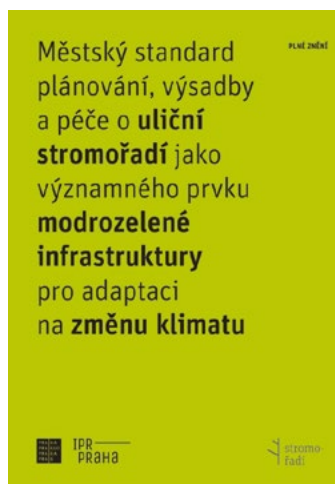
IPR Praha ve spolupráci se švédskou firmou EDGE, Společností pro zahradní a krajinářskou tvorbu a několika krajinářskými architekty připravil také krátký materiál s ukázkovým řešením systému Blue Green Grey, který spočívá ve výsadbě stromořadí do strukturálních substrátů v kombinaci s prvky hospodaření s vodou. Tento vzdělávací materiál standardy vhodně doplňuje a pomáhá vysvětlovat použití nových technologií, které se dosud u nás málo projektovaly.

Nově si obdobný standard bude pořizovat také město Brno. Úpravu standardu pro Brno provede autorský tým, který se podílel na tvorbě toho pražského, rozšířen bude o vybrané specialisty z KAM a Veřejné zeleně města Brna. Obdobný manuál si nechává zpracovat také město Most.

Závěrem je možné jednoznačně konstatovat, že standardy opravdu pomáhají. Za dobu jejich implementace byly v každodenní práci využity na celou řadu projektů a existují již první realizace, které nový materiál zohledňují.

◀◀+▲ Smetanovo
nábřeží v Praze

Zjistěte víc

**Metodiky a standardy
Institut plánování a rozvoje hl. města Prahy**
www.iprpraha.cz/stranka/4087/stromy-ve-meste

Ve zkratce

- Praha má od r. 2021 schválené Standardy stromořadí, které zohledňují soudobé principy a technologie hospodaření se srážkovou vodou.
- Jsou závazné pro organizace města a odbory magistrátu.
- Vytvoření tohoto koncepčního materiálu se osvědčilo a slouží k zavádění nových technologií do praxe hl. města Prahy.

Výběr důležitých odkazů

Plánování

ČAKA
www.caka.cz

Seznam krajinářských architektů
www.cka.cz

LIF-T
https://lif-t.eu/

Operační program Životní prostředí pro období 2021–2027
www.opzp.cz/specificky-cil/klima

Dotační programy Péče o krajinu
www.dotace.nature.cz/ppk

AOPK Standard
Úprava stanovištních poměrů dřevin
www.aopk.gov.cz

Úprava stanovištních poměrů stromů
Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/uprava-stanovistnich-pomeru-stromu-plakat

Průvodce sortimentem dřevin
www.treesforthee.com/cs

Realizace

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek
www.e-sbirka.cz

Standardy péče o krajinu a přírodu
www.aopk.gov.cz/platne-standardy

Metodiky a standardy Institut plánování a rozvoje hl. města Prahy
www.iprpraha.cz/stranka/4087/stromy-ve-meste

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
www.unmz.gov.cz

Ochrana stromů při stavebních pracích
Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/ochrana-stromu-pri-stavebnich-pracich-plakat

ČSN 464902 Výpěstky okrasných dřevin
www.svaz-skolkaru.cz/specializace/skolkarska-norma

Manuál kvality školkařských výpěstků vysazovaných do uličních stromořadí HLMP
www.iprpraha.cz/stranka/4087/stromy-ve-meste

Výsadba stromů
Naučný plakát ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/vysadba-stromu-plakat

Video – povýsadbový řez stromu
www.szkt.cz/publikace/naucne-materialy-ke-stazeni-zdarma

Seznam certifikovaných arboristů ETW
www.szkt.cz/spod/certifikace-etw/certifikovani-arboriste-v-cr

Seznam certifikovaných arboristů ČCA
www.ceskycertifikovanyarborista.cz/certifikovani-arboriste

Péče

Metodický rámec zpracování studie sídelní zeleně

<https://opzp.cz/dokument/3537>

SZKT, sekce Správa zeleně

www.szkt.cz/sprava-zelene

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

www.e-sbirka.cz/sb/1992/114

Svaz zakládání a údržby zeleně

www.szuz.cz/cs/

Časopis Inspirace

www.casopisinspirace.cz/rez-keru-a-zivych-plotu/

Travníky v zahradní a krajinářské tvorbě Naučný plakát ke stažení zdarma

www.szkt.cz/vyrobek/travniky-v-zahradni-a-krajinarske-tvorbe-plakat

Péče o senescentní stromy – Bio. hodnota

Naučný plakát zdarma ke stažení zdarma
www.szkt.cz/vyrobek/pece-o-senescentni-stromy-biologicka-hodnota-plakat

Veřejnost

Soutěže pořádané SZKT

www.szkt.cz/souteze

Národní síť Zdravých měst

www.zdravamesta.cz

Zapojování dětí a mládeže do rozhodovacích procesů měst a obcí

www.architektiveskole.cz/detail_metodiky/118

Inspirujte se v databázi #jaknaklima

www.adapteraawards.cz/Databaze

Nezařazeno

Zalévací pravítko

www.rezekvitek.cz/komunikacni-zalovací-pravitko-idc289

ČSN 83 9031 (839031)

Technologie vegetačních úprav v krajině – Travníky a jejich zakládání
www.agenturacas.gov.cz

Travníky a květnaté louky v památkách zahradního umění

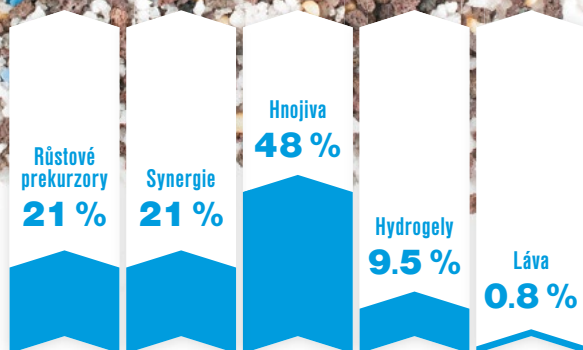
www.npu.cz/publikace/met60-nczk-travniky.pdf

Krajinné travníky

www.nature.cz/web/cz/standards-pece-o-prirodu-a-krajinu?seek=1552472958

TerraCottem® – více než pouhý hydrogel a úspora vody

Vliv každé složky TerraCottemu na růst rostlin

Zjistěte,
jak funguje
TerraCottem®

TERRACOTTEM®
Přední technologie půdních kondicionérů

TerraCottem® je mnohem víc

Pojďme se zaměřit na výhody TerraCottemu nejen v oblasti úspory vody. TerraCottem® je totiž mnohem víc. V porovnání samotných hydrogelů nebo výrobků na bázi hydroabsorbentů polymerů TerraCottem® skutečně vyniká ze dvou zásadních důvodů:

> Růstové prekurzory neboli biostimulanty >

Obchodní tajemství společnosti TerraCottem® spočívá v **biostimulantech**, které tvoří pouhých 0,25 % výrobku, ale mají zásadní podíl na růstu rostlin -> **20,93 %**.

> Synergický efekt >

Společné působení složek TerraCottemu – růstových prekurzorů, hnojiv, hydroabsorbčních polymerů a lávy – vytváří jedinečnou **synergii** -> představuje dalších **21,32 %** růstu nad rámec přispění jednotlivých složek produktu. Jednoduše řečeno, celkový účinek TerraCottemu je větší než součet jeho částí.

TerraCottem® není „jen hydrogel s živinami“

Je to kompletní řešení pro úpravu půdy, které podporuje růst kořenů, zdraví rostlin a efektivitu vstupů.

Cibuloviny

Výběrové kvalitní cibuloviny z Holandska a mechanizovaná výsadba cibulovin

Květinový mobiliář

Funkční květinový mobiliář pro města a obce

Květinová louka

Květinové osivo pro přímý výsev

Česko kvete

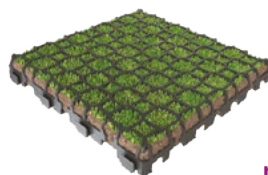
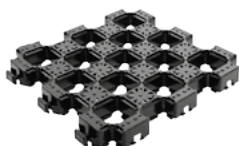
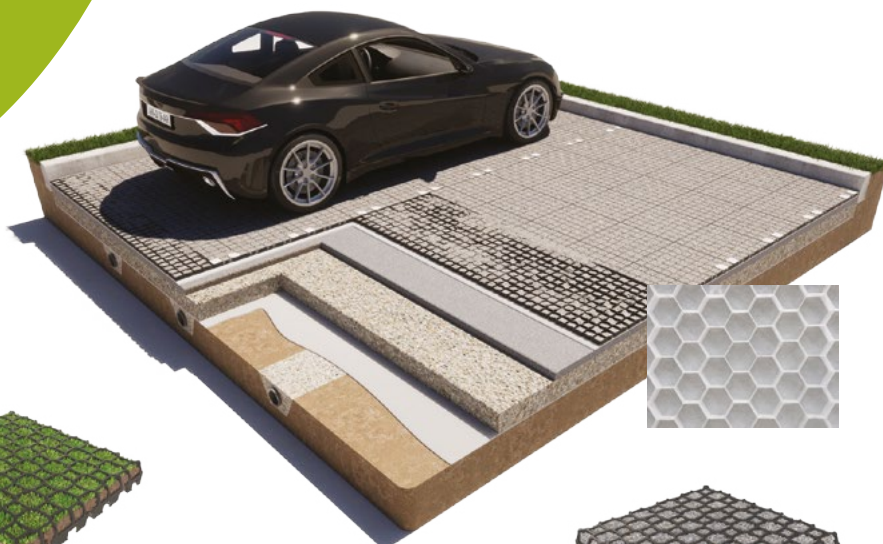
FLORAVIL

Podporujeme design
veřejných ploch
měst a obcí

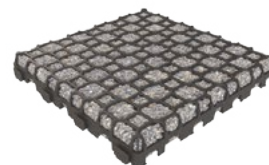

NIDAPLAST

Stabilizace štěrkových a zatravněných
pochozích i pojezdných ploch

rohože Nidagravel
dlaždice NG040, RG035, NGR65

Kontakt

E: info@floravil.cz

T: +420 736 118 223

www.floravil.cz

PAPI
květináče

GREEN CITY
květináče závěsné i pozemní

Společnost pro zahradní
a krajinářskou tvorbu

Staňte se členy SZKT!

Výhody členství

- sleva až 30 % na vašem vzdělávání
- zdarma časopis Zahrada Park Krajina
- výhodné členství pro města a obce v sekci Správa zeleně
- řada dalších členských výhod

O nás

- již 35 let vzděláváme, sdílíme zkušenosti a novinky z oboru
- zlepšujeme stav krajiny a zeleně v sídlech i mimo ně
- jsme partnerem mnoha státním institucím
- sdružujeme odborníky z celé ČR

Fyzická osoba
2450 Kč/rok

Právnícká osoba
4750 Kč/rok

Více na
www.szkt.cz/clenstvi

